

KOMUNITNÝ PLÁN ÷ SOCIÁLNYCH SLUŽIEB ÷

METODICKÁ PRÍRUKA

Názov publikácie: Komunitný plán sociálnych služieb. Metodická príručka.

Autori: Ing. Mária Filipová, PhDr. Helena Woleková, CSc., Mgr. Martina Petijová

Grafický dizajn: Mgr. art. Alexandra Klimentová – Mona Múza

Vydala: SOCIA – Nadácia na podporu sociálnych zmien

Rok: 2018

Neprešlo jazykovou korektúrou

Vydané vďaka realizácii projektu: Komunitné služby – bez partnerstva a dobrovoľníctva to nepôjde. Realizoval sa v rokoch 2016 a 2017 v mestách Banská Bystrica, Trnava, Lučenec, Hlohovec a obci Tomášovce (v Lučeneckom okrese).

Ďakujeme zapojeným organizáciám, mestám, obciam a jednotlivcom, ktorí boli súčasťou komunitných plánovaní a poskytovali nám priebežne spätnú väzbu k príručke aj príklady zo svojich skúseností. Veľká vďaka patrí Lýdii Brichtovej a Miroslavovi Cangárovi za cenné odborné pripomienky, rady a našim podporovateľom, ktorí umožnili realizáciu nášho projektu.

ISBN: 978 – 80 – 89851 – 08 – 9 (brožovaná)

ISBN: 978 – 80 – 89851 – 09 – 6 (PDF)

soc̣a

KOMUNITNÝ PLÁN ÷ SOCIÁLNYCH SLUŽIEB ÷

METODICKÁ PRÍRUČKA

Mária Filipová, Helena Woleková, Martina Petijová

ÚVOD

Komunitne plánovať sociálne služby ukladá obciam a mestám zákon č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách od roku 2009. Vo väčšine prípadov sú komunitné plány formálne, málo konkrétne, negarantované zdrojmi, „šuflikové“ dokumenty.

Čínske príslovie hovorí:

KEĎ DÁŠ ČLOVEKU RYBU,
NAKRMIŠ HO NA DEŇ, AK HO
NAUČIŠ LOVIŤ, DÁŠ MU POTRAVU
NA CELÝ ŽIVOT.

Ak hladný človek nevie pracovať s ponúkanou udicou, z toho mála čo má, si kúpi rybie prsty. Je to lacné, pomerne chutné a hlavne rýchlo to zaženie jeho hlad. „Koláče“ získané bez práce.

Aj v prípade komunitného plánovania ide o **dobrý nástroj**, ktorý však nemusí priniesť chutnú rybu v podobe kvalitného komunitného plánu, ak ho dáme do rúk nedostatočne kvalifikovaným a kreatívnym **profesionálom**, ak nemáme kontrolu nad prebiehajúcim procesom plánovania. Roky nám na Slovensku chýba niekto, kto by naučil obce/mestá s týmto nástrojom pracovať, kto by pomohol samospráve uspokojovať potreby jej obyvateľov pomocou kvalitného KPSS.

Metodická príručka vznikla ako produkt projektu **Komunitné služby – bez partnerstva a dobrovoľníctva to nepôjde**, ktorý prebiehal v rokoch 2016 a 2017 v mestách Banská Bystrica, Trnava, Lučenec, Hlohovec a v obci Tomášovce (v Lučeneckom okrese). Predstaviteľom týchto miest/obce sme ponúkli metodickú a konzultačnú podporu, aby poznali a osvojili si samotný proces tvorby komunitného plánu. Príklady z praxe, uvádzané v tejto publikácii, pochádzajú predovšetkým zo skúsenosti v projekte zapojených mestách/obci.

Ťažiskom nášho projektu bolo motivovať verejnosť, občianske i cirkevné organizácie v spolupracujúcich mestách, aby aktívne vstupovali do procesu komunitného plánovania sociálnych služieb, aby prezentovali svoje poznatky a skúsenosti o potrebách jednotlivých cieľových skupín a podieľali sa na plánovaní rozvoja najmä komunitných služieb.

Aktívne zapojiť do procesu komunitného plánovania celové skupiny a prijímateľov patrí medzi náročné úlohy. **Jedinou motiváciou prijímateľa je to, či uverí, že bude môcť ovplyvniť to, čo sa ho každodenne a konkrétne týka. Ak realizátor procesu nedokáže zapracovať a následne realizovať potreby prijímateľov, iba ťažko prijímateľa donúti k ďalšej účasti. Zásadnou otázkou sa preto stáva profesionalita realizačného tímu (In Sociální práce, 1/2009).**

Čo je potrebné na to aby sme sa naučili komunitne plánovať?

Dodržať slovo a držať sa metód pre prípravu, realizáciu a evaluáciu komunitného plánu¹⁾.

OBSAH

Úvod	2
Význam použitých piktogramov	5
Zoznam použitých skratiek	5
Základná terminológia v procese tvorby KPSS	6
ČO JE KOMUNITNÉ PLÁNOVANIE	7
A) TEORETICKÁ ČASŤ	10
A) 1. Východiská komunitného plánovania	10
A) 1.1. Právne predpisy a koncepčné dokumenty k tvorbe komunitného plánu	10
Čo vyplýva zo zákonov a koncepčných dokumentov pre obce/mestá?	11
A) 1.2. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta/obce na roky 2016 – 2023	21
A) 2. Základné predpoklady pre spracovanie kvalitného komunitného plánu sociálnych služieb	22
A) 2.1. Kvalitné a overené dáta	22
A) 2.2. Funkčné partnerstvo subjektov pôsobiacich v sociálnej oblasti v danom území	26
B) PRAKTICKÁ ČASŤ	30
Pre koho a prečo je dôležité v oblasti sociálnych služieb plánovať	30
Proces komunitného plánovania	31
B) 1. Prípravná etapa	33
B) 1.1. Iniciovanie spracovania KPSS	33
B) 1.2. Odporúčaná organizačná štruktúra procesu komunitného plánovania	35
B) 1.3. Základné rozhodnutia riadiaceho výboru v prípravnej fáze	36
B) 1.3.1. Riadiaci výbor rozhodne o spôsobe spracovania komunitného plánu	36
B) 1.3.2. Riadiaci výbor rozhodne o potrebnej štruktúre štatistických dát	39
B) 1.3.3. Riadiaci výbor rozhodne o (ne)vykonaní prieskumu spokojnosti obyvateľov	40
B) 1.3.4. Riadiaci výbor rozhodne o spôsobe distribúcie, zberu a spracovania dotazníkov ...	41
B) 1.3.5. Riadiaci výbor rozhodne o oslovení verejnosti	42

B) 2. Analýza dostupnosti a kvality sociálnych služieb v meste/obci.....	44
B) 2.1. Pracovné skupiny	44
B) 2.2. Analýza dostupnosti a kvality služieb	46
B) 2.3. SWOT analýza.....	51
B) 2.4. Analýza problémov	51
B) 3. Rozvojová stratégia.....	57
B) 3.1. Formulovanie cieľov a priorít.....	57
B) 3.2. Opatrenia a aktivity, merateľnosť.....	62
B) 4. Pripomienkovanie a schvaľovanie KPSS	63
B) 4.1. Verejná diskusia a schválenie KPSS v mestskom/obecnom zastupiteľstve	63
B) 4.2. Monitoring a hodnotenie	64
C) ČO EŠTE TREBA VEDIEŤ?	65
C) 1. Ďalšie dlhodobé udržateľné benefity komunitného plánovania.....	65
C) 1.1. Existencia siete komunitných sociálnych služieb.....	65
C) 1.2. Rozšírenie dobrovoľníctva – trvalý zdroj pomoci v komunite	68
C) 2. KPSS z pohľadu novely zákona o sociálnych službách účinnej od 1.1.2018.....	71
PRÍLOHY	71
ZOZNAM POUŽITÝCH ZDROJOV	102

ÚVOD

VÝZNAM POUŽITÝCH PIKTOGRAMOV

ZAÚJÍMAVÉ
MYŠLIENKY

POZNATOK
Z PRAXE

DEFINÍCIA

TECHNICKÁ
POZNÁMKA

DÔLEŽITÉ

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK

KPSS

Komunitný plán sociálnych služieb

PHSR

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja

ÚPSVaR

úrad práce, sociálnych vecí a rodiny

UoZ

uchádzač o zamestnanie

HN

hmotná núdza

SPO a SK

sociálno-právna ochrana a sociálna kuratela

ŽP

ťažké zdravotné postihnutie

ŽP – S

ťažké zdravotné postihnutie so sprievodcom

ZŠ

základná škola

MŠ

materská škola

SS

sociálne služby

MNO

mimovládne neziskové organizácie

DI

deinštitucionalizácia

OSV

odbor/oddelenie sociálnych vecí

DeD

detský domov

SPO

sociálno-právna ochrana

EÚ

Európska únia

VÚC

vyšší územný celok

AP

akčný plán

PS

pracovná skupina

ZÁKLADNÁ TERMINOLÓGIA V PROCESE TVORBY KPSS

Sociálna služba

predstavuje rôzne činnosti, ktoré sú určené na pomoc ľuďom, ktorí sa ocitli v nepriaznivej sociálnej situácii, nevedia si sami zabezpečiť základné životné potreby alebo potrebujú pomoc z iných vážnych dôvodov.

Komunitné plánovanie

je analýza sociálnych podmienok, sociálnej politiky a pôsobnosti služieb, stanovovanie cieľov a priorít, vytváranie programov poskytovania služieb a mobilizovanie vhodných zdrojov a implementácia a hodnotenie služieb a programov (Thomas In Popple 1995, s. 61)

ÚČASTNÍCI KOMUNITNÉHO PLÁNOVANIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

❶ **Zadávatel'** – je zodpovedný za zabezpečenie sociálnych služieb v danom území, ide o zástupcu mesta/obce. Cieľom zadávateľa je, aby svojim občanom zabezpečil potrebné služby v čo najvyššej kvalite a súčasne finančne i miestne dostupné.

❷ **Poskytovateľ** – subjekty, ktoré poskytujú a ponúkajú sociálne služby, bez ohľadu na zriaďovateľa. Cieľom poskytovateľov je udržať a rozvíjať svoje zariadenia a poskytovať kvalitné sociálne služby v súlade so svojim poslaním a rozvojovým plánom.

❸ **Užívateľ** – osoby, ktorým sú poskytované sociálne služby z dôvodu nepriaznivej sociálnej situácie, v ktorej sa ocitli.

❹ **Triáda** – skupina, v ktorej sú zastúpení poskytovatelia, užívatelia a zástupcovia zadávateľa

❺ **Dôraz na partnerstvo a spoluprácu** – ku komunitnému plánovaniu sociálnych služieb sú prizývaní okrem zadávateľa, užívateľov a poskytovateľov aj ďalší odborníci, predstavitelia inštitúcií, ktorí úzko spolupracujú s poskytovateľmi sociálnych služieb (polícia, nemocnice, zamestnávateľia a pod.), príbuzní, široká verejnosť a všetci sú si navzájom rovnocennými partnermi, ktorí majú právo diskutovať, vyjednávať, hlasovať.

❻ **Základné zadanie** – **cieľové skupiny** užívateľov, ktorým sa budeme venovať, **územie**, na ktorom budeme plánovať, **plánovacie obdobie** – odporúča sa 2 – 5 rokov

❼ **Politická podpora** by mala byť už v prípravnej fáze deklarovaná najlepšie uznesením mestského/obecného zastupiteľstva.

• **Oslovenie a zapojenie verejnosti** je veľmi dôležitou a veľmi širokou oblasťou komunitného plánovania sociálnych služieb.

• **Partnerstvo** („partnership“) je stav, keď je na základe vyjednávania moc rozhodovať rozdelená medzi občanov a politikov a obidve strany súhlasia s tým, že sa budú deliť o zodpovednosť pri plánovaní a rozhodovaní pomocou takých prvkov organizačných štruktúr, ako sú výbory verejnosti, komisie a rôzne mechanizmy pre vyjednávanie (Arnstein, 1969)

• **Pracovná skupina** – skupina odborníkov za danú oblasť poskytovania sociálnych služieb (napr. seniori, deti a mládež a pod.), zložená z poskytovateľov, užívateľov a zástupcov zádávateľa.

• **Riadiaca skupina** – skupina, väčšinou zložená z manažérov (vedúcich) jednotlivých pracovných skupín, z vedúceho odboru sociálnych vecí, tiež môže byť zložená z koordiná-

tora KP, manažéra projektu KP, ktoré zaistujú riadenie a koordináciu celého procesu KPSS.

• **Externý realizátor KPSS**, v prípade, že realizáciu KPSS pre obec/mesto zabezpečuje externá firma.

• **Sociodemografická analýza** obsahuje všeobecné informácie o území a jeho obyvateľstve, ktoré je možné využiť pre KPSS (Kolářová, Macurová, Marek, 2005)

• **Katalóg služieb** slúži k orientácii v ponuke sociálnych služieb a to ako pre užívateľov služieb, tak aj pre ďalšie organizácie a inštitúcie, ktoré sa svojou činnosťou pohybujú v sociálnej oblasti.

• **Facilitátor** – člen tímu, ktorý keď je prizvaný preberá od vedúceho zodpovednosť za proces a riadi diskusiu, rieši spory účastníkov, dohliada na dodržiavanie pravidiel jednania, času, zostáva neutrálny a nezasahuje do vecných otázok.

ČO JE KOMUNITNÉ PLÁNOVANIE

Plánovanie je v teórii i praxi riadenia jednou zo základných činností riadiaceho pracovníka/vedenia organizácie, ktorou na základe analýzy potrieb definujú ciele a cesty k ich naplneniu. Plánovanie má svoj relatívne pevný algoritmus postupu.

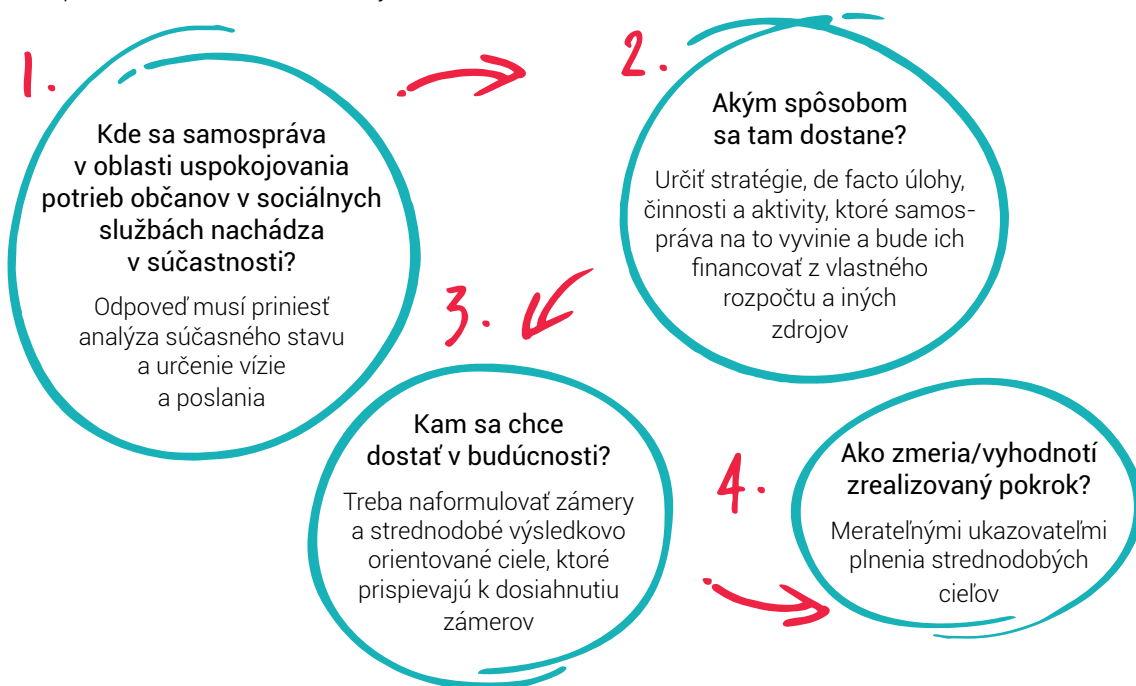
Cieľom komunitného plánovania je tiež definovanie cieľov a zdrojov na ich dosiahnutie, ale algoritmus procesu plánovania je výrazne odlišný. Väčší dôraz sa kladie na analýzu potrieb, kde sa berú do úvahy sociálne potreby všetkých zúčastnených strán a skupín obyvateľov. Tým najväčším rozdielom medzi plánovaním a komunitným plánovaním je, že hlavným činiteľom/tvorcom plánu nie je len zodpovedný riadiaci pracovník alebo prizvaný expert, ale sú nimi príslušníci/členovia komunity, pre ktorú sa plán robí. Komunitný plán je potom výsledkom spoločnej práce mestského/obecného úradu a zastupiteľstva na jednej strane, poskytovateľov sociálnych služieb na strane druhej a organizovaných či neorganizovaných skupín občanov na strane tretej.

Komunitné plánovanie sociálnych je metóda, prostredníctvom ktorej je možné na úrovni obcí, mikroregiónov alebo krajov plánovať sociálne služby tak, aby zodpovedali potrebám jednotlivých skupín občanov a zároveň boli v súlade s miestnymi špecifikami. Ide o otvorený proces, cieľom ktorého je:

- > napĺňať potreby občanov pomocou dostupných a kvalitných foriem sociálnej pomoci
- > zabezpečovať zdroje na jednotlivé druhy sociálnych služieb
- > hľadať optimálne riešenia vo vybavenosti a efektívnosti sociálnych služieb, ktoré najlepšie zodpovedajú miestnym podmienkam a potrebám ľudí.

Pre vypracovanie komunitného plánu sociálnych služieb neexistuje univerzálny návod ani predpísaný počet strán, ale bez ohľadu na prístup, ktorý zvolíme, by mal komunitný plán obsahovať odpovede na 4 základné otázky¹:

¹ V rámci komunitného plánovania treba rozmyšľať širšie ako len o sociálnych službách, teda predovšetkým aj v súvislostiach so sociálno-právnu ochranou detí, zamestnávaním ale aj inými súvisiacimi, previazanými usernameami ako je vzdelávanie, výchova, voľný čas...

(IEĽOM TEJTO METODI(KE) PRÍRUČKY JE VYSVETLIŤ:

- Podstatu komunitného plánovania sociálnych služieb
- Súvislosť medzi komunitným plánovaním sociálnych služieb a programovým rozpočtovaním².
- Dôležitosť spolupráce zainteresovaných subjektov v obci/meste v procese komunitného plánovania a hodnotenia jeho výsledkov.

METODICKÁ PRÍRUČKA JE URČENÁ:

- Zamestnancom odborov sociálnych vecí v miestnej samospráve (mestá a obce) a jej organizáciám, ktoré zriadila v sociálnej oblasti
- Primátorom miest a starostom obcí
- Voleným zástupcom v samospráve
- Predstaviteľom mimovládnych a záujmových organizácií a obyvateľom, ktorí sa zaujímajú o to, akým spôsobom samospráva používa verejné zdroje pre rozvoj sociálnych služieb.

Všeobecná časť komunitného plánovania je o princípoch, poslaní komunitného plánovania, o ľudských právach, o účele a zmysle komunitného plánovania. Praktická časť je o každodennej aplikácii teórie do práce s ľuďmi, do rozhodovania o naplnení ich potrieb, o riadení financií idúcich do sociálnych služieb. K tomu, aby praktická úroveň bola jednoduchá, musí byť všeobecná úroveň „zažitá“.

² Programovým rozpočtovaním (rozpočtovaním orientovaným na výsledky) sa rozumie systém založený na plánovaní úloh a aktivít územnej samosprávy (obce/mesta) v nadväznosti na jej priority a alokovanie disponibilných zdrojov do programov, s dôrazom na výsledky a efektívnosť vynakladania rozpočtových prostriedkov

TEORETICKÁ ČASŤ

A)

1. VÝ(HODISKÁ KOMUNITNÉHO PLÁNOVANIA

1.1. PRÁVNE PREDPISY A KONCEPČNÉ DOKUMENTY K TVORBE KOMUNITNÉHO PLÁNU SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

Zákon č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách

Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2015 – 2020

Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014-2020

Národný program aktívneho starnutia 2014 – 2020

Národný akčný plán pre elimináciu a prevenciu násilia na ženách na roky 2014 – 2019

Národná stratégia na ochranu detí pre násilím

Národná stratégia zamestnanosti do roku 2020

Stratégia SR pre integráciu Rómov do roku 2020

Koncepcia rozvoja sociálnych služieb samosprávneho kraja pre vymedzené obdobie

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta/obce na roky 2015 – 2023

Národný akčný plán prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť v systéme sociálnych služieb na roky 2012 – 2015

TEORETICKÁ ČASŤ

Zákon o sociálnych službách
č. 448/2008. Z.z.

Zákon o sociálnych službách upravuje
pôsobnosť obce v § 80.
Podľa tohto paragrafu obec

ČO VYPLÝVA
ZO ZÁKONOV A KONCEPČNÝCH
DOKUMENTOV
PRE OBCE/MESTÁ ?

- a) vypracúva a schvaľuje komunitný plán sociálnych služieb vo svojom územnom obvode,
 - b) rozhoduje o
 - > odkázanosti obyvateľov na sociálnu službu v zariadení pre seniorov, v zariadení opatrovateľskej služby, v dennom stacionári, o odkázanosti na opatrovateľskú službu,
 - > povinnosti zaopatrených plnoletých detí alebo rodičov platiť úhradu alebo jej časť za poskytovanú službu odkázanému členovi rodiny, ktorý nemá dostatočný príjem a majetok
 - c) poskytuje alebo zabezpečuje poskytovanie nasledovných služieb
 - > základného sociálneho poradenstva
 - > sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre, nocľahárni, zariadení pre seniorov, zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári,
 - > nízkoprahovej sociálnej služby pre deti a rodinu,
 - > opatrovateľskej služby,
 - > prepravnej služby,
 - > odľahčovacej služby,
 - > pomoci pri osobnej starostlivosti o dieťa.
- Obec môže poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie aj iných druhov sociálnej služby
- Obcou zriadené a finančne podporované služby obec aj kontroluje.
- d) vyhľadáva fyzické osoby, ktorým treba poskytnúť sociálnu službu,
 - e) poskytuje štatistické údaje z oblasti poskytovania sociálnych služieb
 - f) uhrádza poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti zdravotné výkony na účely posúdenia odkázanosti na sociálnu službu,

Z § 83 zákona o sociálnych službách vyplýva povinnosť vypracovať KPSS

Novela zákona o sociálnych službách účinná od 1. 1. 2018 prináša významné zmeny do tohto paragrafu. Podrobnejšie o nich píšeme v časti C) 2..

- (1) Obec vypracúva komunitný plán sociálnych služieb a vyšší územný celok vypracúva koncepciu rozvoja sociálnych služieb v spolupráci
 - a) s inými poskytovateľmi sociálnych služieb v ich územnom obvode,
 - b) s prijímateľmi sociálnych služieb v ich územnom obvode.
- (2) Obec vypracúva a schvaľuje komunitný plán sociálnych služieb na základe národných priorít rozvoja sociálnych služieb, v ktorom zohľadňuje miestne špecifiká a potreby fyzických osôb v oblasti sociálnych služieb poskytovaných v jej územnom obvode, určuje potreby rozvoja sociálnych služieb a určuje personálne podmienky, finančné podmienky, prevádzkové podmienky a organizačné podmienky na ich zabezpečenie a do 15 dní od jeho schválenia ho predkladá vyššiemu územnému celku, v ktorého územnom obvode sa nachádza.
- (3) Vyšší územný celok vypracúva a schvaľuje koncepciu rozvoja sociálnych služieb na základe národných priorít rozvoja sociálnych služieb a komunitných plánov sociálnych služieb obcí vo svojom územnom obvode.
- (4) Obec a vyšší územný celok sú povinné predložiť návrh komunitného plánu sociálnych služieb a návrh koncepcie rozvoja sociálnych služieb na verejnú diskusiu. Obec je povinná predložiť návrh komunitného plánu sociálnych služieb na schválenie obecnému zastupiteľstvu do šiestich mesiacov od zverejnenia národných priorít rozvoja sociálnych služieb. Vyšší územný celok je povinný predložiť návrh koncepcie rozvoja sociálnych služieb zastupiteľstvu samosprávneho kraja do dvanástich mesiacov od zverejnenia národných priorít rozvoja sociálnych služieb.
- (5) Komunitný plán sociálnych služieb a koncepcia rozvoja sociálnych služieb obsahujú najmä
 - a) analýzu poskytovaných sociálnych služieb podľa jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb a poskytovateľov sociálnych služieb v územnom obvode obce alebo územnom obvode vyššieho územného celku,
 - b) analýzu požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb a ďalších obyvateľov v územnom obvode obce alebo územnom obvode vyššieho územného celku na rozvoj sociálnych služieb podľa jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb a cieľových skupín v územnom obvode obce alebo územnom obvode vyššieho územného celku,
 - c) analýzu demografických údajov a sociálnej situácie v územnom obvode obce alebo územnom obvode vyššieho územného celku,
 - d) určenie cieľov a priorít rozvoja sociálnych služieb podľa jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb a cieľových skupín, vrátane kvantifikácie potrebnej kapacity týchto služieb, a ak ide o sociálnu službu v zariadení, potrebného počtu miest v jednotlivých druhoch zariadení v územnom obvode obce alebo územnom obvode vyššieho územného celku,

- e) časový plán realizácie komunitného plánu sociálnych služieb alebo koncepcie rozvoja sociálnych služieb s určením kapacity jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb, a ak ide o sociálnu službu v zariadení, počtu miest v jednotlivých druhoch zariadení, v jednotlivých rokoch v členení na existujúcu kapacitu a kvantifikovanú potrebu navýšenia kapacity, tak aby boli vytvorené podmienky na zabezpečenie dostupnosti sociálnej služby pre obyvateľov obce a vyššieho územného celku, ktorí sú odkázaní na sociálnu službu, vrátane určenia finančných podmienok, personálnych podmienok, prevádzkových podmienok a organizačných podmienok, ktoré vytvára obec, vyšší územný celok a zapojené subjekty na tvorbu a realizáciu komunitného plánu sociálnych služieb alebo koncepcie rozvoja sociálnych služieb,
 - f) spôsob každoročného vyhodnocovania plnenia komunitného plánu sociálnych služieb alebo koncepcie rozvoja sociálnych služieb,
 - g) podmienky a spôsob zmeny a aktualizácie komunitného plánu sociálnych služieb alebo koncepcie rozvoja sociálnych služieb.
- (6) Finančnými podmienkami obce a vyššieho územného celku podľa odseku 5 písm. e) sa rozumie určenie finančných zdrojov z rozpočtu obce, rozpočtu vyššieho územného celku a rozpočtu verejného poskytovateľa sociálnej služby na spolufinancovanie potrebnej kapacity jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb, a ak ide o sociálnu službu v zariadení, potrebného počtu miest v jednotlivých druhoch zariadení, v jednotlivých rokoch v členení na existujúcu kapacitu podľa konkrétnych poskytovateľov sociálnych služieb a kvantifikovanú potrebu navýšenia kapacity.
- (7) Obec a vyšší územný celok zverejňuje komunitný plán sociálnych služieb a koncepciu rozvoja sociálnych služieb vhodným a v mieste obvyklým spôsobom.
- (8) Obec vydáva poskytovateľovi sociálnej služby uvedenej v § 25, § 35, § 36 a 40 na jeho žiadosť bezplatne písomné vyjadrenie o súlade predloženej žiadosti o poskytnutie finančného príspevku podľa § 78b s komunitným plánom sociálnych služieb obce. Ak je žiadateľom o poskytnutie finančného príspevku obec, písomné vyjadrenie podľa prvej vety vydá obec z vlastného podnetu.
- (9) Vyšší územný celok vydáva poskytovateľovi sociálnej služby uvedenej v § 26, § 27, § 29, § 34, § 37 až 39 na jeho žiadosť bezplatne písomné vyjadrenie o súlade predloženej žiadosti o poskytnutie finančného príspevku podľa § 78b s koncepciou rozvoja sociálnych služieb vyššieho územného celku.
- (10) Súlad predloženej žiadosti o poskytnutie finančného príspevku podľa § 78b s komunitným plánom sociálnych služieb obce alebo s koncepciou rozvoja sociálnych služieb vyššieho územného celku sa posudzuje na základe vopred určených a zverejnených kritérií pri dodržaní princípov rovnakého zaobchádzania, nediskriminácie subjektov, transparentnosti, proporcionality, hospodárnosti a efektívnosti.

§ 6 zákona o sociálnych službách upravuje aj práva klientov/prijímateľov sociálnych služieb. Ohľad na dodržiavanie práv prijímateľov nemôže byť zanedbané alebo potlačené ani v procesoch komunitného plánovania

Práva pri poskytovaní sociálnej služby

- (1) Fyzická osoba má za podmienok ustanovených týmto zákonom právo výberu sociálnej služby a formy jej poskytovania a právo výberu poskytovateľa sociálnej služby.
- (2) Fyzická osoba má právo
 - a) na poskytovanie sociálnej služby, ktorá svojím rozsahom, formou a spôsobom poskytovania umožňuje realizovať jej základné ľudské práva a slobody, zachováva jej ľudskú dôstojnosť, aktivizuje ju k posilneniu sebestačnosti, zabraňuje jej sociálnemu vylúčeniu a podporuje jej začlenenie do spoločnosti,
 - b) na zabezpečenie dostupnosti informácií v jej zrozumiteľnej forme o druhu, mieste, cieľoch a spôsobe poskytovania sociálnej služby, o úhrade za sociálnu službu a o cieľovej skupine, ktorej je poskytovaná.
- (3) Prijímateľ sociálnej služby v zariadení sociálnych služieb (ďalej len „zariadenie“) má právo aj
 - a) na utvorenie podmienok na zabezpečenie osobného kontaktu, telefonického kontaktu, písomného kontaktu alebo elektronického kontaktu s osobou, ktorú si sám určí, najmä na účel ochrany jeho práv a právom chránených záujmov, nadväzovania a udržiavania sociálnych väzieb s rodinou a komunitou a udržiavania partnerských vzťahov,
 - b) na nenarušovanie svojho osobného priestoru okrem situácie, ktorá neznesie odklad a vstup je nevyhnutný na ochranu jeho života, zdravia alebo majetku, na ochranu práv a slobôd iných fyzických osôb alebo ochranu majetku zariadenia,
 - c) podieľať sa na určovaní životných podmienok v zariadení uvedenom v § 34 až 39 prostredníctvom zvolených zástupcov prijímateľov sociálnej služby pri úprave domáceho poriadku, pri riešení vecí súvisiacich s podmienkami a kvalitou poskytovania sociálnych služieb a výbere aktivít vykonávaných vo voľnom čase; ak je prijímateľom sociálnej služby dieťa, má právo podieľať sa na určovaní životných podmienok v zariadení samo alebo prostredníctvom svojho zákonného zástupcu alebo fyzickej osoby, ktorá má dieťa zverené do osobnej starostlivosti na základe rozhodnutia súdu.
- (4) Prijímateľ sociálnej služby má právo na náhradu škody spôsobenej poskytovateľom sociálnej služby pri poskytovaní sociálnej služby alebo v priamej súvislosti s ňou.
- (5) Práva ustanovené v odseku 3 sa nevzťahujú na prijímateľa sociálnej služby, ktorému sa poskytuje ambulantná sociálna služba.

Zákon č. 305/2005 Z.z o sociálnoprávnej ochrane a sociálnej kuratеле

V oblasti sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (SPOaSK) má obec pri výkone svojej samosprávnej pôsobnosti zapísanú predovšetkým **súčinnosť** so štátnymi orgánmi – UPSVaR-om, zameranú na zachovanie a úpravu vzájomných vzťahov medzi dieťaťom a rodičom a úpravu rodinných pomerov dieťaťa, ak bolo dieťa umiestnené v zariadení na výkon náhradnej starostlivosti, neodkladného opatrenia alebo výchovného opatrenia. Obec sa podieľa na spracovaní a plnení plánu sociálnej práce s dieťaťom, pri úprave a obnove rodinných pomerov dieťaťa. V prípade, že tak nerobí, je povinná prispievať na konto dieťaťa, ktoré muselo byť umiestnené v detskom domove. Rovnako má prispievať aj na dopravu rodičov z dôvodu návštevy dieťaťa. Pomoc obce dieťaťu sa očakáva aj v naliehavých prípadoch, najmä ak je ohrozený jeho život, zdravie alebo priaznivý psychický vývin.

Obec môže samostatne prijímať opatrenia zamerané na predchádzanie vzniku porúch psychického vývinu, fyzického vývinu a sociálneho vývinu detí a plnoletých fyzických osôb

Môže organizovať:

- výchovné programy alebo sociálne programy pre deti, ktorým bolo orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately alebo súdom uložené výchovné opatrenie,
- programy na pomoc ohrozeným deťom a plnoletým fyzickým osobám a rodinám,
- resocializačné programy,
- podporu mladému dospelému po skončení náhradnej starostlivosti pri zabezpečení bývania a zamestnania,

Obec môže zriaďovať zariadenia podľa potrieb obyvateľov na účel výkonu opatrení SPOaSK:

- detský domov, krízové stredisko, resocializačné stredisko.
- vedie evidenciu detí, rodín a plnoletých fyzických osôb, pre ktoré vykonáva tieto opatrenia.

Obec môže zabezpečiť výkon samosprávnej pôsobnosti aj prostredníctvom akreditovaného subjektu alebo prostredníctvom právnickej osoby alebo fyzickej osoby, ak sa nevyžaduje akreditácia na vykonávané opatrenie sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately podľa tohto zákona.

Dôvodom, pre ktorý do komunitného plánu zahrňame aj SPOaSK je ten, že oba systémy sa stále viac prelínajú, čo súvisí s posilnením nástrojov prevencie a sanácie na jednej strane ako aj rozširovania služieb na podporu rodiny na strane druhej.

Z Národných priorít rozvoja sociálnych služieb na roky 2015 – 2020 pre miestnu samosprávu vyplýva:

Zabezpečiť dostupnosť sociálnych služieb v súlade s potrebami komunity

- Zintenzívniť spoluprácu medzi zástupcami štátnej správy, regionálnej a lokálnej samosprávy a poskytovateľmi sociálnych služieb na podporu rozvoja služieb v komunite

Podporiť prechod prijímateľov sociálnych služieb z inštitucionálnej starostlivosti na komunitnú starostlivosť

- Podporiť rozvoj existujúcich a nových sociálnych služieb a odborných činností komunitného charakteru s dôrazom na služby pre rodiny, ktoré sa starajú o člena odkázaného na pomoc inej osoby pri sebaobslužbe
- Podporovať a budovať vybrané druhy terénnych, ambulantných sociálnych služieb

Podporiť rozvoj sociálnych služieb dostupných pre osoby zotrúvajúce v priestorovo segregovanej lokalite s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby

- Podporiť rozvoj a posilniť využívanie dostupných sociálnych služieb v obciach, ktoré majú priestorovo segregované lokality s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby

Zvyšovať kvalitu poskytovaných sociálnych služieb.

Z Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014-2020 pre miestnu samosprávu vyplýva:

Z národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014 – 2020 vyplýva pre miestne samosprávy zabezpečiť prístupnosť stavieb, dopravy v rámci aktivít, ktoré realizuje obec ako aj prístup k informáciám. Hlavné zásady, princípy a požiadavky, ktorými sa zabezpečuje bezbariérové riešenie prostredia a prístupnosť stavieb v Slovenskej republike sú zapracované v stavebnom zákone, z čoho vyplýva, že miestne samosprávy sú príslušnými stavebnými úradmi, kde pri rozhodovaní o umiestnení stavieb resp. pri stavebnom povolení by mali požadovať dodržiavanie uvedených zásad a princípov.

Samosprávy obcí a miest by mali vytvoriť rôzne typy zliav ako napríklad v dopravnej infraštruktúre (MHD), pri návšteve kultúrnych pamiatok, športových podujatí a iných.

Výchova a vzdelávanie detí a žiakov so zdravotným postihnutím v SR sa uskutočňuje v školách pre deti a žiakov so zdravotným postihnutím (v špeciálnych školách) alebo v špeciálnych triedach materských, základných a stredných škôl, ktoré sa zriaďujú spravidla pre deti a žiakov s rovnakým druhom zdravotného postihnutia alebo v školskej integrácii, t.j. v triedach alebo výchovných skupinách spolu s ostatnými deťmi alebo žiakmi školy.

TEORETICKÁ ČASŤ

Zabezpečiť bezbariérovosť budov štátnej správy, samosprávy a verejnoprávných inštitúcií.

- Podporiť realizáciu procesu deinštitucionalizácie a transformácie systému sociálnych služieb.
- Rozvoj prepravnej služby na účely integrácie osôb so zdravotným postihnutím, vrátane detí so zdravotným postihnutím do komunity, za účelom prístupu ku všetkým druhom verejných služieb.
- Zabezpečovať možnosti zmysluplného trávenia voľného času pre osoby so zdravotným postihnutím.

Z Národného programu aktívneho starnutia 2014 – 2020 pre miestne samosprávy vyplýva:

- Zapájať do plánovania, tvorby, poskytovania a komunitného rozvoja (vrátane rozvoja sociálnych služieb) ústretových starším ľuďom a zodpovedajúcim ich potrebám a preferenciám, starších ľudí a ich rodiny ako potenciálnych užívateľov.
- Zabezpečiť pre starších ľudí právo voľby a spolurozhodovania o forme, spôsobe, rozsahu a mieste poskytovania pomoci a podpory v záujme zabezpečenia dôstojnosti v starobe a pri poskytovaní pomoci.
- Pri tvorbe plánov hospodárskeho a sociálneho rozvoja v súlade so zákonom č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja zohľadňovať potrebu rozvoja sociálnych služieb ako jedného z predpokladov hospodárskeho a sociálneho rozvoja v území (obce/mesta).
- Zabezpečiť celoživotné vzdelávanie zamestnancov v sociálnych službách, najmä odborných zamestnancov v priamom kontakte s prijímateľmi sociálnych služieb, v záujme dosiahnutia integrovaného prístupu k zdraviu, pohode a starostlivosti o starších ľudí so zohľadnením sociálnych a psychologických aspektov starnutia ako jedného z prostriedkov zvýšenia kvality poskytovaných sociálnych služieb.
- Pokračovať v modernizácii a debarierizácii zariadení sociálnych služieb a zvyšovaní úrovne ich materiálno-technickej interiérovej vybavenosti (polohovateľné postele, zdravotnícke pomôcky pre klientov, technické zariadenia na zlepšenie manipulácie s fyzickými osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu, vybavenosť priestorov na výkon odborných metód práce s klientmi, odborných činností, pracovnej terapie, výchovno-vzdelávacej činnosti, rehabilitačnej činnosti, voľnočasových aktivít, signalizačné pomôcky, prístup k IKT - internet a pod.), a to v záujme zvýšenia kvality poskytovaných sociálnych služieb.
- Pokračovať v transformácii veľkokapacitných zariadení sociálnych služieb na zariadenia s nižšou kapacitou (zariadenia rodinného typu) v záujme uplatnenia individuálneho, na potreby konkrétneho človeka orientovaného prístupu v sociálnych službách.
- Podporovať rozvoj sociálnej rehabilitácie v domácej i inštitucionálnej starostlivosti v záujme vytvorenia podmienok na čo najdlhšie udržanie nezávislého spôsobu života.
- Vykonať revíziu siete služieb pre starších ľudí s duševnými poruchami a pre starších ľudí

s viacnásobným zdravotným postihnutím a reštrukturalizovať ich tak, aby zodpovedali aktuálnej situácii a skutočným potrebám starších ľudí.

- Dôsledne vyhodnocovať vplyvy reforiem a opatrení v oblasti sociálnych služieb na súčasnosť i budúcu situáciu starších ľudí.
- Odstrániť podhodnocovanie nárokov na finančné zabezpečenie sociálnych služieb vo verejných rozpočtoch („odstrániť“ hlasovanie za rozpočet, ktorý nezohľadňuje potreby na zabezpečenie sociálnych služieb).
- Zvyšovať kvalitu poskytovaných sociálnych služieb pre cieľovú skupinu (v oblasti bývania, stravovania, ponuky rôznych doplnkových služieb – rehabilitačných, voľnočasových a pod.).
- Podporovať zotrvanie starších ľudí v prirodzenom sociálnom (rodinnom) prostredí rozvojom terénnych sociálnych služieb a ambulantných sociálnych služieb, reagovať pritom na vývoj potreby rozvoja determinovaného počtom potenciálnych prijímateľov v území (veková štruktúra obyvateľstva v území) a mierou ich závislosti.
- Zabezpečiť dostupnosť asistenčných služieb, najmä monitorovanie a signalizáciu potreby pomoci v prirodzenom sociálnom prostredí.
- Zabezpečiť dostupnosť opatrovateľskej služby na celom území SR a vyhľadávanie starších osôb odkázaných na pomoc iných osôb.
- Podporiť rozvoj terénnej sociálnej práce v obci poskytujúcej starším ľuďom a ich rodinám podporu a flexibilné služby a prispievajúcich k nezávislosti a sociálnej participácii starších ľudí.
- Zabezpečiť prístup k informáciám a k základnému školeniu o problematike starostlivosti o starších ľudí odkázaných na pomoc iných osôb aj osobám, ktoré poskytujú neformálnu pomoc.
- Vytvoriť podmienky na zvýšenie zamestnanosti starších žien, ktoré sa podieľajú na poskytovaní neformálnej pomoci rodinným príslušníkom odkázaným na pomoc iných fyzických osôb, najmä flexibilným pracovným časom a tiež prostredníctvom sociálnych služieb poskytovaných denne terénnou formou a ambulantnou formou.
- Zabezpečiť rozvoj odľahčovacej služby pre rodinných opatrovateľov v záujme udržania ich fyzického a duševného zdravia.
- Podporovať poskytovanie dlhodobej starostlivosti v komunitách s previazanosťou a kontinuitou neformálnej starostlivosti aj formálnej starostlivosti v záujme vytvorenia podmienok na zosúladenie pracovného a rodinného života.
- Zabezpečiť odbornú podporu, informácie a pomoc (vrátane finančnej podpory) rodinám a opatrovateľom (vrátane ich psychosociálnej podpory).
- Iniciovať a podporovať vzdelávacie a výcvikové programy pre neformálnych poskytovateľov zamerané na starostlivosť o starších ľudí, integrovaný prístup k zdraviu, pohodu a starostlivosť o starších ľudí, na sociálne a psychologické aspekty starnutia.

Z Národného akčného plánu pre elimináciu a prevenciu násilia na ženách na roky 2014 – 2019 pre miestne samosprávy vyplýva:

Pri prideľovaní sociálnych bytov vyčleniť kapacity pre ženy a ich deti, ktoré sa nachádzajú v sociálnej a bytovej núdzi následkom domáceho násilia

Z Národnej stratégie zamestnanosti do roku 2020 pre miestne samosprávy vyplýva:

AKČNÝ PLÁN 2015 - 2016 k Národnej stratégii zamestnanosti Slovenskej republiky do roku 2020 (NSZ) schválenej uznesením vlády SR č. 665 zo 17. decembra 2014

➤ Verejné zamestnávanie II. etapa

Prispeje sa k zníženiu regionálnych disparít na trhu práce – využívanie nástrojov aktívnej politiky trhu práce obcami/mestami

Motivovať zamestnávateľov vytvárať pracovné miesta pre znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie vo vybraných oblastiach zamestnávania (napr. aj na miestnej úrovni)

Zo Stratégie SR pre integráciu Rómov do roku 2020 pre miestne samosprávy vyplýva:

V oblasti vzdelávania:

- Na úrovni školských rád zabezpečiť desegregačné plány v spolupráci so zástupcami komunity a sociálnymi pracovníkmi. V úzkej komunikácii s komunitou nastaviť jasné konzekventné pravidlá a štandardy pre všetkých žiakov.
- Maximalizovať participáciu aktivovaných nezamestnaných pri zabezpečovaní účasti detí na vzdelávaní, bezpečnej ceste do školy a zo školy, poriadku na školách. Priestupky proti disciplíne riešiť v súčinnosti rodiča a sociálneho pracovníka. Z uvedeného dôvodu je potrebné nájsť efektívne stimuly pre vzdelávanie aj zo strany rodičov.
- Odborné vzdelávanie by nemalo byť presúvané do osád, naopak žiaci z osád by mali mať možnosť cestovať za vzdelávaním. Potenciál pracovnej mobility žiaka s ukončenou odbornou školou, ktorá je lokalizovaná v blízkosti osady je nižší.

V oblasti zamestnanosti:

- Hľadať možnosti multiplikačných efektov pre miestne investície, zvážiť zapojenie LETS (Local Exchange Trade System) do aktivačných činností (menších obecných služieb) ako nástroja na zvýšenie záujmu a zmysluplnosti aktivačných prác.

V oblasti zdravia:

- Využívanie aktivovaných nezamestnaných na preventívne programy a osvetu, utváranie podmienok pre terénne zdravotné služby.
- Budovanie podmienok pre zásobovanie pitnou vodou je podmienené viacerými aspektami, najmä charakterom osídlenia (legálne, nelegálne); nákladovosťou budovania infraštruktúry (umiestnenie osídlenia od existujúcej infraštruktúry); ekonomikou prevádzky (zabezpečenie uhrádzania spotrebovanej pitnej vody); či prítomnosťou alternatívnych prístupov k pitnej vode (pramene, studne).

V oblasti bývania:

- V rámci modelu prestupného bývania venovať rovnakú pozornosť všetkým typom a stupňom nájomného bývania.
- V rámci komunitných plánov a nástrojov aktívnej politiky trhu práce hľadať formy podpory samosprávy v bytových domoch a vytvárať podmienky pre zvelaďovanie bytového fondu ich majiteľmi: domový dôverník, mikropôžičky a mikrogranty na stavebný materiál na obnovu zanedbaných bytových domov v prípade, ak je ich obývanie ešte bezpečné.
- Zabezpečiť účasť detí zo sociálne znevýhodneného prostredia na vzdelávaní v materskej škole spojením s motivačnými opatreniami v sociálnej oblasti (aktivačné práce pre rodičov).

Z Národného akčného plánu prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť v systéme sociálnych služieb na roky 2012 – 2015 pre miestne samosprávy vyplývalo a vyplýva aj naďalej:

- Dôležitá je podpora takého komplexu komunitných služieb, ktorý bude slúžiť nielen pre obyvateľov transformovanej inštitúcie, ale rozšíri ponuku alternatívnych služieb aj pre ďalších členov miestnej komunity (ktorým neboli a nie sú poskytované sociálne služby, ktorí nežili v inštitucionálnych zariadeniach). Preto navrhujeme, aby súčasťou Národného projektu DI bolo aj zohľadnenie lokálnych potrieb obyvateľov daného mesta alebo regiónu. Samotný proces deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb potrebuje podporu miestnych autorít a vytvorenie dostupných a kvalitných služieb pre obyvateľov a môže byť pre reprezentantov miest vhodnou motiváciou pre spoluprácu. Je nevyhnutné, aby sa procesy DI premietli do koncepcných materiálov samosprávnych krajov a obcí.
- Dôležitá je aj potreba zamerania sa aj na podporu neformálnych opatrovateľov. Rodiny s členom so zdravotným postihnutím by mali dostať takú podporu, aby títo členovia mohli ostať žiť doma alebo v komunite, pretože v súčasnosti nie sú dostatočne vytvorené podmienky pre ich zotrvanie v prirodzenom (domácom) sociálnom prostredí.
- Dôležitá je aj informačná kampaň pre proces DI na národnej, regionálnej i lokálnej úrovni, zameraná na jednotlivé cieľové skupiny ako súčasť prevencie inštitucionalizácie.

TEORETICKÁ ČASŤ

Pri spracovaní KPSS je potrebné vychádzať aj z ďalších zákonov, ktoré definujú niektoré úlohy a zodpovednosti pre samosprávy v oblasti sociálnych služieb a starostlivosti o občanov:

Zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov

Zákon č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 5/2004 Z.z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 447/2008 Z.z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia

1.2. PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA/OBCE NA ROKY 2016 – 2023

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja (ďalej PHSR) mesta/obce na obdobie rokov 2016 – 2023 je strednodobý strategický dokument, ktorý definuje komplexnú predstavu o budúcnosti rozvoja mesta/obce.

Socioekonomická analýza v rámci mesta/obce PHSR sa dotýka kvality ľudských zdrojov, štruktúry a efektívnosti ekonomiky na území mesta/obce, kvality a ceny pracovnej sily, **sociálneho zabezpečenia**, vzdelávania, výskumu a kultúry, občianskej vybavenosti a čistoty životného prostredia. PHSR určuje kľúčové disparity a hlavné faktory rozvoja v jednotlivých oblastiach. Jednou z oblastí, ktoré v rámci PHSR sú riešené je aj **sociálny rozvoj**. V STEEP analýze PHSR hodnotí **vplyv sociálnych**, ekonomických, technologických, ekologických a politických **faktorov** na rozvoj územia. Medzi všeobecne platné sociálne faktory možno zaradiť: starnutie populácie, migráciu obyvateľov za štúdiom, za prácou, rýchle životné tempo, viac stresu, zneužívanie drog a alkoholu u čoraz mladších, prehlbujúci sa rozdiel v životnej úrovni rôznych skupín obyvateľstva. Na základe vyššie uvedených faktorov sa identifikujú sociálne riziká a pravdepodobnosť ich výskytu. Na základe týchto analýz strategická časť PHSR definuje prioritné oblasti rozvoja mesta/obce, do ktorých sú zaradené programy z programovej štruktúry. PHSR mesta/obce je živým dokumentom. Realizácia musí byť dôsledne sledovaná a program môže byť podľa potreby dopĺňaný a upravovaný.

Pri spracovaní KPSS je potrebné vychádzať z programovej štruktúry PHSR pre oblasť sociálneho rozvoja, pričom KPSS je špecificky zameraný na rozvoj sociálnych služieb v danom území v súlade s potrebami obyvateľov mesta/obce a podrobnejšie analyzuje a vypracúva rozvojové stratégie pre jednotlivé cieľové skupiny v spolupráci s prijímateľmi a poskytovateľmi sociálnych služieb. PHSR, KPSS a programový rozpočet³ sú strategické dokumenty mesta, ktoré musia byť prepojené, kompatibilné a vzájomne sa dopĺňajúce.

2. ZÁKLADNÉ PREDPOKLADY PRE SPRACOVANIE KVALITNÉHO KOMUNITNÉHO PLÁNU SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

2.1. KVALITNÉ A OVERENÉ DÁTA

Komunitný plán sociálnych služieb je len jeden zo strednodobých dokumentov, ktoré obce a mestá spracovávajú. Pre všetky platí, že časť spracovávaných údajov o obci je spoločná pre všetky pracovné tímy a časť údajov má špecifický charakter. Tak je tomu aj v našom prípade. V prípravnej fáze plánovania môže mesto/obec požiadať o štatistické údaje viacero verejných inštitúcií.

Verejné inštitúcie sú zo zákona povinné spolupracovať a poskytovať mestám a obciam informácie potrebné pre výkon ich kompetencií. Už v prípravnej fáze KPSS je vhodné požiadať ich o špecifické štatistické údaje o obyvateľoch, ktoré nemá žiadny iný orgán. Treba však počítať s tým, že nie všetky informačné systémy triedia údaje až po úroveň obcí. Riešením by bolo verejne vyzvať Slovenský štatistický úrad, Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny a ďalšie verejné inštitúcie, aby pripravili špecifický „balíček“ údajov pre potreby komunitného plánovania.

Nižšie uvádzame informačné zdroje, z ktorých sa chystáme poskladať základný obraz o živote obyvateľov daného sídla

3 Zámery a výsledkovo orientované ciele – predovšetkým strednodobé výsledkovo orientované ciele, ktoré sú primárne obsiahnuté v strategickom pláne (ku ktorému zaraďujeme aj KPSS) – určujú **priority**, ktoré by mala samospráva (následne) **zohľadňovať pri príprave rozpočtu**. V kontexte **programového rozpočtovania**, programová štruktúra **zohľadňuje a integruje** zámery a výsledkovo orientované ciele (prevzaté aj z KPSS) a tým ich automaticky „uvádza do života“.

Keďže **verejné finančné zdroje sú obmedzené** (vždy prevažuje dopyt nad ponukou disponibilných zdrojov, čo je zrejme už pri zostavovaní rozpočtu, kedy rozpočtové požiadavky niekoľkonásobne prevyšujú rozpočtové príjmy samosprávy), je to práve strategické plánovanie (PHSR a aj KPSS) v kombinácii s programovým rozpočtovaním, ktoré účinne pomáhajú samospráve **zameriť sa na skutočne dôležité úlohy** a sledovať **úspešnosť ich riešenia** (účinnosť). Rozdeľovanie a uvoľňovanie rozpočtových zdrojov bez strategického pohľadu je naopak „krátkozraké“, pretože rozpočet, ktorý sa neodvíja od strategického plánu, zvyčajne prezentuje len momentálne (krátkodobé) ciele. Práve **strategický plán** a **programový rozpočet** jednoduchým spôsobom definujú **budúcnosť** samosprávy vo forme vízie/poslania/zámerov/cielov a súčasne aj **spôsoby** (programy a ich časti), ktoré jej umožnia ich dosiahnuť.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta/obce

Pri spracúvaní údajov a dát z analytických podkladov PHSR je vhodné zvážiť ich aktuálnosť a výpovednú hodnotu. Preberajú sa najmä demografické charakteristiky ako sú:

- > počet obyvateľov,
- > prírastok, úbytok obyvateľov (v ostatných 5 - 10 rokoch),
- > migrácia obyvateľstva,
- > údaje o vekovej štruktúre obyvateľstva a populačnom starnutí,
- > údaje o vzdelanostnej štruktúre obyvateľstva,
- > údaje o nezamestnanosti,
- > údaje o štruktúre zariadení sociálnych služieb na území mesta/obce

Základné socio-demografické údaje, ktoré získame z PHSR alebo priamo z matričného úradu sú vstupným údajom pri plánovaní rôznych druhov sociálnych služieb. Ak nadštandardne narastá počet sobášov, v prieskume potrieb sa zameriame na získanie informácií o potrebe bývania pre mladé rodiny, o potrebe podporiť rodiny rôznymi službami (jasle, materské centrum). Ak rapídne starne populácia v meste/obci je potrebné dôkladne zisťovať potreby starších občanov. Ale nie výlučne. Časť aktivít a zdrojov treba vyčleniť aj na stimuláciu mladých ľudí založiť si rodinu a zostať žiť v sídle. Ak údaje nezodpovedajú našim predstavám, nútia nás samotné údaje prijímať nové rozhodnutia.

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, sekcia riadenia, odbor metodiky informačných systémov, oddelenie štatistiky a zberu údajov, Bratislava, Špitálska 6.

je adresa, na ktorej si obec/mesto môže vyžiadať relatívne veľké množstvo aktuálnych údajov o svojich obyvateľoch a o ich potenciálnych potrebách. Pre KPSS je účelné požiadať o nasledovné údaje o príslušnej obci/meste:

Základné ukazovatele o nezamestnanosti:

- > ekonomicky aktívne obyvateľstvo,
- > disponibilný počet uchádzačov o zamestnanie (UoZ),
- > miera nezamestnanosti vypočítaná z celkového počtu UoZ v %,
- > evidovanú mieru nezamestnanosti v %
- > počet UoZ – absolventov škôl
- > história nezamestnanosti v obci (ostatných 15 - 20 rokov)

Sociálne štatistiky vypovedajú o miere chudoby v obci/meste meranej rôznymi ukazovateľmi, ktoré odкрývajú štruktúru jednotlivcov a rodín s deťmi. Chudoba, najmä medzigeneračná chudoba, nám indikuje možný výskyt neprimeraného správania detí i dospelých (nerešpektovanie autorít, ani zákonov), rozpad rodín a sociálnych vzťahov, čo vyúsťuje až do sociálnej patológie (bezdomovec, agresívne správanie, trestná činnosť) alebo sebadeštrukcie. Stav chudoby označuje zákon ako stav hmotnej núdze. Chudoba je však oveľa širšia. Je to aj sociálna núdza (absencia siete sociálnych vzťahov rodiny) a duševná núdza, do ktorej sa dostáva človek, keď stratil zmysel života, lebo spretáhal svoje sociálne väzby. Chudobná časť obyvateľstva je preto rizikovou populáciou, ktorá je/môže byť v obci zdrojom rôznych sociálnych problémov, ktoré obec následne rieši sociálnymi službami. Cieľom KPSS je predchádzať vypuknutiu krízy rodiny/jednotlivca v materálnej, vzťahovej či finančnej oblasti.

Dávka v hmotnej núdzi a príspevky k nej (počet poberateľov v obci)

Dávka a príspevky (s posudzovanými osobami) celkom deti v hmotnej núdzi (ďalej HN)

- > nezaopatrené deti v HN
- > zaopatrené deti v HN
- > dieťa nad 25 rokov

Príspevky k dávke

- > aktivačný príspevok podľa § 12
- > príspevok na bývanie § 14
- > príspevok na nezaopatrené dieťa § 13
- > ochranný príspevok § 11
- > Osobitný príspevok § 16

Štruktúra poberateľov dávok v hmotnej núdzi a príspevkov k nej

- > jednotlivec
- > jednotlivec 1 – 4 deti
- > jednotlivec s viac ako 4 deťmi
- > dvojica
- > dvojica s 1 – 4 deťmi
- > dvojica s viac ako 4 deťmi

TEORETICKÁ ČASŤ

Dotácie podľa zákona č. 544/2010 (zákona o dotáciách)

- > Dotácia na stravu (počet detí)
- > Dotácia na výkon osobitného príjemcu DHN (spolu posudzované osoby)
- > Dotácia na výkon osobitného príjemcu DHN (osobitných príjemcov)
- > Dotácia na školské potreby (počet detí)

- > Neplatené výživné
- > Sirotský dôchodok
- > Neplatené výživné (deti)
- > Sirotský dôchodok (deti)
- > Príspevok pri narodení dieťaťa
- > Prídavok na dieťa
- > Počet detí
- > Rodičovský príspevok
- > Príspevok na starostlivosť o dieťa
- > Peňažný príspevok na osobnú asistenciu
- > Peňažný príspevok na prepravu
- > Peňažný príspevok na opatrovanie

Vykonávanie opatrení SPOa SK

- > Počet rodín/počet detí z toho chlapcov
- > Počet detí z obce v DeD, v krízovom stredisku

Počet držiteľov preukazu ŤZP

- > Preukaz fyzickej osoby s ŤZP
- > Preukaz fyzickej osoby s ŤZP – S

Sociálna poisťovňa

Pre účely komunitného plánovania mesto/obec požiada Sociálnu poisťovňu o nasledovné údaje o obyvateľoch príslušnej obce/mesta (Sociálna poisťovňa „nevie generovať“ údaje na miestnu úroveň, ale žiadame, aby sa tak stalo)

- > Počet invalidných dôchodcov s mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť do 70 %
- > Počet invalidných dôchodcov s mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť nad 70 %
- > Počet poberateľov starobných dôchodkov

Školský úrad miestnej samosprávy

Disponuje údajmi, z ktorých možno odčítať mieru sociálneho začleňovania znevýhodnených detí a mládeže ako výsledok školskej politiky v tejto oblasti

- > Štatistika plnenia povinnosti vzdelávať sa k 1. septembru 2017 (počet školopovinných, nastúpilo do 1. ročníka ZŠ ..., nastúpilo do 1. ročníka špeciálnej ZŠ ..., udelený odklad ..., nenastúpilo detí
- > Počet záškolákov na území mesta/obce
- > Počet žiakov so špecifickými potrebami (poruchy správania, nemotivujúce sociálne prostredie) integrovaných do vyučovacieho procesu na ZŠ a MŠ za 5 rokov
- > Počet žiakov so zdravotným postihnutím navštevujúcich bežnú školu v obci
- > Počet školopovinných detí – obyvateľov mesta/obce, ktoré navštevujú najbližšiu špeciálnu materskú alebo špeciálnu základnú školu
- > Počet asistentov učiteľa v MŠ a ZŠ

Mestská/obecná polícia

- > Údaje o trestnej činnosti a kriminalite
- > Údaje o výskyte sociálno-patologických javov (závislosti všetkého druhu, agresivita)

Údaje, ktoré získame z Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny, zo školského úradu, mestskej/obecnej polície a sociálnej poisťovne nám poskytnú obraz o sociálnej situácii obyvateľstva z hľadiska príjmu (poberatelia dávok v HN a rôznych príspevkov k nej), čiastkové informácie k sociálno-právnej ochrane detí, ako aj o občanoch so zdravotným postihnutím v meste/obci, o výskyte sociálno-patologických javov. Zlyhávajúce rodín pri výchove a socializácii svojich detí nemusí byť v obci viditeľné a známe. Odborné pozorovanie učiteľov a pedagógov, lekárov, voľnočasových aktivistov voči rizikovým skupinám môže odhaliť narastajúcu krízu v rodine, ktorú treba riešiť. Preto aj títo odborníci by mali byť členmi pracovných skupín pri komunitnom plánovaní sociálnych služieb.

2.2. FUNKČNÉ PARTNERSTVO SUBJEKTOV POSOBIACICH V SOCIÁLNEJ OBLASTI V DANOM ÚZEMÍ

Princíp partnerstva predpokladá úzku spoluprácu medzi subjektmi, ktorých sa rozvoj sociálnych služieb priamo týka, a preto sú účastníkmi tohto procesu. Ide o dobrovoľnú spoluprácu medzi tromi subjektmi verejného a súkromného (neverejného, mimovládneho) sektoru s cieľom koordinovať a združovať personálne, technické a finančné zdroje za účelom rozvoja sociálnych služieb v meste/obci.

TEORETICKÁ ČASŤ

Komunitné plánovanie alebo môžeme ho tiež nazvať kooperatívnym plánovaním, lebo v ňom ide o spoluprácu (kooperáciu) viacerých „aktérov“, je dlhodobý proces, do ktorého vstupujú kľúčoví hráči v danej komunite so záujmom vyriešiť nejaký konkrétny problém. Medzi kľúčových hráčov zaraďujeme tých, ktorí „rozhodujú“, ináč povedané tí, ktorí majú kompetencie zo zákona riešiť, schváliť, príp. odporúčať ako napríklad primátori, starostovia, riaditelia škôl, riaditelia zariadení sociálnych služieb a ostatní zainteresovaní (napr. zástupcovia cieľových skupín, ktorým by služby mali byť poskytované – čiže samotní budúci aj terajší prijímatelia), ktorí majú záujem a potrebu riešiť konkrétny dopyt po službách. V procese komunitného plánovania partneri formulujú svoje ponuky, hodnotia ich z vlastnej pozície, ale musia prihliadať aj na potreby iných skupín

Partnerstvo znamená rozvíjanie dialógu medzi verejnou správou, ktorá zodpovedá za vybavenosť územia službami, súkromnými a verejnými poskytovateľmi, ktorí zodpovedajú za primeranú kvalitu už poskytovaných služieb a aktívnymi občanmi, ktorí sú žiadateľmi alebo prijímateľmi nejakej konkrétnej služby, s ktorou nie sú spokojní²⁾.

Bez vedomého a systematického budovania partnerstva na miestnej úrovni nie je možné dosahovať vysoký štandard vzájomnej spolupráce. Vysoký štandard je zabezpečený merateľnosťou výstupov a jasnou metodikou realizácie spolupráce. Metodika partnerstva pre KPSS ešte len čaká na svoje spracovanie. Partneri v komunitnom plánovaní doteraz postupovali a postupujú podľa všeobecných princípov partnerstva. Medzi všeobecné princípy medzisektorových partnerstiev patria:

- spoločná dôvera,
- spoločné rozhodovanie,
- informácie a komunikácia,
- princípy komplementarity (doplnkovosti, schopnosti sa dopĺňať).

Nájsť rovnováhu medzi formálnymi a neformálnymi znakmi partnerstva je dôležitý cieľ pre budúcnosť. V oblasti komunitného plánovania sociálnych služieb sa pracuje viac neformálne. Je na diskusiu, či partneri majú svojím podpisom odobrovať uzavretie partnerstva alebo dosiahnuté výsledky spoločnej práce v jednotlivých fázach. Vieme si predstaviť situáciu, že partnerská dohoda medzi mestom/obcou a aktívnymi občianskymi a cirkevnými organizáciami bude uzavretá až na konci prvého cyklu tohto procesu. Zmluva by mala zabezpečiť aktívnu účasť partnerov na monitorovaní a hodnotení napĺňania cieľov KPSS v jednotlivých rokoch ako aj ich pripravenosť na ďalší cyklus komunitného plánovania. Rozhodnutie o tejto otázke je vecou posúdenia, nakoľko sa jednotliví aktéri v danom čase správajú a konajú ako skutoční partneri. Partnerstvo sa nemá zakladať len pre účel spracovania komunitného plánu. Od začiatku má byť koncipované na dlhodobej až trvalej báze. Je dôležité, aby sa partneri dohodli na základných princípoch spolupráce a uzavreli to podpísaním jednoduchého dokumentu, ku ktorému sa môžu pridávať ďalšie organizácie. Raz ročne sa bude dokument otvárať na diskusiu a aktualizovať ho podľa jej výsledkov. Päťročný cyklus komunitného plánovania je preto dobrým východiskom pre postupnú konkretizáciu obsahu zmluvy. Spresňovať možno aj formálnu stránku zmluvy, kedy sú vyzvaní aj ďalší partneri k prístúpeniu k zmluve a k jej vyhodnoteniu.

Základná trojčlenka komunitného trialógu v procese tvorby KPSS

TEORETICKÁ ČASŤ

Východisko alebo hlavná myšlienka komunitného plánovania je jednoduchá - „**skôr ako o ľuďoch rozhodneš, poraď sa s nimi**“.

Druhá myšlienka v komunitnom plánovaní vychádza z **princípu subsidiarity** - „**nepomáhajte, buďte užitoční**“, čo znamená poskytnúť takú formu a mieru pomoci, ktorú užívateľ potrebuje a nie čo si myslíme my, že by potreboval. Tretou myšlienkou komunitného plánovania je, že **užívatelia sociálnych služieb by sa mali podieľať na plánovaní a rozhodovaní o sociálnych službách**

PRAKTICKÁ ČASŤ

B)

Cieľom komunitného plánovania je spoločne dospieť k identifikácii problémov, plánovať a určovať stratégiu na ich prekonanie a napokon vyriešiť alebo prispieť k riešeniu konkrétneho problému v komunite.

PRE KOHO A PREČO JE DÔLEŽITÉ V OBLASTI SOCIÁLNYCH SLUŽIEB PLÁNOVAŤ

Komunitné plánovanie sociálnych služieb sa od iných strategických plánov líši tým, že užívatelia sociálnych služieb sú oveľa viac závislí na plánovaných sociálnych službách ako iné cieľové skupiny pri strategických plánoch.

Hlavným dôvodom je skutočnosť, že sociálne služby sú považované za hospodárske služby vo všeobecnom verejnom záujme a je **potrebné ich regulovať** (definovať pravidlá). Komunitné plánovanie sa robí s vedomím tejto reality a jeho poslaním je v rámci takto definovaných pomerov urobiť maximum preto, aby regulácia bola rešpektujúca a chrániaca užívateľov sociálnych služieb.

Podľa ohrozenia sociálnym vylúčením možno obyvateľov mesta/obce rozdeliť do štyroch skupín:

1. SKUPINA

neohrození
neužívatelia

sociálnych služieb -
to je väčšina obyvateľov, ktorí momentálne služby nepotrebujú, ale možno ich potrebovať budú

2. SKUPINA

neohrození
užívatelia

- to sú tí, ktorí už sú v systéme sociálnych služieb; služba im je poskytovaná, hoci nie sú na ňu odkázaní,

3. SKUPINA

ohrození
užívatelia

- to sú tí, pre ktorých sú služby určené ako kompenzácia straty sebaobslužnosti alebo odvrátenia rizika vylúčenia zo spoločnosti

4. SKUPINA

ohrození
neužívatelia

- tí, pre ktorých sú služby nedostupné alebo ich odmietajú, hoci ich potrebujú.

Vo verejnej diskusii je potrebné s každou skupinou komunikovať inak a o iných veciach.

PROCES KOMUNITNÉHO PLÁNOVANIA

Proces komunitného plánovania môžeme rozdeliť do niekoľkých krokov:

1.

PRÍPRAVA NA KOMUNITNÉ PLÁNOVANIE

- > Iniciovanie tvorby KPSS
- > Organizačná štruktúra procesu
- > Zásadné rozhodnutia riadiaceho výboru

2.

ANALÝZA DOSTUPNOSTI A KVALITY SLUŽIEB

- > Pracovné skupiny
- > Dostupnosť a kvalita sociálnych služieb
- > SWOT analýza
- > Analýza problémov

3. ROZVOJOVÁ STRATÉGIA

- > Formulovanie cieľov a politík

4. Záverečná etapa: PRIPOMIENKOVANIE A SCHVAĽOVANIE KPSS

- > Verejná diskusia a schvaľovanie KPSS obecným/mestským zastupiteľstvom
- > Monitorovanie a hodnotenie dosiahnutých výsledkov

Časový harmonogram spracovania a realizácie KPSS - vzor

tabuľka
1

Aktivita	Termín
Pracovné stretnutia riadiaceho tímu	každý mesiac okrem prázdnin
Stretnutia pracovných skupín	február – jún 2018
Analýza stavu a zdrojov (socio-demografické údaje, sociálne služby, poskytovatelia SS, ekonomické ukazovatele)	február – jún 2018
Definovanie priorít a opatrení pracovnými skupinami a schválenie v pracovných skupinách	február – jún 2018
Zostavenie návrhu KPSS	júl – august 2018
Pripomienkovanie a verejné prejednávanie KPSS	september 2018
Spracovanie pripomienok a finalizácia	október 2018
Prejednanie KPSS v komisiách MsZ/OZ a v MsR OR	november 2018
Prejednanie KPSS v MsZ/OZ	november 2018
Grafická úprava a tlač dokumentu	december 2018
Priebežné stretávanie pracovných skupín	roky 2019 - 2021
Príprava na ďalšie plánovacie obdobie	

1. PRÍPRAVNÁ ETAPA

1.1. INICIOVANIE SPRACOVANIA KPSS

Impulz k začatiu procesu tvorby komunitného plánu sociálnych služieb môže vzísť z rôznych úrovní a skupín. Iniciovať ho môžu zástupcovia politických strán zastúpených v obecnom/mestskom zastupiteľstve, pracovníci obecného/mestského úradu, poskytovatelia sociálnych služieb alebo zástupcovia občianskych združení a neformálnych skupín reprezentujúcich jednotlivé sociálne skupiny. V súlade s ustanovením § 80 písmeno a) a § 83 ods. (1) zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách je obec povinná vypracovať a schváliť KPSS a to v spolupráci s poskytovateľmi a prijímateľmi sociálnych služieb vo svojom územnom obvode. Iniciatívu k tvorbe KPSS nech už podnet vzíde z ktorejkoľvek úrovne alebo skupiny, je povinný štatutárny zástupca – primátor alebo starosta prijať. Novú úlohu – Tvorbu KPSS – následne prerokuje vo vedení obce/mesta a v obecnom/mestskom zastupiteľstve a zabezpečí zdroje na jeho realizáciu.

ZÁMER, predkladaný zastupiteľstvu na schválenie by mal obsahovať:

- zdôvodnenie potreby komunitne plánovať
- ciele komunitného plánovania
- špecifiká procesu KP, návrh predpokladaného spôsobu obstarania
- návrh členov riadiaceho výboru
- predpokladané náklady
- časový harmonogram jednotlivých etáp

Najvyšším orgánom v organizačnej štruktúre procesu komunitného plánovania je riadiaci výbor.

RIADIACI VÝBOR:

- > Je hlavným iniciátorom procesu
- > Zabezpečuje väzbu na politickú reprezentáciu
- > Uskutočňuje strategické rozhodnutia v rámci procesu
- > Prerokúva a schvaľuje výstupy z koordinačných (pracovných) skupín
- > Navrhne a zabezpečuje personálne obsadenie manažérov skupín
- > Nárokuje finančné prostriedky v rozpočte obce na vedenie a realizáciu procesu
- > Vykonáva finančné vyúčtovanie procesu

RIADIACI VÝBOR V MESTE/OBCI menuje primátor mesta/starosta obce v zložení:

Garant KPSS (vedúci odboru sociálnych vecí, alt. odboru rozvoja mesta/obce)

Koordinátor (spracovateľ KPSS)

Vedúci pracovných skupín, v prípade potreby aj z radov MNO (podľa dohodnutého počtu cieľových skupín)

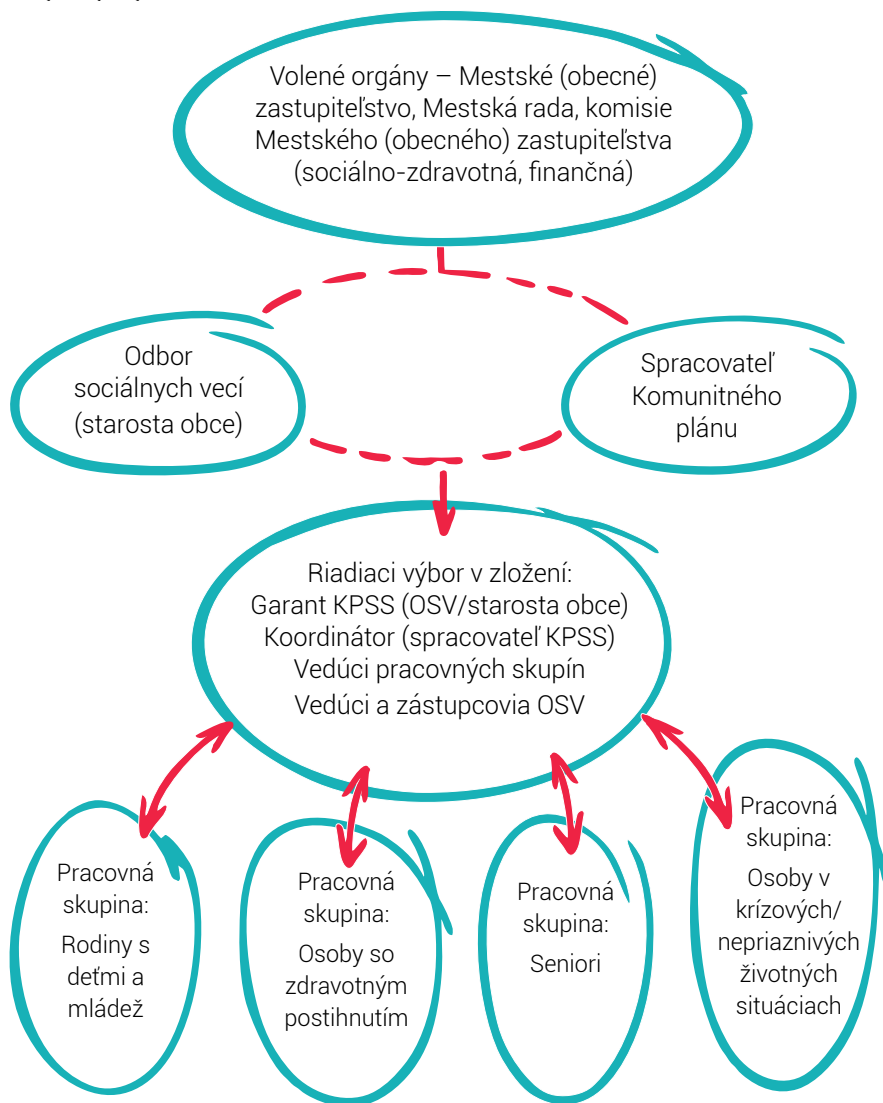
Prípadne **predstaviteľ spolupracujúcej inštitúcie** (verejnej služby alebo podnikateľskej sféry).

Riadiaci výbor **obce** menuje starosta obce alebo obecné zastupiteľstvo. Predsedom výboru je starosta obce alebo poslanec, predseda sociálnej komisie. Členmi sú pracovník obecného úradu a zástupca MNO, prípadne predstaviteľ spolupracujúcej inštitúcie (verejnej služby, napr. lekár, riaditeľ školy,...) alebo podnikateľskej sféry.

Členstvo v riadiacom výbore a v pracovných skupinách je dobrovoľné. Skôr ako začnú svoju prácu pracovné skupiny, rozhodne riadiaci výbor o viacerých závažnejších otázkach ďalšieho postupu.

Riadiaci výbor musí v prípravnej fáze prijať niekoľko závažných rozhodnutí, ktorými zabezpečí informačné, finančné a ľudské zdroje, prijme časový harmonogram a pripraví prvé stretnutie s verejnosťou. Na prvom stretnutí s verejnosťou sa predstaví zámer komunitného plánovania, bude sa diskutovať o počte a zameraní pracovných skupín a najmä o slobodnom prístupe verejnosti k spolupráci na definovaní problémov a stanovení nových cieľov a opatrení.

1.2. ODPORÚČANÁ ORGANIZAČNÁ ŠTRUKTÚRA PROCESU KOMUNITNÉHO PLÁNOVANIA

Vo všetkých pracovných skupinách majú byť zastúpení zástupcovia komunit, zadávateľ (mesto/obec), poskytovatelia služieb a užívatelia služieb. Počet pracovných skupín nie je obmedzený, ale každá pracovná skupina musí mať zadefinovanú svoju cieľovú skupinu. Je to organizačne náročnejšie v etape definovania priorít.

Zdroj: vlastné spracovanie

1.3. ZÁSADNÉ ROZHODNUTIA RIADIACEHO VÝBORU V PRÍPRAVNEJ FÁZE

1.3.1. RIADIACI VÝBOR ROZHODNE O SPÔSOBE SPRACOVANIA KOMUNITNÉHO PLÁNU

MODELOVO EXISTUJE NIEKOLKO VARIANTOV:

- A.** Mesto/obec verejne obstaráva spracovateľa KPSS, s víťazom uzatvára obchodnú zmluvu. Rozsah a obsah uzatvorenej zmluvy môže byť veľmi rozdielny. Môže ísť o komplexnú dodávku KPSS (na kľúč), ale môže ísť len o čiastkové zadanie napr. prieskumu potrieb medzi obyvateľmi mesta/obce či facilitovanie pracovných skupín. Dôležité je, aby externý dodávateľ mal skúsenosti s komunitným plánovaním a aj v prípade čiastkového zadania efektívne spolupracoval so zadávateľom.
- B.** Riadiaci výbor rozhodne o vytvorení spracovateľského tímu z členov riadiaceho výboru a posilní ho odborným pracovníkom z úradu alebo príbuznej inštitúcie, ktorý bude výkonným spracovateľom KPSS. Je zodpovedný za zber údajov z ÚPSVR, Sociálnej poisťovne a ďalších inštitúcií, ktoré zľahka interpretuje a hľadá príčinné súvislosti. Spracovateľ pokračuje realizáciou prieskumu medzi obyvateľmi a medzi poskytovateľmi služieb na úrovni mesta/obce. Nie je zodpovedný za pracovné skupiny. Na druhom stretnutí pracovných skupín prezentuje výsledky analýzy štatistických/tvrdých údajov, ale aj „mäkké“ výsledky dotazníkového prieskumu vo verejnosti a u poskytovateľov sociálnych služieb.
- C.** Vedenie mesta/obce prijme na dobu určitú nového pracovníka so skúsenosťami alebo s predpokladmi zvládnuť komunitné plánovanie a poverí ho plnením tejto úlohy. Alternatívou je externý odborný pracovník, ktorý koordinuje prácu riadiaceho výboru a pracovných skupín po celý čas komunitného plánovania (môže to byť motivovaný doktorand alebo dobrý študent sociálnej práce).

Rozhodnutie o spôsobe spracovania komunitného plánu koreluje vo veľkej miere s veľkosťou a ekonomickou silou sídla, ktoré komunitne plánuje. Iné je to v krajskom meste a úplne iné v obci s 2 000 obyvateľmi.

PRAKTICKÁ ČASŤ

Obe **KRAJSKÉ MESTÁ,**

zapojené do projektu, mali obstaraných dodávateľov, ktorí nespĺnili ich očakávania na 100 %. Preto v záverečnej fáze spracovania prešlo jedno mesto na variant B. a druhé mesto na variant C. – vlastní spracovatelia. Obe mestá si musia vyhodnotiť, či zadanie obsahovalo všetky náležitosti komunitného plánu.

Mesto ako zadávateľ musí rozumieť priebehu a procesom komunitného plánovania. Od tvoreného dokumentu musí žiadať, že to bude materiál, ktorý mu na najbližšie roky spoľahlivo pomôže rozvíjať potrebné služby a pokračovať v partnerskej spolupráci so všetkými poskytovateľmi sociálnych služieb, združeniami, cieľovými skupinami aj občanmi.

OKRESNÉ MESTÁ

v menšej miere zadávajú kompletne spracovanie komunitného plánu do verejného obstarávania. Od začiatku hľadajú riešenia formou externého konzultanta (variant C) alebo povereného pracovníka úradu (variant B), pod vedením ktorých si trúfajú komunitný plán a proces komunitného plánovania vypracovať sami, v réžii úradu.

OBCE

nemajú predstavu o tom, koľko práce bude komunitný plán vyžadovať. Majú obmedzený limit ľudských zdrojov. Rozpočet im nedovoľuje iné ako plánované výdavky.

- Pri zadaní kompletneho spracovania komunitného plánu hrozí riziko, že komunitný plán síce bude formálne spĺňať štruktúru a bude obsahovať náležitosti požadované zákonom ale nie je isté, či zo získaných údajov a informácií od občanov, poskytovateľov služieb sa zistia ich potreby a naplánujú aktivity vychádzajúce z týchto potrieb.

Je dôležité, aby u objednávateľa bol človek/ludia, ktorý tieto procesy a postupné výstupy priebežne sleduje a pripomienkuje. Dbá o to, aby bol komunitný plán spracovaný kvalitne.

- Zodpovedný pracovník za spracovanie KPSS by mal byť zaničeným prívržencom komunitného plánovania, aby dokázal motivovať občanov aj poskytovateľov sociálnych služieb k porozumeniu procesu komunitného plánovania aj k potrebe či nevyhnutnosti zapojiť sa. Rizikom je nízka participácia obyvateľov a poskytovateľov sociálnych služieb.

Pracovať v partnerstve vyžaduje dostatok času a trpezlivosti na oboch stranách ako aj budovanie vzájomnej dôvery.

- Nevhodným informovaním, resp. pasívnym očakávaním na vyplnenie dotazníkov (ktoré sme zverejnili na stránke mesta/ v novinách), neposkytnutím dostatku času, neposkytnutím podpory, poradenstva či zrozumiteľného zadania obmedzujeme prístup verejnosti a poskytovateľov sociálnych služieb k procesu komunitného plánovania.

V prípade, že komunitný plán je zadaný na externé spracovanie, je dobré, pokiaľ minimálne prvá informácia o príprave komunitného plánu prichádza v emailovej správe poskytovateľom sociálnych služieb z adresy mestského/obecného úradu.

Je potrebné zvážiť, či nie je vhodnejšie vyčleniť/vytvoriť emailovú adresu úradu na tento účel ako sa snažiť o komunikáciu cudzej osoby/firmy s občanmi a poskytovateľmi sociálnych služieb (aby to adresát nevyhodnotil nesprávne za spam, vírus – email zaslaný od neznámeho odosielateľa...). V prvej správe je vhodné uviesť, kto s nimi bude ďalej komunikovať, čo je komunitný plán, prečo je dôležité spolupracovať a hľadať spoločné riešenia...

- Pre rýchlejší a bezproblémový priebeh sa pripomienkovanie a priebežné prezentovanie komunitného plánu možno udeje len v rámci pracovníkov úradu (s konštatovaním, že: ved' aj tak nikto nepríde, alebo príde iba dvaja traja občania) a rovnako aj naplánovanie aktivít, či zadefinovanie potrieb sa udeje iba v úzkom kruhu pracovníkov úradu, ktorí predsa „najlepšie poznajú čo tu chýba“.

Je dôležité tak občanov ako aj poskytovateľov motivovať k participácii. A to aj tým, že ich návrhy neberieme na ľahkú váhu a snažíme sa, aby aj z výsledkov stretnutia/dotazníkov porozumeli, ako ich účasť ovplyvňuje/môže ovplyvňovať politiku mesta.

- Komunitné plány obsahujú aj strategickú časť, nie je však dobré, ak plánované aktivity vychádzajú iba z toho aké sú aktuálne možné zdroje na financovanie (národné projekty, dotácie a výzvy) ale nie sú v súlade s potrebami obyvateľov, alebo nevychádzajú z demografických údajov, analýzy potrieb, komunikácie s občanmi.

Na Slovensku je zatiaľ málo agentúr/inštitúcií, ktoré sa odborne špecializujú na proces komunitného plánovania sociálnych služieb, tak z hľadiska dodávky "na kľúč" ako aj z hľadiska vzdelávania pracovníkov verejnej správy a strešných organizácií MNO.

Neznalosť miestnych pomerov má negatívny dopad na konečnú podobu KPSS. Treba poznať lokálnu kultúru a podmienky, napr. aj ako funguje úrad a aké sú vzťahy medzi úradom aj poskytovateľmi sociálnych služieb... a na základe toho voliť stratégiu komunikácie s partnermi.

Stále viac je však skúseností s agentúrami, ktoré za lacný peniaz (alebo aj nemalý peniaz) „pripraví od zeleného stola“ komunitný plán či už pre malú obec alebo veľké mesto.

Pokiaľ má objednávajúca obec/mesto záujem o kvalitný komunitný plán, je nevyhnutné, aby dôkladne poznala procesy tvorby a priebežne dohliadala na ich plnenie, sledovala a ustrážila priebežné výsledky a výstupy a hlavne aby trvala na aktívnej participácii občanov, poskytovateľov služieb aj predstaviteľov mestského/obecného úradu, na verejnej prezentácii a na odovzdaní naozaj kvalitne spracovaného komunitného plánu.

Je dôležité, aby plán nevylučoval/nezamľčoval niektoré ohrozené/znevýhodnené skupiny.

S komunitným plánom musí byť objednávateľ dokonale oboznámený a byť schopný s ním ďalšie obdobie pracovať (participatívne vyhodnocovať aj aktualizovať...).

1.3.2. RIADIACI VÝBOR ROZHODNE O POTREBNEJ ŠTRUKTÚRE ŠTATISTICKÝCH DÁT

ktoré si vyžiada od ÚPSVaR, Sociálnej poisťovne, polície, škôl

Pozri aj v kapitole A) 2.1. na zoznam databáz a ich správcov

V tejto fáze plánovania, kedy ešte nemusí byť obstaraný alebo určený spracovateľ KPSS, by sa mohol proces zastaviť; vykonanie úlohy preto zabezpečí sociálny referát podľa návodu tejto príručky (viď príloha VF č. 11). Rovnakým spôsobom bude treba zabezpečiť vyhodnotenie získaných úda-

jov. Prvotné vyhodnotenie má za cieľ vybrať zo súboru získaných údajov tie, ktoré majú/môžu mať priamy dopad na sociálnu situáciu skupiny obyvateľov. Vybrané údaje budú v ďalších fázach konfrontované s názormi obyvateľov (dotazníkový prieskum) ako aj poskytovateľov sociálnych služieb.

Nie všetky existujúce štatistické údaje sú triedené až po úroveň obce. To je dôvod ako technicky domyslieť a dopracovať osobitnú štruktúru štatistických údajov pre potreby komunitného plánovania miest a obcí.

1.3.3. RIADIACI VÝBOR ROZHODNE O (NE)VYKONANÍ PRIESKUMU SPOKOJNOSTI OBYVATEĽOV

so životom v meste, so sociálnymi službami ako aj s ich očakávaniami

Poznať názory obyvateľov na vyššie uvedené skutočnosti má určite vysokú dôležitosť. Aj za predpokladu, že návratnosť dotazníkov nebude vysoká. Riadiaci výbor musí zvážiť vylúčenie tejto aktivity len v prípade, ak podobný prieskum prebehol pred relatívne krátkym časom a jeho výsledky sa k verejnosti nedostali v dostatočnej miere, čo ona vyhodnotila ako „zneužitie“ ich dobrej vôle. Verejnosť by reagovala odmietnutím.

Riadiaci výbor v tejto fáze rozhodne aj o vykonaní pasportizácie sociálnych služieb, ktoré sú poskytované obyvateľom mesta/obce na území mesta. Ťažisko bude nielen v popise služieb zriadených mestom/obcou, ale aj mimovládny sektorom. Dôraz sa položí na zistenie, v akej miere všetky sociálne služby na území mesta, teda aj zriadené vyšším územným celkom alebo podnikateľom, slúžia pre obyvateľov mesta/obce. A v akej miere slúžia pre obyvateľov obcí v príslušnom územnom obvode a napokon pre obyvateľov z ostatných regiónov. Iným dôležitým údajom sú informácie o spolupráci medzi poskytovateľmi, resp. o koordinácii svojich aktivít.

Pre získanie hodnoverných údajov od poskytovateľov sociálnych služieb sa bude postupovať v dvoch krokoch. Mestský úrad osloví riaditeľov listom, aby vyplnili priložený dotazník. Po 10 dňoch navštívi zariadenie miestny koordinátor projektu, skontroluje údaje, vysvetlí respondentovi zámer nepochopenej otázky dotazníka a doplní chýbajúce odpovede. Oba dotazníky - pre verejnosť aj pre poskytovateľov - sú prílohami VF č. 9 a VF č. 10 tejto príručky.

1.3.4. RIADIACI VÝBOR ROZHODNE O SPÔSOBE DISTRIBÚCIE, ZBERU A SPRACOVANIA DOTAZNÍKOV

Úlohou je nájsť takú formu distribúcie a zberu vyplnených dotazníkov⁴,

- ktorá neznamená pre respondenta žiadnu dodatočnú záťaž,
- dotazník je na prvý pohľad zrozumiteľný, nie príliš dlhý,
- vyplnenie je pomocou inštrukcie jednoduché a rýchle,
- miesta zberu sú výrazne označené.

Možnosti (príklady) distribúcie dotazníka:

- Dotazník bude umiestnený na dostupnom mieste na webe mesta a bude sa dať vyplňať on-line (je nevyhnutné o tom informovať občanov/poskytovateľov, napr. emailom, obecným rozhlasom, ...)
- Dobrovoľníci roznesú do schránok a určia sa miesta zberu
- Bude uverejnený v mestských novinách
- Distribútormi môžu byť deti ZŠ, seniori navštevujúci denné centrá
- Kombinácia viacerých možností

Dôležitou úlohou je odhadnúť správny čas na vykonanie prieskumu (zadefinovanie odkedy do kedy, vhodné trvanie je od dvoch do troch týždňov), spôsob a frekvenciu výziev pre verejnosť na vyplnenie dotazníka. Je potrebné pamätať na to, že dotazníkový prieskum spokojnosti obyvateľov je prvou aktivitou, na základe ktorej sa verejnosť dozvie, že v meste/obci sa bude konať komunitné plánovanie a že sa môže stať on sám jeho aktívnym účastníkom.

⁴ Dotazníky nie sú jedinou cestou na zisťovanie názorov ľudí. Napríklad v publikácii Vydělavací program pro plánování rozvoje sociálních služeb uvádějí, že různé metody zisťovania názorov ľudí majú rôznu úspešnosť. Dotazníkové zisťovanie alebo anketa má úspešnosť len 5% - 15%, individuálne rozhovory 50% - 60% a telefonické dotazovanie 75%. V dotazníkoch je potrebné zvoliť otázky tak, aby sme z odpovedí vedeli odvodiť priority⁷⁾.

Tvorbu dotazníkov ako aj zastúpenie jednotlivých cieľových skupín, ktoré chceme osloviť odporúčame konzultovať so sociológom, aby sme dostali validné dáta. Odporúčaný čas na vyplnenie dotazníkov je tri týždne až dva mesiace (v závislosti od veľkosti sídla) počítajme od času, kedy informujeme všetkých poskytovateľov a združenia, teda kedy ich priamo informujeme o dotazníkovom prieskume. Zverejniť informáciu na webe bez upozornenia a výzvy pre cieľové organizácie na vyplnenie dotazníka nie je ústretové a komunikuje skôr nezáujem zadávateľa o spätnú väzbu, spoluprácu a partnerstvo.

Môžete dať dotazník vyplniť aj všetkým poslancom v zastupiteľstve, aby ho vyplnili tak, ako vnímajú potreby občanov vo svojom obvode. Nezáiskate z toho pravdepodobne relevantné dáta, ale uvidíte aké potreby majú samotní občania a aké potreby predpokladajú u občanov vo svojom obvode predstaviteľa mesta/obce.

Spracovanie dotazníkom získaných údajov nemusí byť zložité. Na dobrovoľníckej báze sa doň môžu zapojiť študenti stredných škôl (napr. Pedagogickej a sociálnej akadémie) v danom meste. Na spracovanie treba myslieť už vo fáze obsahovej a grafickej prípravy dotazníka.

Poveriť kompetentného pracovníka Interpretáciou základných zistení je ďalšou úlohou Riadiaceho výboru

1.3.5. RIADIACI VÝBOR ROZHODNE O OSLOVENÍ VEREJNOSTI S VÝZVOU ZAPOJIŤ SA DO KOMUNITNÉHO PLÁNOVANIA

Predseda riadiaceho výboru včas zverejní pozvánku pre verejnosť, aby sa zúčastnila spoločného pracovného stretnutia ku komunitnému plánovaniu sociálnych služieb. Písomne pozve poskytovateľov aj prijímateľov sociálnych služieb, expertov, aktívnych občanov, spolupracujúce organizácie. Účasť na stretnutí je dobrovoľná a úplne otvorená. Okrem písomného pozvania vybraných osôb

PRAKTICKÁ ČASŤ

a organizácií bude informácia o konaní stretnutia s občanmi aj na webstránke mesta a v mestských novinách či TV.

Poverený člen Riadiaceho výboru vysvetlí špecifiká komunitného plánovania, otvorí diskusiu k počtu a zameraniu pracovných skupín, konkretizuje vecný a časový harmonogram, identifikuje zdroje dát a ich pasportizáciu pre analýzu sociálnej situácie. Ak sa dosiahne zhoda, riadiaci výbor ustanoví pracovné skupiny podľa dohodnutých cieľových skupín KP. Na zasadnutiach pracovných skupín je možné ich rozširovať o ďalších členov verejnou akclamáciou.

V každej pracovnej skupine by mali byť rovnomerne zastúpení predstavitelia všetkých partnerov: samosprávy, poskytovateľov, prijímateľov a žiadateľov o sociálne služby ako aj spolupracujúcich rezortov (škola, úrad práce, Sociálna poisťovňa, cirkvi a iní miestni aktéri). Samospráva iniciuje tvorbu partnerstva so zainteresovanými, najmä mimovládnyimi organizáciami formou zmluvy o spolupráci. V priebehu procesu komunitného plánovania majú byť na webových stránkach samosprávy postupne zverejňované čiastkové výsledky pracovných skupín a riadiacej skupiny. Zvolaním 1. stretnutia s verejnosťou **sa končí prípravná fáza komunitného plánovania**.

Program 1. Stretnutia verejnosti ku komunitnému plánovaniu sociálnych služieb

- > Úvod a predstavenie účastníkov
- > Prezentácia KPSS
- > Rozdelenie účastníkov do pracovných skupín podľa záujmu cieľových skupín
- > Práca v skupinách
- > Otázky v pléne a záver stretnutia

Je dôležité mať skúseného facilitátora stretnutia

Facilitátor stretnutia:

Vedenie skupín:

Témy pre prácu v skupinách:

- > Zapojenie občanov do tvorby KPSS
- > Pripomienky k obsahovej časti
- > Informovanosť o procese tvorby a spracovania KPSS

2. ANALÝZA DOSTUPNOSTI A KVALITY SOCIÁLNYCH SLUŽIEB V MESTE/OBCI

2.1. PRACOVNÉ SKUPINY

Pracovné skupiny sú osobitým nástrojom, ktorý vstupuje aktívne do komunitného plánovania v momente, kedy sa skončí príprava administratívy (organizačnej štruktúry) na riadenie procesu plánovania. Už predtým dostane verejnosť prvé avízo o komunitnom plánovaní v podobe žiadosti o vyplnenie a vrátenie dotazníka, ktorý sa pýta na spokojnosť občanov so službami v meste/obci. Po spracovaní získaných údajov budú občania pozvaní na prvé stretnutie verejnosti. Verejnosť na tomto prvom stretnutí budú zastupovať ľudia, ktorí sú v danej oblasti zodpovední za jej súčasný stav a majú vplyv na tvorbu politiky, či rozhodnutia politikov, napr. miestni poslanci a pracovníci mestských/obecných úradov, manažéri a zamestnanci iných verejných inštitúcií, poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia cirkví, občania odkázaní na pomoc iných. Títo dostanú písomnú/e-mailovú pozvánku na prvé stretnutie s verejnosťou ako aj návrh riadiaceho výboru na skupinu, v ktorej by mali pracovať. Ďalšia časť verejnosti, ktorá príde na stretnutie sú tí, ktorí neboli osobne pozvaní, ale téma sa ich bezprostredne dotýka, opatrujú odkázaného člena rodiny, chcú povedať svoj názor a vypočuť si názory ostatných. Sem patria aj tí, ktorí prijímajú určitý druh služby alebo o ňu žiadajú, ale aj nie celkom zorientovaní aktivisti. Táto časť verejnosti bude na stretnutí s občanmi verejne oslovená, aby sa stali členmi/členkami konkrétnej pracovnej skupiny. A napokon sú tu aj manažéri sociálnych služieb, ktorí podľa odbornosti a záujmu budú zaradení do príslušnej skupiny.

Otázkou však je, či zapojenie verejnosti je efektívne, či verejnosť a miestne spoločenstvá sú skutočnou súčasťou tvorby mestskej (obecnej) sociálnej politiky. Sporné tiež je, do akej miery vieme posúdiť, či zastúpenie zúčastnených subjektov skutočne reprezentuje danú komunitu alebo či nehrozí riziko nedemokratického ovplyvňovania miestnej politiky niekoľkými schopnými lobistami. Takéto a podobné otázky sú kladené v procese komunitného plánovania sociálnych služieb vo vzťahu k zapájaniu verejnosti do procesov. Výskumy, ale aj skúsenosti ľudí, ktorí koordinovali tieto procesy odporúčajú tým, ktorí zodpovedajú za proces KPSS, aby nevyužívali len rôzne metódy a inštitucionálne formy zabezpečovania, ale aby cielene prizvali aj tie skupiny občanov, ktoré sa normálne do verejného diania a života nezapájajú, preto musí spracovateľ poznať kultúru mesta/obce.

Tvorba pracovných skupín je postupný proces.

- 1.** už v prípravnej fáze (príloha VF č. 8) riadiaci výbor vymenuje vedúcich pracovných skupín, ktorí budú vyhľadávať a zvolávať členov skupiny a viesť diskusiu o problémoch danej cieľovej skupiny na základe znalostí prostredia
- 2.** na prvom stretnutí s verejnosťou budú vedúci pracovných skupín osobne predstavení a budú k dispozícii na rozhovor so záujemcami o účasť v skupine
- 3.** v etape hlavných aktivít (cca 2 – 3 mesiace) bude celý proces komunitného plánovania sústredený do pracovných skupín. (VF č.1)

Z každého stretnutia pracovnej skupiny sa spracuje záznam, ktorý popíše konkrétne ciele stretnutia, prerokované témy, zhrnie priebeh diskusie. Zápis musí obsahovať, na čom sa skupina zhodla a na čom sa nezhodla, čo odporúča do pozornosti ostatným skupinám, aké ďalšie informácie bude potrebovať, aké otázky ešte musí riešiť. Záznamy sa posielajú e-mailom na adresu koordinátora alebo spracovateľa KPSS alebo inam podľa dohody. Tento pracovník musí materiál spracovať a doplniť ho o údaje získané z ostatných skupín.

Spolupráca pracovných skupín s ostatnými zložkami organizačnej štruktúry

Zabezpečiť plynulosť procesu komunitného plánovania je zložitá úloha, pretože doňho vstupujú veľmi rôznorodé skupiny obyvateľstva, ktoré majú spolu komunikovať a niečo nové vytvoriť. Ťarcha tohto zmiešaného spoločenstva leží na osobe, ktorej hovoríme spracovateľ, niekedy koordinátor. Koordinátor má širšiu pôsobnosť, pretože má právo oslovovať nielen zástupcov verejnej správy, ale plní rolu kontaktného človeka vo vzťahu k pracovným skupinám:

- pripravuje im vstupné informácie,
- koordinuje časový harmonogram,
- zapracúva ich výsledky do konečného materiálu a pod.

Na rozdiel od neho pozícia spracovateľa je chápaná užšie. Spracovateľ má na starosti servis pre pracovné skupiny:

- zásobuje ich informáciami, spracovanými z dostupných i vyžiadaných databáz. Pripomeňme si, že ide najmä o spracovanie a interpretáciu sociálnych štatistík, ktoré môžu odhaliť skryté problémy rodín, ale aj
- spracovanie a interpretácia názorov obyvateľstva zistených dotazníkovým prieskumom.

Spracovateľ v tomto poňatí nemá na starosti prácu a koordináciu pracovných skupín. Tým je poverený iný človek.

Plynulosť plánovania narúšajú vnútorné i vonkajšie faktory. Môže to byť nesplnenie úloh dôležitého člena riadiaceho výboru, nekompletné informácie z verejnej inštitúcie, či práceneschopnosť lídra, veľmi malý počet členov skupiny a pod. Riešením je vhodné rozdelenie úloh a dodržiavanie termínov.

2.2. ANALÝZA DOSTUPNOSTI A KVALITY SLUŽIEB

Hodnotenie dostupnosti a kvality sociálnych služieb poskytovaných na území mesta/obce je prvou úlohou pracovných skupín KPSS. Je úlohou spracovateľa KPSS, aby každá skupina dostala konkrétne informácie o vývoji demografickej situácie v meste/obci, ďalšie údaje zo sociálnej štatistiky o zabezpečení životných podmienok jednotlivcov a rodín v núdzi, základné výsledky prieskumu spokojnosti obyvateľov so službami ako aj prehľad a kapacitu registrovaných sociálnych služieb pre danú cieľovú skupinu.

Analýza poskytovateľov sociálnych služieb v územnom obvode obce/mesta

tabuľka
2

Poskytovateľ	Druh sociálnej služby	Forma sociálnej služby	Cieľová skupina	Kapacita	verejný/ neverejný poskytovateľ

Povinnou súčasťou by mali byť údaje o ekonomike sociálnych služieb v meste. V analýze východiskovej situácie **sa odporúča** uviesť tiež zdroje príjmov pre sociálnu pomoc a ich podiel na výdavkoch do sociálnej oblasti z celkového rozpočtu obce/mesta. Pre účely ďalšieho plánovania vypovedaciu hodnotu majú aj výdavky (čerpanie) do sociálnej oblasti podľa jednotlivých cieľových skupín za obdobie ostatných rokov.

Výdavky (čerpanie) do sociálnej oblasti podľa jednotlivých cieľových skupín za obdobie ostatných rokov (zaokrúhlene na euro)

tabuľka
3

Cieľová skupina	RRRR-2	RRRR-1	RRRR- Rok spracovania KPSS
Rodina s deťmi a mládež			
Seniori			
Deti, mládež a dospelí so zdravotným postihnutím			
Osoby v krízových/nepriaznivých životných situáciách			
CELKOM			

Štruktúra výdavkov podľa cieľových skupín za obdobie ostatných rokov zahŕňa okrem nákladov na poskytovanie sociálnych služieb aj náklady na SPO a SK detí a na jednorazové a opakované príspevky chudobným rodinám alebo jednotlivcom. Do štruktúry výdavkov by sa mali zahrnúť aj (priame) náklady na zamestnancov v sociálnej oblasti verejnej správy, vrátane administratívnych.

ČO MOŽEME VYČÍTAŤ ZO ŠTATISTICKÝCH ČÍSEL O JEDNOTLIVÝCH SOCIÁLNYCH SKUPINÁCH

Vo všeobecnosti platí, že štatistické údaje jednoznačne potvrdzujú výskyt určitého javu alebo upozorňujú na existujúce či rodia sa prejavy správania skúmaného predmetu (obyvateľov obce/mesta). V ďalšom texte hovoríme, čo nám jednotlivé údaje, ale skôr skupina údajov naznačuje a ako by sme mali preventívne pôsobiť, aby sa ohlasovaná patológia nerozširovala.

1. DETI A ADOLESCENTI SO ZDRAVOTNÝM POSTIHNUTÍM

Cieľom je nájsť a spolu s rodičmi zabezpečiť maximálne možný stupeň samostatnosti a sebaobsluhy dieťaťa v spolupráci s pediatrom, pedagogickými a ďalšími odbornými pracovníkmi

- > počet rodičov, ktorí dostávajú rodičovský príspevok vo veku 4 – 6 rokov veku dieťaťa
- > počet detí s ťažkým zdravotným postihnutím do 18 rokov
- > počet detí, ktoré navštevujú špeciálnu školu/škôlku v mieste bydliska, inde (školská štatistika)
- > počet detí, ktoré majú rodinného opatrovateľa s peňažným príspevkom na opatrovanie
- > počet detí, ktorým sa poskytuje opatrovateľská služba
- > počet detí/adolescentov, ktorí majú osobného asistenta
- > počet mladých ľudí so ZP do 29 rokov, ktorí ukončili školskú prípravu v posledných 10 rokoch ... /* z toho evidovaných na úrade práce ...

NÁSTROJE na zlepšenie sociálnej situácie tejto cieľovej skupiny:

poskytovanie informácií o existujúcich špecializovaných poradenských službách, o službe včasnej intervencie, o inkluzívnom vzdelávaní, rehabilitačnom stredisku, chránených dielňach, podporovanom zamestnávaní, pomoc pri umiestňovaní sa na trhu práce, vrátane miestnych obecných prác

2. DETI A ADOLESCENTI S PORUCHAMI SPRÁVANIA,

Záškolační, deti z chudobných rodín, šikanované, šikanujúce, trestne stíhané deti. Deti umiestnené do DeD, reedukačného domova, krízového strediska, resocializačného strediska, nápravno-výchovného zariadenia – ide o špecifické údaje sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnu kuratelú pre dospelých (SPOaSK) – zatiaľ nedostupné údaje na úrovni obce.

NÁSTROJE na zlepšenie sociálnej situácie tejto cieľovej skupiny:

spolupráca s ÚPSVaR, spolupráca so školou a odbornými poradňami na vlastných výchovných programoch, rozširovanie voľnočasových aktivít, peer programy

3. RODINY V NEPRIAZNIVEJ SOCIÁLNO-EKONOMICKEJ SITUÁCII

Cieľom je pomôcť rodine/rodičovi v ťažkostiach vysporiadať sa s nepriaznivou sociálnou situáciou a prijať preventívne opatrenia

- > Počet rodín poberajúcich dávky v hmotnej núdzi ... (celkovo počet osôb ...)
- > počet rodín poberajúcich výživné ...

PRAKTICKÁ ČASŤ

- > počet detí v škole s príspevkom na stravovanie a školské pomôcky ...
- > počet detí v evidencii orgánov SPO ... z toho počet detí v náhradnej výchove ...
- > počet detí v DeD a krízových centrách ...

NÁSTROJE na zlepšenie sociálnej situácie tejto cieľovej skupiny

základné sociálne poradenstvo, spolupráca s ÚPSVaR, jednorazová sociálna výpomoc

4. JEDNOTLIVCI (A RODINY) V KRÍZOVEJ SITUÁCII

Cieľom je poskytnúť alebo zabezpečiť základné životné podmienky (bývanie, strava, obuv a odev, teplo, základné ošetrenie) pre ľudí, ktorí sa z určitých dôvodov dostali na ulicu – stali sa ľuďmi bez domova

- > počet ľudí bez domova,
- > počet poberateľov dávky v hmotnej núdzi
- > zadlžené rodiny a jednotlivci
- > počet záujemcov o osobný bankrot

NÁSTROJE na zlepšenie sociálnej situácie tejto cieľovej skupiny

poskytovanie/zabezpečenie prístrešia, stravy, základných hygienických potrieb, základné sociálne poradenstvo a sprevádzanie (aj osobným bankrotom)

5. DOSPELÉ OSOBY S ŤAŽKÝM ZDRAVOTNÝM POSTIHNUTÍM

Cieľom je poskytovať tejto cieľovej skupine služby, ktoré ju podporia pri hľadaní bývania, práce, celoživotného vzdelávania

- > počet osôb so ZP v produktívnom veku
- > počet poberateľov rôznych druhov peňažného príspevku na kompenzáciu - bez rozlíšenia veku
- > počet domácich opatrovateľov v produktívnom veku do 60 rokov
- > počet poberateľov príspevku na osobnú asistenciu

NÁSTROJE na zlepšenie sociálnej situácie tejto cieľovej skupiny

poskytovanie informácií o existujúcich špecializovaných poradenských službách, rehabilitačnom stredisku, podporovanom bývaní, chránených dielňach, podporovanom zamestnávaní, pomoc pri umiestňovaní sa na trhu práce, vrátane obecných prác

6. SENIORI

Cieľom je identifikovať zmeny v štruktúre obyvateľstva (starneme alebo mladneme?) Na základe toho a subjektívnych výpovedí obyvateľov určiť potrebu jednotlivých služieb. Nezabudnúť na podporu aktívnych seniorov, vťahovať ich ako dobrovoľníkov do návštevnej služby a vytvárať im podmienky pre pohybové aktivity.

Údaje:

- počet obyvateľov starších ako 65 rokov
- vývoj podielu seniorov na obyvateľstve za posledných 10 rokov
- počet seniorov s ťažkým zdravotným postihnutím
- počet seniorov starších ako 60 rokov opatrovaných rodinným príslušníkom
- počet seniorov starších ako 65 rokov, ktorým sa poskytuje opatrovateľská služba
- počet domácich opatrovateľov starších ako 60 rokov

NÁSTROJE na zlepšenie sociálnej situácie tejto cieľovej skupiny

program aktívneho starnutia, denné centrá a denné stacionáre, zabezpečenie stravovania, opatrovateľská služba, podpora rodinných opatrovateľov, umiestnenie do celoročných pobytových zariadení.

Pracovná skupina sa v tejto úvodnej časti zoznamuje s materiálmi, ktoré pre ňu pripravil spracovateľ z vyššie uvedených oblastí. Skupina diskutuje o tom, či je služieb dosť alebo málo pre všetkých, ktorí sú na ne odkázaní. Rovnako sa vyjadruje aj ku kvalite. Sú prijímatelia služieb spokojní s úrovňou služieb alebo nie sú spokojní?

Dostupnosť a kvalita sociálnych služieb sú dve základné hodnotiace kritériá, ktorými treba posúdiť dosiahnutú úroveň verejných služieb. Každá pracovná skupina môže dôjsť a určite aj dôjde k rozdielnej úrovni hodnotenia. Služby pre seniorov ako celok môžu byť hodnotené vyššou dostupnosťou ako ostatné služby. To však neznamená, že sú seniori s nimi spokojní, ak nedosiahli určitú mieru variability, aby si každý senior vybral tú svoju. Alebo služby sú síce kvalitné, ale umiestnené v ťažšie dostupnej lokalite. Ak ako problém definujeme vyslovenú nespokojnosť s týmito konkrétnymi službami, musíme hľadať príčinu tejto nespokojnosti a tou je ťažšia prístupnosť pre čiastočne imobilných seniorov. Riešením potom je uľahčiť prístupnosť služby sociálnym taxíkom alebo premiestniť službu do vhodnejšieho prostredia. Takýto typ opatrení bude zahrnutý do opatrení komunitného plánu, ak dostanú prioritu od pracovných skupín.

2.3. SWOT ANALÝZA

SWOT analýza je nástroj strategického plánovania, ktorý budeme používať v každej pracovnej skupine na hodnotenie silných a slabých stránok, príležitostí a hrozieb komunitného plánovania. Vrátime sa k hlavnému cieľu, ktorý bol formulovaný v schválenom zámere KPSS. Skupiny môžu ale nemusia tento cieľ akceptovať bezo zvyšku, môžu navrhnúť aj jeho zmenu či úpravy. Členovia pracovných skupín budú hľadať silné stránky partnerstva (samospráva + MNO + cirkev a ostatní), ktoré sme spolu vytvorili pre dosiahnutie hlavného cieľa. V ďalšej časti plánovania budeme rozmýšľať nad tým ako tieto silné stránky konkrétne využiť pre dosiahnutie cieľa. Musíme pomenovať aj slabé stránky partnerstva, ktoré môžu byť prekážkou pre dosiahnutie cieľa. Takisto budeme neskôr navrhovať opatrenia ako tieto slabé stránky oslabiť alebo minimalizovať. SWOT analýza v tejto chvíli hodnotí vnútornú energiu partnerstva, ale dosahovanie cieľa sa nezaobíde bez analýzy vonkajších podmienok jeho naplnenia. Treba pomenovať príležitosti priaznivé nášmu cieľu ako aj ohrozenia, s ktorými sa môžeme stretnúť pri jeho naplňaní.

SWOT analýza je zameraná na silné stránky (**S**trong points), slabé stránky (**W**weak points), príležitosti (**O**pportunities) a ohrozenia (**T**reats). Je štandardnou metódou, ktorá sa používa na prezentáciu analytických poznatkov o najrozličnejších objektoch skúmania. Svojim usporiadaním do štyroch kvadrantov (silné stránky, slabé stránky, príležitosti a ohrozenia) dobre vyhovuje charakteru úvah, ktoré sú potrebné pri formulovaní stratégie KPSS a jej implementácie počas celého realizačného obdobia KPSS. SWOT analýza je len jednou z metód kategorizácie a má tiež svoje slabé stránky. Napríklad vyvoláva u spoločností tendenciu k vytváraniu zoznamov namiesto toho aby ich prinútila rozmýšľať o tom, čo je naozaj dôležité pri dosahovaní cieľa. Môže vyústiť do nekritického zoznamu položiek bez prioritizácie, z ktorého sa môže zdať, že (slabé) príležitosti vyvažujú (veľké) hrozby.

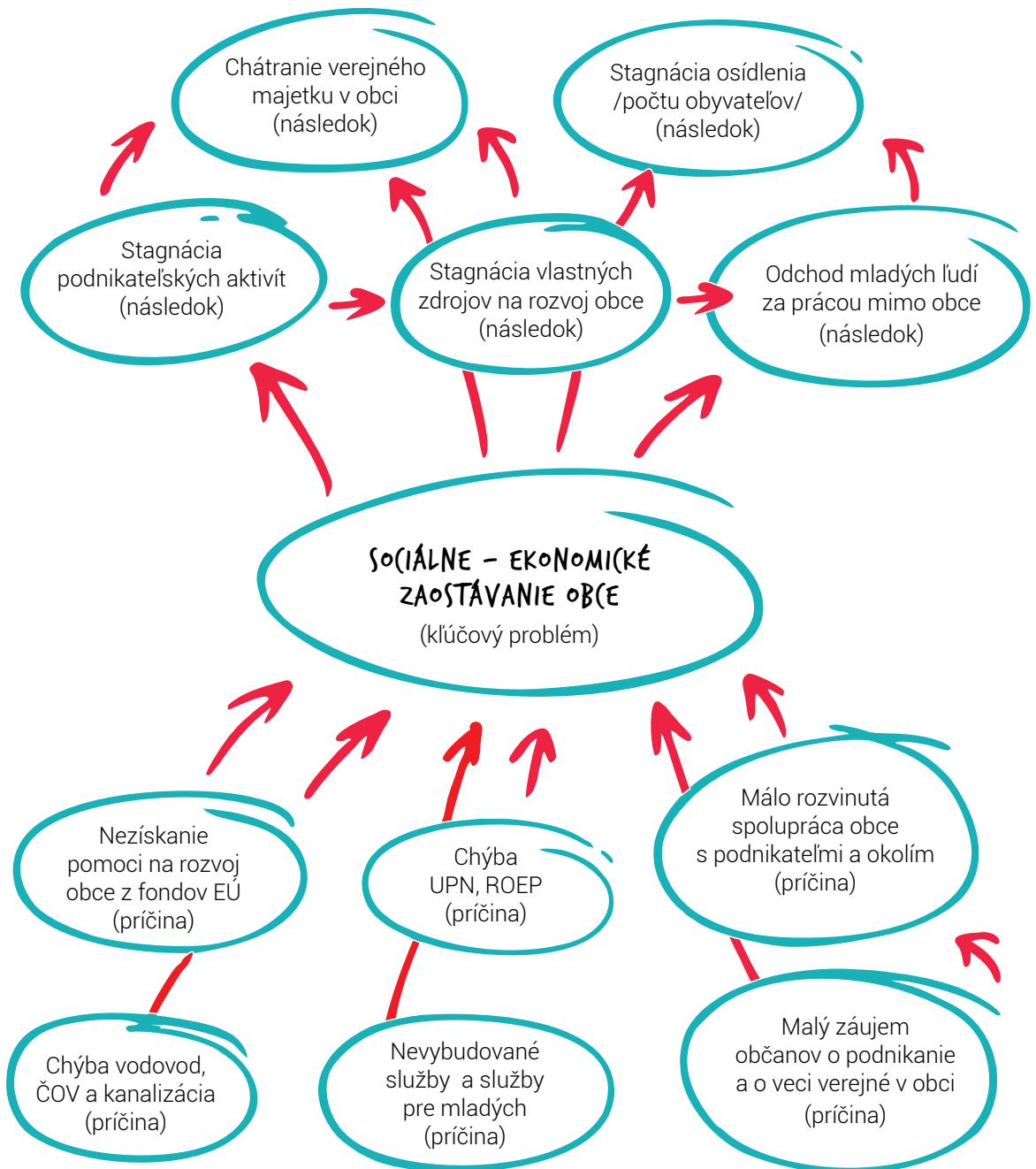
2.4. ANALÝZA PROBLÉMOV

Analýza problémov je metódou založenou na skúsenostiach miestnych expertov, ktorí najlepšie vedia vystihnúť problematické miesta v danej téme a v danom území. Cieľom tejto metódy je identifikovať a pomenovať hlavné problémy, ktoré existujú v danej oblasti a v území, pre ktoré sa strategický plán spracováva. Na stretnutiach pracovných skupín sa pracuje so slabými stránkami z analýzy SWOT, medzi ktorými sa hľadajú súvislosti v postupnosti:

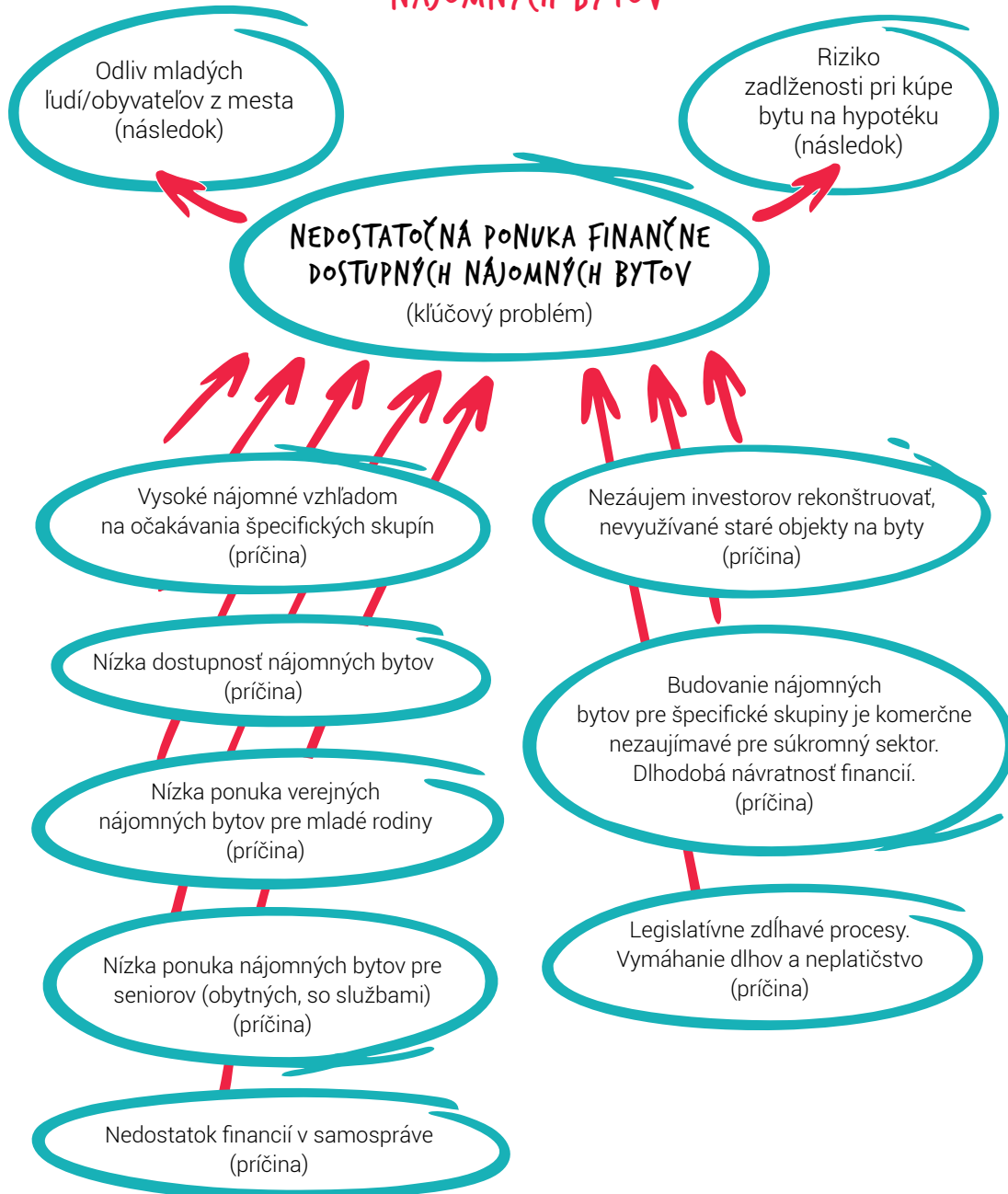
PRÍČINY → PROBLÉM → NÁSLEDKY

Výsledný **“strom problémov”** sa číta zdola nahor. Dole sa zaznamenávajú príčiny problémov, v strede problém a hore následky neriešenia problémov. **Strom problémov je veľmi užitočným vstupom na formulovanie strategického plánu. Platí totiž, že riešiť by sa mali príčiny problémov a nie ich dôsledky.**

UKÁŽKY TVORBY STROMU PROBLÉMU NA SOCIÁLNO-EKONOMICKÉ ZAOSTÁVANIE OBCE

UKÁŽKA TVORBY STROMU PROBLÉMOV NA NEDOSTATOČNÚ PONUKU FINANČNE DOSTUPNÝCH NÁJOMNÝCH BYTOV

Práca s informáciami a odovzdávanie informácií verejnosti, je veľmi dôležitou súčasťou komunitného plánovania. Vyžaduje rovnaký prístup k informáciám pre všetkých, ktorí sa plánovania zúčastňujú. Pravidelné sprostredkovávanie informácií je zárukou spätnej väzby - pripomienok a podnetov zo strany všetkých účastníkov.

Dôležité je zapájanie miestneho spoločenstva rôznymi formami oslovenia tak, aby ponuka na spoluprácu bola zrozumiteľná (napr. podľa špecifik komunity, spôsobu života, záujmov, etnickej príslušnosti a pod.) Nikto nemá byť diskriminovaný a vylučovaný. Hľadanie nových ľudských a finančných zdrojov zohráva v tejto oblasti významnú úlohu. Posilňuje sa spolupráca s podnikateľskými subjektmi, ktoré sa angažujú v sociálnej oblasti, pomoc dobrovoľníkov, svojpomocné skupiny, pomoc rodiny, susedská výpomoc.

Verejné diskusie a diskusie v pracovných skupinách

V zmysle § 83 ods. (4) zákona o sociálnych službách sú obce/mestá povinné predložiť návrh komunitného plánu sociálnych služieb na verejnú diskusiu. Predtým však diskusia prebieha v pracovných skupinách podľa jednotlivých cieľových skupín, kde sú zastúpení poskytovatelia sociálnych služieb, prijímatelia sociálnych služieb, rôzne MNO a zástupcovia občianskych združení, ako aj zástupcovia inštitúcií a organizácií participujúcich na riešení sociálnej situácie občanov (napr. zástupcovia VÚC, ÚPSVaR, zdravotníckych zariadení, školstva a pod.). Názorom všetkých strán musí byť venovaný rovnaký priestor.

Pri zapájaní užívateľov sociálnych služieb a občanov v rámci diskusií je potrebné klásť dôraz na:

- Účasť a zastúpenie zástupcov jednotlivých cieľových skupín
- Scitlivovanie a zdôrazňovanie myšlienky začleňovania (inklúzie) ako spoločný rámec
- Tvorbu bezbariérovej infraštruktúry ako aj debarierizácie prostredia vrátane škôl a ďalších zariadení pre širokú verejnosť
- Informovanie o rozvoji flexibilných podporných služieb orientovaných na začlenenie do života spoločnosti

Pri zapájaní verejnosti využívame rôzne formy: dotazníkové formy, ankety, mítingy, okrúhle stoly, stretnutia s novinármi, pravidelná práca s médiami prostredníctvom tlačových správ, článkov, informácií o realizovaných akciách, informácie o príkladoch dobrých projektov a pod.

Pozvánka na verejné prerokovanie KPSS

Komunitný plán analyzuje stav sociálnych služieb v meste/obci, hodnotí potreby občanov v sociálnej oblasti a navrhuje priority pre rozvoj na nasledujúcich päť rokov.

Proces tvorby Komunitného plánu je vo fáze analýzy/dokončenia,... a našim cieľom je zapojiť do tohto procesu širokú verejnosť a preto si vás dovoľujeme pozvať na verejnú prezentáciu a diskusiu ku Komunitnému plánu sociálnych služieb, ktorá sa uskutoční

Dňa d/M/R.....ohod.

V priestoroch.....

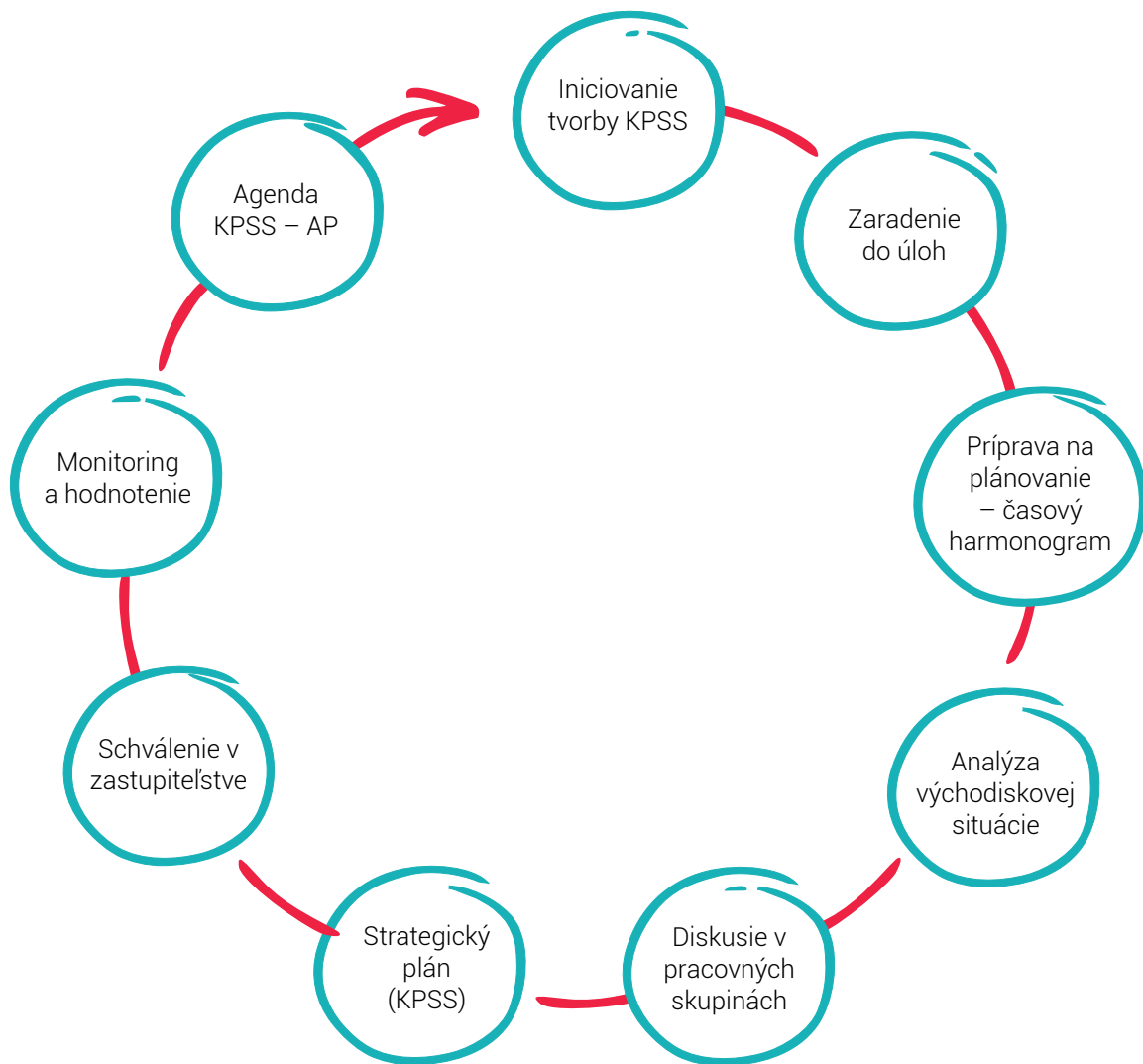
Program verejného prerokovania:

- *Úvod a predstavenie účastníkov, oboznámenie s cieľom stretnutia*
- *Prezentácia KPSS*
- *Diskusia ku KPSS*
- *Otázky a odpovede ku KPSS*
- *Záver stretnutia*

Naším zámerom je vytvorenie čo najlepších podmienok pre dlhodobé udržanie a rozvoj sociálnych služieb, k čomu môžete dopomôcť aj Vy, svojou aktívnou účasťou.

Primátor mesta/starosta obce

CYKLUS TVORBY KPSS:

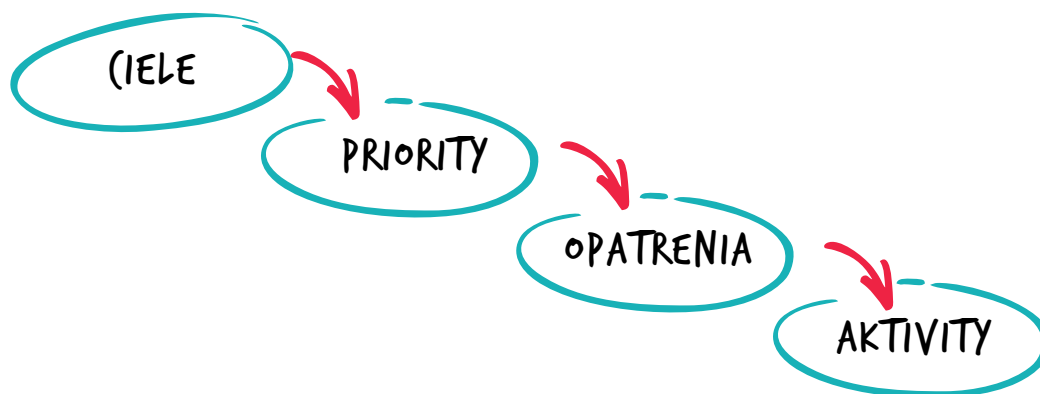
3. ROZVOJOVÁ STRATÉGIA

3.1. FORMULOVANIE CIEĽOV A PRIORÍT

Správne odhadnúť budúci vývoj, byť pripravený na všetky riziká a využiť príležitosti, ktoré budúcnosť prinesie sú úlohou každej samosprávy. Zabezpečenie dlhodobého rozvoja a efektívnosti sociálnych služieb vytvára podmienky pre uspokojovanie potrieb obyvateľstva. Globálnym cieľom samosprávy v sociálnej oblasti je sociálna stabilita a integrita mesta/obce. Cieľom je minimalizovať výskyt spoločensky nežiaducich javov účinnou prevenciou a primeraným spoločenským tlakom.

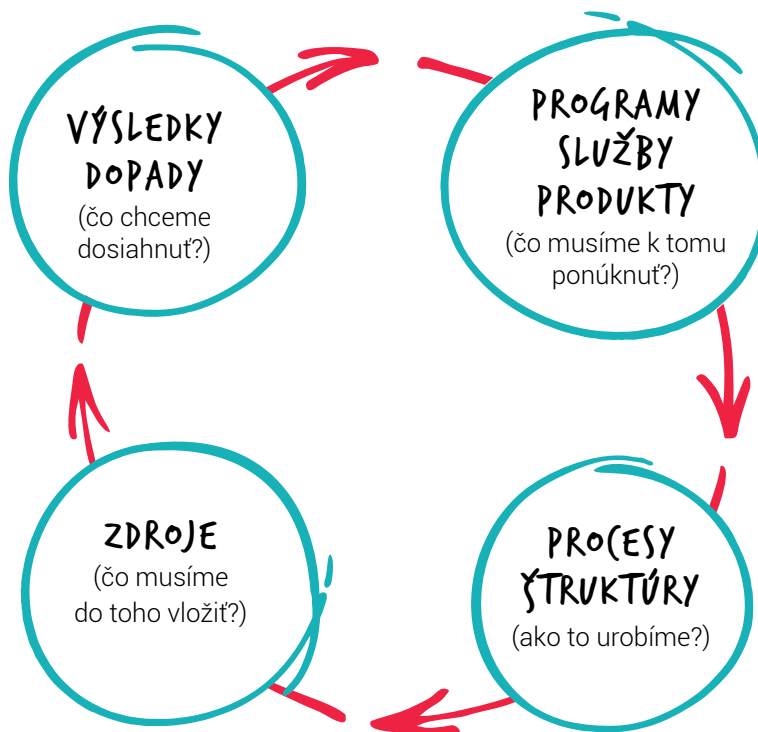
Definovanie rozvojovej stratégie predstavuje náročnú tímovú aktivitu, ktorú realizujú partneri zapojení do procesu tvorby KPSS. Nadväzuje na výsledky komplexných analýz uvedených v rámci sociálnych a ekonomických východísk a na SWOT analýzu. Hlavným cieľom definovania rozvojovej stratégie je určenie programovej štruktúry pre dané programovacie obdobie.

PROGRAMOVÚ ŠTRUKTÚRU VO VŠEOBECNOSTI TVORIA:

a **MERATELNÉ UKAZOVATELE**, ktoré sú sledované pre každú z vyššie uvedených kategórií. Programová štruktúra sa ďalej člení podľa zdrojov financovania a organizačnej štruktúry zodpovednej za riadenia podpory.

PRI STANOVOVANÍ STRATEGICKÝCH CIEĽOV JE POTREBNÉ ZODPOVEDAŤ NASLEDOVNÉ OTÁZKY:

Obr. Stanovenie strategického cieľa v procese KPSS
Zdroj: Moderne Sozialplanung str. 47

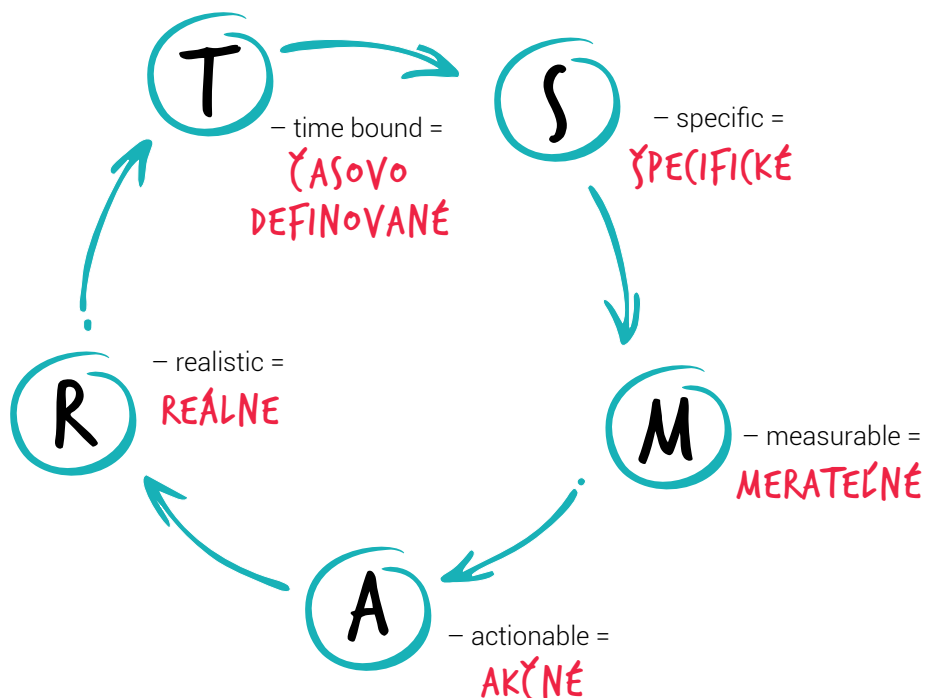
Ciele a priority

Ciele komunitného plánu tvoria hierarchicky usporiadanú štruktúru, na ktorej vrchole sa nachádzajú globálne ciele jednotlivých programov. Vrcholom hierarchie globálnych cieľov je strategický cieľ. **Strategické ciele** je pojem označujúci najvyššie ciele organizácie alebo jednotlivcov. Strategické ciele sú používané v rámci strategického riadenia. Správne nastavené ciele organizácie nie sú zamerané len na jednu oblasť, ale sú nastavené ako vyvážené.

Špecifické ciele – úlohou špecifických cieľov je rozvíjať a spresniť globálny cieľ. Špecifické ciele predstavujú jasnú, výstižnú a hutnú charakteristiku budúceho cieľového stavu. Špecifické ciele (Specific Objectives, Specific Goals) je pojem označujúci také ciele organizácie, ktoré upresňujú strategické ciele a je ich možné priradiť konkrétnym zodpovedným osobám v organizácii. Pri tvorbe špecifických cieľov je odporúčané postupovať podľa princípov SMART (sú konkrétne, merateľné, dosiahnuteľné, realistické a časovo definované).

Pri stanovovaní cieľov komunitného plánu využívame metódu SMART. **SMART** je klasikou v oblasti plánovania.

PRAKTICKÁ ČASŤ

Ciele komunitného plánu majú byť

- ŠPECIFICKÉ** - cieľom je, aby sme definovali ciele čo najkonkrétnejšie. Nie je nič horšie ako pretváрка, keď klameme samých seba, že cieľ máme, ale pritom je to len nič neznamenajúca masa slov, bez konkrétneho významu. Jednoducho povedané Špecifické je "to, čo je potrebné urobiť".
- MERATEĽNÉ** - na konci cieľa musíme vedieť zistiť, či sme uspeli alebo naopak - nedosiahli, čo sme chceli. K tomu nám pomáhajú ukazovatele dosiahnutia cieľa. Keď bolo naším cieľom zvýšiť kapacitu terénnych sociálnych služieb v danom roku o 10 %, tak vieme, kedy sme náš cieľ splnili a kedy nie (alebo len čiastočne). Vieme to preto, lebo sme cieľ konkretizovali a určili jeho kvantitatívne ukazovatele. Ináč povedané merateľné je "to, čo bude konečný výsledok".
- AKČNÉ** - Cieľ ma nabádať k istej akcii, má byť dosiahnuteľný
- REÁLNE** - Určíme si cieľ, pri ktorom sa nespoliehame na zasiahnutie osudu alebo na niečo, čo ľudstvo ešte nevymyslelo. Reálny cieľ má zodpovedať našim možnostiam, schopnostiam, danostiam a pod. (ťažko by sa pracovalo s cieľom uspokojiť všetky potreby občanov v sociálnej oblasti).
- NAČASOVANÉ** - Ak si nestanovíte termín, ku ktorému výsledky a svoje aktivity zhodnotíte, tak nejde o cieľ. Skutočné plánovanie má svoj začiatok aj svoj koniec.

PRIORITY

Definícia a zdôvodnenie priorít predstavuje vymedzenie priorít vrátane argumentácie odôvodňujúcej toto vymedzenie. Každá priorita vyžaduje jasne kvantifikovateľné a merateľné ukazovatele. Z hľadiska uskutočniteľnosti monitorovania a hodnotenia je vhodné sa skôr zamerať na menší počet priorít, ktorý by mal byť rovnaký ako počet špecifických cieľov.

Ako príklad uvádzame štruktúru cieľov a priorít komunitného plánu mesta Banská Bystrica pre cieľovú skupinu „Seniori“.

Má definované tri ciele, k nim štyri priority, päť opatrení a 13 aktivít.

Seniori

(IEĽ Č. 1 Zlepšiť a zefektívniť sociálne služby v Banskej Bystrici

P 1.1 Rozvoj terénnych a ambulantných SS

O 1.1.1 Zvýšenie počtu terénnych a ambulantných SS

A 1.1.1.1 Podpora a vytvorenie sociálnych služieb na báze IKT

A 1.1.1.2 Transformácia denného stacionára na špecializované zariadenie s dennou formou pobytu

P 1.2 Zabezpečenie SS na komunitnej báze

O 1.2.1 Transformácia zariadení SS na zariadenie na báze komunitnej starostlivosti

A 1.2.1.1 Rekonštrukcia a modernizácia DOS Krivánska 16-26 (zariadenie pre seniorov 2 x 40 miest, špecializované zariadenie 2 x 40 miest, denný a týždenný stacionár 40 miest)

A 1.2.1.2 Priebežne monitorovať potreby seniorov – potreby seniorov súvisiacich s rozvozom stravy do domácnosti

(IEĽ Č. 2 Zvýšiť počet dobrovoľníkov – seniorov (svojpomocné skupiny)

P 2.1 Rozvoj dobrovoľníctva u seniorov

O 2.1.1 Vzdelávanie a osвета k dobrovoľníctvu

A 2.1.1.1 Propagácia dobrovoľníctva medzi seniormi

A 2.1.1.2 Aktívne využívanie databáz centra dobrovoľníctva seniormi

O 2.1.2 Zvýšenie počtu dobrovoľníckych ponúk pre seniorov a programov medzigeneračnej spolupráce

A 2.1.2.1 Vytvorenie ponuky dobrovoľníckych aktivít vhodných pre seniorov

A 2.1.2.2 Vytvorenie programov medzigeneračnej spolupráce s aktívnym zapojením seniorov

PRAKTICKÁ ČASŤ

(IEĽ 3) Vytvoriť podmienky pre aktívne starnutie

P 3.1 Podpora aktívneho starnutia

O 3.1.1 Zvýšenie počtu programov aktívneho starnutia

- A 3.1.1.1 Zorganizovať športovo pohybové aktivity
- A 3.1.1.2 Zvýšiť počet regeneračno-rekondičných stredísk
- A 3.1.1.3 Zabezpečiť sieťovanie denných centier
- A 3.1.1.4 Podpora programov celoživotného vzdelávania

Zdroj: KPSS mesta Banská Bystrica

Pre tú istú cieľovú skupinu je v komunitnom pláne mesta Trnava zadefinovaný jeden hlavný cieľ, tri priority, deväť opatrení a 20 aktivít.

HLAVNÝ (IEĽ):

Vytváranie podmienok pre aktívne starnutie seniorov a ich zotrvanie v prirodzenom prostredí

(IEĽE A PRIORITY (IEĽOVE) SKUPINY SENIORI V TRNAVE

priority zadefinované pre oblasť Seniori:

Posilniť komunitný charakter sociálnych služieb pre seniorov

Zvyšovať kvalitu (a kapacitu) sociálnych služieb pre seniorov

Podporovať aktivizáciu seniorov v komunitnom prostredí

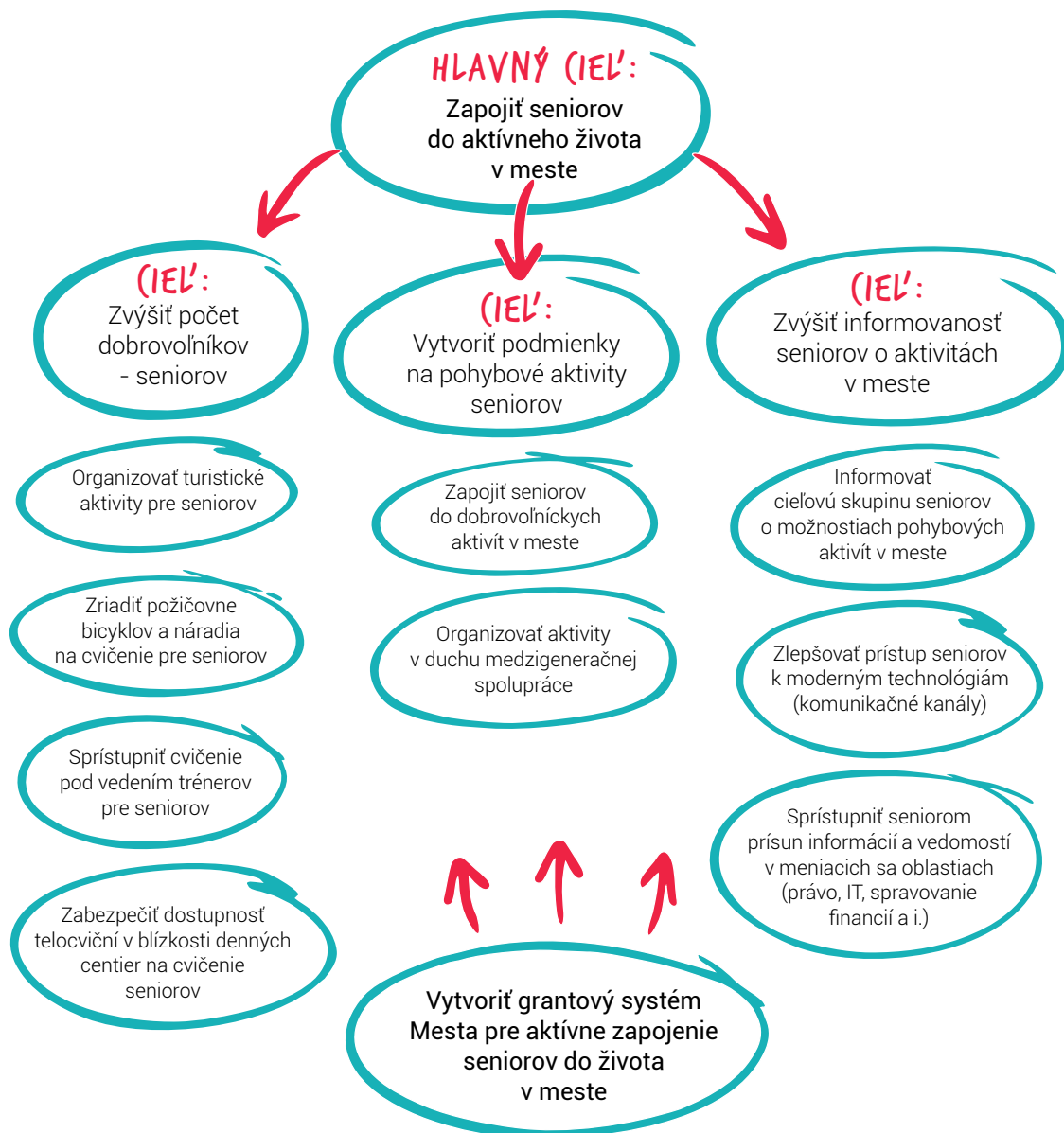
Opatrenie 1.1 Posilnenie a skvalitnenie ambulantných a terénnych sociálnych služieb

- 1.1.1 Vytvorenie modelu poskytovania opatrovateľskej služby na území mesta v spolupráci s neverejnými poskytovateľmi
- 1.1.2 Zriadenie Centra pre terénnu opatrovateľskú službu (Centrum pre OS) v rámci Sociálneho centra
- 1.1.3 Zmapovanie potrieb rodinných opatrovateľov (v rámci sociálneho a ošetrovateľského poradenstva)
- 1.1.4 Zabezpečenie podpory pre rodinných opatrovateľov v súlade so zmapovanými potrebami
- 1.1.5 Realizácia projektu "Alzheimer - aktuálny problém dnešnej doby" - osвета, vzdelávacie aktivity, informovanie o možnostiach pomoci osobám s touto chorobou

Zdroj: KPSS mesta Trnava

3.2. OPATRENIA A AKTIVITY, MERATEĽNOSŤ

Opatrenia predstavujú súhrn aktivít pomáhajúcich realizovať priority. Je dôležité, aby opatrenia boli vybrané takým spôsobom, aby sa medzi jednotlivými programovými dokumentmi neprekrývali, ale synergicky dopĺňali. Aktivita predstavujú typy činností – projektov, ktoré budú v rámci vymedzených opatrení podporované.³⁾

4. PRIPOMIENKOVANIE A SCHVAĽOVANIE KPSS

4.1. VEREJNÁ DISKUSIA A SCHVÁLENIE KPSS V MESTSKOM/OBECNOM ZASTUPITEĽSTVE

Výberom prioritných cieľov a opatrení sa končí jeden cyklus spolupráce, možno aj neformálneho partnerstva všetkých zúčastnených strán: ľudí zo samosprávy, odborných spracovateľov KPSS, poskytovateľov služieb ako aj ich prijímateľov a žiadateľov. Práca v pracovných skupinách bola ukončená. Zodpovednosť za ďalší osud KPSS preberajú v plnej miere odborní zamestnanci úradu, zodpovední za sociálnu politiku obce/mesta. V prípade obcí, ktoré nemajú sociálneho pracovníka, to bude neformálny alebo externý spracovateľ plánu spolu so starostom obce.

V prípade miest je nevyhnutnou súčasťou procesu plánovania verejná prezentácia a diskusia o finálnej podobe komunitného plánu. V prípade obcí môže byť verejné vypočutie KPSS zaradené do programu zasadnutia obecného zastupiteľstva. Obyvatelia obce majú byť o takomto postupe primerane informovaní. Návrh KPSS musí byť verejne dostupný, aby sa mohli s ním oboznámiť ešte pred diskusiou o ňom. Pripomienky k návrhu musia byť zachytené písomne (príloha VF č.3).

V tejto fáze spracovania KPSS nastáva čas aj na lobing. Poskytovatelia služieb, resp. určité cieľové skupiny sociálnych služieb, ale aj poslanci z iných odborov verejnej politiky môžu mať záujem o zmenu priorít alebo o zmenu účelu finančných prostriedkov. Lobing so svojimi pravidlami je neodmysliteľnou súčasťou politiky a fakt, že ho v sociálnej oblasti ešte nevidno, neznamená, že aj tu nemôže začať pôsobiť.

Podľa § 83 ods. (2) zákona o sociálnych službách obec/mesto schvaľuje komunitný plán sociálnych služieb v obecnom/mestskom zastupiteľstve. Schválením KPSS v zastupiteľstve poslanci určili obecnému/mestskému úradu ciele a kritériá rozvoja sociálnych služieb. Obec/mesto je v zmysle schváleného strategického dokumentu pre rozvoj sociálnych služieb povinná vytvárať personálne, finančné a organizačné podmienky na zabezpečenie komunitného plánu sociálnych služieb. Je veľmi dôležité, aby sa do tvorby programového rozpočtu obce/mesta premietli aj požiadavky na realizáciu opatrení a aktivít v súlade s akčnými plánmi rozvoja sociálnych služieb na príslušný rok.

Akčné plány na najbližší rok sú novým **inovatívnym prvkom v procese komunitného plánovania sociálnych služieb**. Úzko súvisia so súčasným trendom poskytovania a rozvoja komunitných sociálnych služieb, ktoré nevytrhávajú občana z jeho prirodzeného sociálneho prostredia, ale usilujú udržať čo najdlhšie funkčné sociálne väzby na jeho rodinu, priateľov a iných ľudí. Komunitné služby nie sú investične náročné, dajú sa zriadiť v relatívne krátkom čase a preto je spracovanie ročných akčných plánov efektívnym riešením. Pri ich spracovaní a kontrole sa opäť stretávajú

pôvodné alebo čiastočne pozmenené pracovné skupiny. Odporúčame, aby pracovné skupiny vyhodnotili splnenie akčného plánu za uplynulý rok a vypracovali nový akčný plán na príslušný rok. Tento bude na základe odporúčania riadiaceho tímu predložený na schválenie obecnému/ mestskému zastupiteľstvu a stane sa východiskom pre prípravu programového rozpočtu obce/ mesta. Vyhodnotenie akčného plánu za predchádzajúci rok a návrh akčného plánu na nový rok sa predkladá voleným orgánom na schválenie najneskôr v mesiaci marec daného roku (VF č.4).

4.2. MONITORING A HODNOTENIE

Pravidelný monitoring je rovnako spoločnou akciou aktérov komunitného plánovania. Môže významne zasiahnuť do procesov, najmä odhaľovaním skrytých nedostatkov. Významným predpokladom dobrého Plánu hodnotenia je reálne a dostatočne podrobné rozpracovanie priorít, opatrení a aktivít prostredníctvom akčných plánov a ich dôsledná realizácia a implementácia. KPSS obsahuje návrh spôsobu vyhodnocovania plnenia KPSS, určuje subjekt, vykonávajúci kontrolu jednotlivých aktivít, periodicitu hodnotenia a spôsob vykonávania kontroly. Obsahuje tiež návrh indikátorov a požadovaných hodnôt aktivít (VF č. 5, VF č. 8).

Monitorovanie a hodnotenie neznamená len podávanie správ o výsledkoch, ale je základom pre poskytovanie nevyhnutných údajov potrebných na riadenie smerovania rozvoja sociálnych služieb a výkonnosti. Po skúsenostiach z predchádzajúcich KPSS bude pre úspešnú realizáciu predpokladaných hodnotiacich aktivít kľúčové využitie spoľahlivých a aktuálnych údajov na meranie pokroku, rozvoja a kvality sociálnych služieb. K tomu je potrebné zainteresovať všetkých partnerov. Tiež je potrebné v dostatočnom predstihu zdefinovať metódy, formy a procesy sledovania, odovzdávania a zdieľania informácií od poskytovateľov sociálnych služieb, ako aj informácií nad rámec sektora (napr. z oblasti školstva, zdravotníctva,...) a ich dôslednú a nezávislú interpretáciu.

ČO EŠTE TREBA VEDIEŤ?

1. ĎALŠIE DLHODOBO UDRŽATEĽNÉ BENEFITY KOMUNITNÉHO PLÁNOVANIA

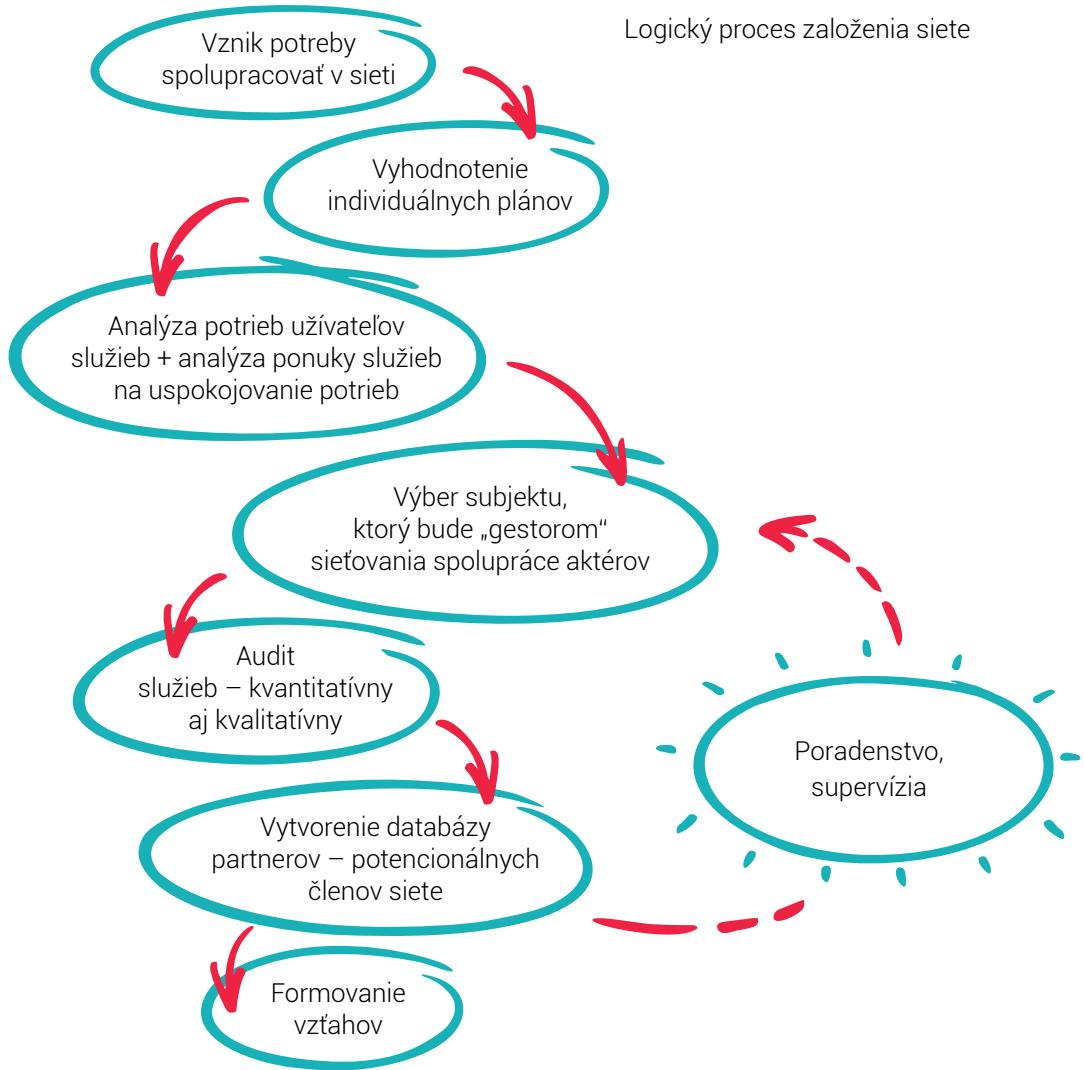
1.1. EXISTENCIA SIETE KOMUNITNÝCH SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

Pod pojmom **sieť** (angl. network) alebo **sieťovanie** (networking) vo všeobecnosti rozumieme označenie štruktúry spojených aktérov alebo činiteľov. Títo aktéri spojení v sieti môžu byť jednotlivci, organizácie, zástupcovia rôznych odvetví, zastúpenie rôznych regiónov, krajín a pod. Ich spojenie môže byť formálne aj neformálne. Sieťová spolupráca má celý rad prínosov pre zúčastnených členov ako napr. koncentrácia zdrojov, lepšia vyjednávacía pozícia, komplexnosť informácií, holistický prístup k riešeniu problému, vyššia váha a uznanie, lepšie synergické účinky. Oporou účinkov sieťovania je racionálnosť a benefity zo sieťovej spolupráce, neexistuje však univerzálna, všeobecná „kuchárska kniha“ na založenie siete.

Založenie siete môžu iniciovať jej potencionálni členovia, môžu to byť zástupcovia zriaďovateľa, miestnej samosprávy, poskytovateľa sociálnych služieb alebo aj rodina. Iniciatíva môže byť zdola – nahor alebo aj zhora – nadol. Proces vytvorenia siete začína vznikom potreby spolupracovať a končí formalizáciou vzťahov. Tento proces má niekoľko krokov a za určitých okolností môže byť časovo aj finančne náročný.

Logický proces založenia siete

Tvorba sietí je osvedčenou metódou komunitného plánovania sociálnych služieb, keď prostredníctvom sietí vzniknú záujmové združenia za účelom dosiahnutia lepších výsledkov aj tým, že sa zvýši ich kompetencia (moc) a zvýšia sa tiež dostupné zdroje.

Vzhľadom k tomu, že pre proces KPSS sú obmedzené zdroje, odporúča sa „aktívny manažment tvorby sietí“ prostredníctvom účastníkov (aktérov) procesu KPSS. Za týmto účelom musia byť identifikovaní možní partneri siete, ktorí majú podobné záujmy a budú mať záujem spolupracovať. Častokrát sú už siete vytvorené mimo štruktúry KPSS (napr. spolupráca a sieťovanie neverejných poskytovateľov sociálnych služieb pri presadzovaní požiadaviek pre vytvorenie rovnosti

ČO EŠTE TREBA VEDIEŤ?

príležitostí a spravodlivé financovanie pre všetkých poskytovateľov sociálnych služieb). V rámci sietí možno identifikovať aktívnych partnerov. Je dôležité v rámci siete si nájsť spoločnú víziu a za účelom dosiahnutia cieľov uskutočňovať spoločné akcie. Spolupráca v rámci sietí môže prispieť k harmonizácii už existujúcich opatrení a tiež k tvorbe komunikačných kanálov a štruktúr. Cieľom spolupráce prostredníctvom sietí je využiť aj odborné znalosti rôznych partnerov a vytvoriť čo najlepšie služby tak, aby sa pre všetkých partnerov siete vytvorila win-win situácia.

Rozhodujúce pre úspech aktívneho manažmentu siete je akceptácia skutočnosti, že všetci partneri prostredníctvom siete budú efektívnejšie dosahovať aj vlastné ciele. Dôležitá je tiež kontrola dosiahnutých „zlepšení“ prostredníctvom spolupráce v sieti a zaistenie priebežnej kontroly úspechov a ďalšieho rozvoja siete.¹⁾

(IELE SIEŤOVANIA

Cieľom sieťovania je :

- Vytvoriť funkčnú sieť pomoci prijímateľom sociálnych služieb a ich rodinám v procese začleňovania do bežného života
- Účelne vyskladať rôznorodú pomoc, s cieľom riešiť situáciu komplexne
- Znižovať bariéry prístupu k efektívnej pomoci
- Prepojiť prijímateľov sociálnych služieb alebo ich rodiny na komunitné služby tak, aby ich prijímatelia sociálnych služieb a ich rodiny mohli aktívne využívať
- Objaviť pomáhajúce služby, o ktorých zainteresovaní odborníci ani rodina nevedeli, že v danom regióne, komunite existujú
- Vyhľadávať adekvátne formy pomoci
- Vyhodnotiť dostupnosť pomoci resp. možnosti zabezpečenia jej dostupnosti
- Aktivizovať aktérov v komunite, pomoc odborníkov,...

Komunitné plánovanie je veľmi vhodným priestorom pre vytváranie sietí, ak ešte nie sú medzi jednotlivými subjektami etablované. Za osobitný benefit komunitného plánovania ho považujeme preto, že v prípade, ak samotné plánovanie a implementácia KPSS pôjde v rutinnom rytme, nie je dôvod, aby sa vytvorené siete rozpadli.

1.2. ROZŠÍRENIE DOBROVOĽNÍCTVA – TRVALÝ ZDROJ POMOCI V KOMUNITĚ

Slovo dobrovoľník bolo prvý raz použité v roku 1755 z výrazu "ten, kto ponúka sám seba k výkonu vojenskej služby," (M.Fr. Voluntaire). Výraz dobrovoľníctvo má viac mladších použití — stále však prevažne vojenských — zhodných s frázou „komunitný servis". Vo vojenskom kontexte je dobrovoľnícka armáda orgán, ktorého vojaci sa rozhodli vstúpiť do služby, rozdielnej od tej, do ktorej boli odvedení. Takíto dobrovoľníci nerobia "zadarmo" ale majú pravidelný plat.

V 19. storočí zažili Spojené štáty búrlivé sociálne zmeny. Ľudia si začali viac všímať chudobných, čo viedlo k založeniu hnutia proti otroctvu. Mladší ľudia začali pomáhať chudobným v ich komunitách.

Armáda spásy je jedna z najstarších a najväčších organizácií pracujúcich pre znevýhodnené osoby. Táto charitatívna organizácia od svojho založenia organizovala množstvo dobrovoľníckych projektov. Do 19. storočia existovalo iba niekoľko formálnych charitatívnych organizácií na pomoc ľuďom v núdzi.

V prvých dekádach 20. storočia bolo založených množstvo dobrovoľníckych organizácií, napríklad Rotary International, Kiwanis International, Association of Junior Leagues International a Lions Clubs International. Veľká hospodárska kríza v 30. rokoch 20. storočia viedla ku koordinácii dobrovoľníctva pre jednotlivé potreby. Počas 2. svetovej vojny tisíce dobrovoľníckych kancelárií pod dohľadom dobrovoľníkov pomáhali potrebám armády na domácom fronte, zásobovali ich, bavili vojakov na dovolenke a starali sa o zranených.

Po 2. svetovej vojne ľudia presunuli ťažisko svojich altruistických snažení do iných oblastí, vrátane pomoci chudobným a dobrovoľníctvu v zahraničí.

Využitie špecializovaných zručností a nadania jednotlivcov posilňuje infraštruktúru neziskových organizácií, pomáha im budovať a udržať si schopnosť úspešne dosiahnuť stanovené ciele. Je to v kontraste s tradičným dobrovoľníctvom, kde špeciálny tréning nie je nutný.

Dobrovoľníctvo je:

- > založené na osobnej motivácii a slobodnom rozhodnutí,
- > spôsob podpory aktívnej občianskej participácie a záujmu o rozvoj komunity,
- > má formu skupinovej aktivity, vykonávanej väčšinou v rámci určitej organizácie,
- > zvyšuje ľudský potenciál a kvalitu každodenného života, posilňuje ľudskú solidaritu,
- > poskytuje odpovede na dôležité výzvy našej súčasnosti a snaží sa prispievať k vytváraniu lepšieho a pokojnejšieho sveta,
- > prispieva k životaschopnosti ekonomického života a aj k tvorbe pracovných miest a nových profesií.

ČO EŠTE TREBA VEDIEŤ?

Vykonávateľmi dobrovoľníckych činností sú dobrovoľníci, ktorí bez nároku na finančnú odmenu venujú svoj čas, svoje schopnosti, vedomosti, energiu v prospech iných ľudí alebo spoločnosti.⁴⁾

Na základe realizovaného výskumu bolo zistené, aké konkrétne činnosti vykonávali dobrovoľníci pre neziskovú sféru. Medzi činnosti možno zaradiť: odborné poradenstvo, organizovanie aktivít neziskovej organizácie, administratívne práce, lektorská činnosť, poskytnutie služieb, techniky, materiálu, priestorov, personálne obsadenie v projekte, poskytnutie informácií, poskytnutie reklamy a propagácie a iná činnosť. Iná činnosť pozostávala z duchovného sprevádzania, animátor, technická podpora, riadenie, finančné zabezpečenie, svedectvo, ergoterapia, animácia skupinky, poskytnutie nápadov. Dobrovoľníci zapojení do činnosti neziskových organizácií sa systematicky venujú klientom, vnímajú ich individuálne potreby a na základe toho k nim aj individuálne pristupujú.

Povzbudzovanie obyvateľstva k dobrovoľníckym aktivitám v rámci komunitného vzdelávania, rozvoja a plánovania sa ukazuje ako významná aktivita sociálnych pracovníkov **smerujúca k sociálnej zmene**.

Sociálna práca vníma dobrovoľníctvo ako súčasť každodenného života⁵⁾.

Naša legislatíva nedáva dobré predpoklady na optimálne využitie dobrovoľníkov v štátnych zariadeniach a preto sa stretávame s dobrovoľníkmi väčšinou v mimovládnych organizáciách (MNO). Viacero MNO si už overili zmysluplnosť a efektivitu využívania dobrovoľníckej práce.⁶⁾

2. KPSS Z POHĽADU NOVELY ZÁKONA O SOCIÁLNYCH SLUŽBÁCH ÚČINNEJ OD 1.1.2018

Novela zákona o sociálnych službách, ktorá je účinná od 1. januára 2018 sa dotýka aj vecného obsahu komunitného plánu sociálnych služieb. V rámci určenia cieľov a priorít KPSS ukladá obci povinnosť určiť aj **kvantifikáciu potrebnej kapacity sociálnych služieb**, a ak ide o sociálnu službu v zariadení, potrebného počtu miest v jednotlivých druhoch zariadení v územnom obvode obce/mesta. Pôjde o určenie kapacity jednotlivých druhov a foriem sociálnych služieb, v jednotlivých rokoch v členení na existujúcu kapacitu a kvantifikovanú potrebu navýšenia kapacity. Cieľom je, aby sa tým vytvorili podmienky na zabezpečenie dostupnosti sociálnej služby pre obyvateľov obce/mesta, ktorí sú i na sociálnu službu odkázaní. Novela zákona vymedzuje finančné podmienky, ktoré sú súčasťou obsahových náležitostí KPSS v časti časového plánu. Ide o **vymedzenie finančných podmienok v rámci rozpočtu obce/mesta** vo vzťahu k verejným aj neverejným poskytovateľom sociálnych služieb podľa jednotlivých druhov a foriem sociálnych služieb.

Novela zákona ustanovuje povinnosť obce/mesta predložiť KPSS na **schválenie** obecnému/mestskému zastupiteľstvu v lehote **do 6 mesiacov od zverejnenia národných priorít rozvoja sociálnych služieb**. Keďže Národné priority rozvoja sociálnych služieb sú už známe, zákon ukladá obciam a mestám mať aktuálny KPSS do 30. júna 2018. Do 15 dní od schválenia KPSS má

obec/mesto povinnosť poslať schválený KPSS vyššiemu územnému celku. Zákon ukladá vyšším územným celkom spracovať koncepciu rozvoja sociálnych služieb v samosprávnom kraji a schváliť ju v zastupiteľstve VUC do konca roka 2018. KPSS obcí/miest sú jedným z východiskových podkladov na tvorbu koncepcie rozvoja sociálnych služieb VÚC. **VÚC by mal reagovať na obcami nepokrytú potrebu rozvoja a udržateľnosti poskytovania sociálnych služieb**, rešpektujúc pritom princíp subsidiarity.

Obce/mestá, ale aj samosprávne kraje dostali v súvislosti s KPSS novú úlohu – osvedčovať konkrétnym poskytovateľom sociálnych služieb na ich území, že poskytovanie konkrétnej sociálnej služby je verejným záujmom. Týmto opatrením budú obce, mestá a VUC formovať konkrétnu sieť poskytovateľov podporovaných z verejných prostriedkov v územnom obvode obce/mesta, či VUC

Písomné vyjadrenie o súlade predloženej žiadosti o poskytnutie finančného príspevku zo štátneho rozpočtu prostredníctvom MPSVaR **s komunitným plánom sociálnych služieb obce/mesta** vydáva obec/mesto poskytovateľom štyroch sociálnych služieb – nocľaháreň, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby a denný stacionár, na jeho žiadosť bezplatne. Ak je žiadateľom o poskytnutie finančného príspevku obec, písomné vyjadrenie podľa § 83 odsek 8 vydá obec z vlastného podnetu. Obdobne takéto písomné vyjadrenie o súlade predloženej žiadosti o poskytnutie finančného príspevku zo štátneho rozpočtu prostredníctvom MPSVaR s koncepciou rozvoja sociálnych služieb v samosprávnom kraji vydáva pre ďalšie služby Úrad samosprávneho kraja (útulok, domov na pol ceste, zariadenie núdzového bývania, zariadenie podporovaného bývania, rehabilitačné stredisko, domov sociálnych služieb a špecializované zariadenie). Súlad predloženej žiadosti o poskytnutie finančného príspevku s komunitným plánom sociálnych služieb obce/mesta a/alebo s koncepciou rozvoja samosprávneho kraja sa posudzujú na základe vopred určených a zverejnených kritérií pri dodržaní princípov rovnakého zaobchádzania, nediskriminácie subjektov, transparentnosti, proporcionality, hospodárnosti a efektívnosti. Zákon ich nedefinuje, preto môžeme len dúfať, že výber týchto kritérií urobí ministerstvo participatívnym spôsobom.

PRÍLOHY

Vzorové formuláre (VF) na podporu procesu tvorby a implementácie KPSS

VF č. 1 – Časový harmonogram spracovania KPSS	72
VF č. 2 – Propagačný leták	73
VF č. 3 – Pripomienkový formulár	74
VF č. 4 – Správa (priebežná) o stave spracovania a implementácie KPSS	75
VF č. 5 – Hodnotenie plnenia opatrení	76
VF č. 6 – Časový a kontrolný zoznam tvorby a implementácie KPSS	77
VF č. 7 – Príklady dobrej praxe	81
VF č. 8 – Monitorovanie počtu SS	82
VF č. 9 – Dotazník KPSS pre verejnosť	83
VF č. 10 – Dotazník KPSS pre poskytovateľov SS	90
VF č. 11 – Vzory žiadostí o poskytnutie údajov (Sociálna poisťovňa a ÚPSVaR)	96

Časový harmonogram spracovania a realizácie KPSS - VZOR

Aktivita	Termín
Pracovné stretnutia riadiaceho tímu	každý mesiac okrem prázdnin
Stretnutia pracovných skupín	február – jún 2018
Analýza stavu a zdrojov (socio-demografické údaje, sociálne služby, poskytovatelia SS, ekonomické ukazovatele)	február – jún 2018
Definovanie priorít a opatrení pracovnými skupinami a schválenie v pracovných skupinách	február – jún 2018
Zostavenie návrhu KPSS	júl – august 2018
Pripomienkovanie a verejné prejednávanie KPSS	september 2018
Spracovanie pripomienok a finalizácia	október 2018
Prejednanie KPSS v komisiách MsZ/OZ a v MsR OR	november 2018
Prejednanie KPSS v MsZ/OZ	november 2018
Grafická úprava a tlač dokumentu	december 2018
Priebežné stretávanie pracovných skupín	roky 2019 – 2021
Príprava na ďalšie plánovacie obdobie	

Zaujímajú vás sociálne služby a programy v meste/obci

..... ?

- Teraz máte možnosť zúčastniť sa na rozhodovaní o sieti sociálnych služieb a aktivít v sociálnej oblasti v
- Podelte sa s Vaším názorom v procese konzultácií

Návrh **xxxx**. KPSS bol vypracovaný odborníkmi z oblasti sociálnych služieb, zadávateľmi sociálnych služieb a užívateľmi sociálnych služieb. V komunitnom pláne nájdete návrh na rozvoj a udržanie siete sociálnych služieb a aktivít u 4 cieľových skupín:

- Osoby so zdravotným postihnutím
- Seniori
- Rodiny s deťmi a mládež
- Osoby v krízových/nepriaznivých životných situáciách

Proces konzultácií Komunitného plánu prebieha v dňoch

Návrh Komunitného plánu sociálnych služieb je zverejnený na [www](#)
spolu s pripomienkovým formulárom.

Komunitný plán sociálnych služieb v tlačenej forme je dostupný v:

1. Klientskom centre MsÚ
2. Dennom centre pre seniorov, ul
3. Materskom centre, ul

Bližšie informácie obdržíte v klientskom centre, č. tel

email: urcena.emailova@adresa.sk

Formulár na pripomienkovanie KPSS - VZOR

Pripomienku spracoval:

Meno a priezvisko, titul

Názov organizácie a adresa:

Funkcia (pracovná pozícia)

Kontakt (tel./e-mail):

Dátum:

Oblasť sociálnej pomoci zakrúžkujte

1. Seniori
2. Osoby so zdravotným postihnutím
3. Rodina s deťmi a mládež
4. Osoby v krízových/nepriaznivých životných situáciách

Naliehavosť pripomienky

1 – najnaliehavejšia, 2, 3, 4, 5 – málo naliehavá

Pripomienkujem časť (uviesť podľa obsahu, kapitoly a pod.)

Formulácia pripomienky:

(konkretizujte pripomienku, formulujte presný návrh zmeny, zdôvodnenie pripomienky, doplnenia)

Správa o stave spracovania a implementácie KPSS - VZOR

Priebežný záznam o spracovaní KPSS

Názov projektu
KPSS mesta/obce

Mesto/obec
Banská Bystrica

Osoba zodpovedná za KPSS
Ing. Mária Filipová

Správu spracoval/a:
Ing. Mária Filipová

Fáza	% dokončenia	Problémy	Dátum hodnotenia	Zodpovednosť
KPSS na obdobie 2015 – 2020 dokončený/schválený	100%			
Spracovanie akčného plánu na rok 2016	100%			
Implementácia akčného plánu na rok 2016				
Cieľová skupina seniori				
Cieľová skupina rodina s deťmi a mládež				
Cieľová skupina osoby so zdravotným postihnutím				
Cieľová skupina osoby v krízových/nepriaznivých životných situáciách				
Cieľová skupina osoby aktívne v komunitách				
Príprava akčného plánu na rok 2017				

Zhrnutie celkového stavu ku dňu:

--

Prehľad čerpania rozpočtových prostriedkov na aktivity KPSS v roku 2016

Cieľová skupina/aktivity	Vlastník	Rozpočtované náklady/celkom/čerpané ku dňu	Poznámky

Hodnotenie plnenia opatrení

Hodnotenie plnenia cieľov, priorít a opatrení

Cieľ: Vytvoriť podmienky pre aktívne starnutie

Priorita: Podpora aktívneho starnutia

Opatrenie: Zvýšenie počtu programov aktívneho starnutia

Aktivity	Konkrétny výstup plnenia	Dopad realizovaného opatrenia na seniorov	Stav a predpoklad
športíada	účasť 150 seniorov na aktivite	aktivizácia seniorov	realizovať aj ďalšom období
olympiáda seniorov	účasť 200 seniorov na aktivite	aktivizácia seniorov	realizovať aj ďalšom období
festival zručností a schopností seniorov	prezentácia 11 denných centier na festivale	sebarealizácia seniorov	realizovať aj ďalšom období
akadémia seniora - program celoživotného vzdelávania	účasť 80 seniorov na vzdelávacích aktivitách	zvýšenie sebavedomia a začleňovanie sa do bežného života	realizovať aj ďalšom období

Časový a kontrolný zoznam tvorby a implementácie KPSS na roky 2016 – 2020

Pozrite si nasledujúce položky a ohodnoťte každú položku na základe stavu prípravy a realizácie aktivít pomocou stupnice 1 až 5, kde 1 = 20% a postupne zvyšovanie o 20% a 5 = 100%

1. Prípravná fáza - stanovenie a formulácia plánovania SS, získanie politickej podpory, vytvorenie organizačnej štruktúry

Kritéria hodnotenia	Stupeň	Termín realizácie
Spracovanie zámeru - spôsob spracovania - kto, kedy a ako - harmonogram, zdroje, VO, informovanie o spracovaní		
Vymenovanie Riadiaceho tímu (RT) - garant, koordinátor, vedúci pracovných skupín, spracovateľ,		
Vytvorenie partnerstva pre spracovanie KPSS - zmluva o partnerstve		

Vymenovanie riadiaceho tímu a vytvorenie partnerstva

Vymenovanie riadiaceho tímu a vytvorenie partnerstva	Stupeň	
Stretnutia so zástupcami jednotlivých cieľových skupín - dohoda o vedúcich prac. skupín do RT		
Výber spracovateľa KPSS a zostavenie spracovateľského tímu - dohoda o vecnej, obsahovej náplni a časový priebeh		
Sieťovanie subjektov (MVO) zainteresovaných na tvorbe KPSS - vytvorenie formalizovaného/neformalizovaného partnerstva		

Zverejňovanie informácií o zahájení procesu tvorby KPSS

Zverejňovanie informácií o zahájení procesu tvorby KPSS	Stupeň	
Prerokovanie a zapracovanie do hlavných úloh samosprávy v danom roku		
Informácie zverejnené cez dostupné informačné kanály - mestské/obecné noviny, webstránka		
Verejné stretnutie s občanmi, s poskytovateľmi, s prijímateľmi SS - úvodná diskusia – očakávania		

Časový harmonogram spracovania KPSS	Stupeň	
Určenie kľúčových termínov - stretnutia pracovných skupín, verejných stretnutí		
Proces pripomienkovania a schvaľovania jednotlivých fáz procesu		
Procesy monitorovania a evaluácie		

2. Fáza spracovania KPSS - analytická časť - popis sociálnej situácie v danom území

Spracovanie východiskovej situácie	Stupeň	
Analýza sociologických a demografických údajov		
Analýza poskytovateľov sociálnych služieb		
Analýza požiadaviek prijímateľov SS a ďalších obyvateľov		
SWOT analýzy		
Analýza problémov - stromy problémov		

Dotazníkový prieskum	Stupeň	
Dotazníkový prieskum - poskytovatelia sociálnych služieb v územnom obvode		
Dotazníkový prieskum - prijímatelia sociálnych služieb u existujúcich poskytovateľov SS		
Dotazníkový prieskum - občania - potencionálni prijímatelia SS resp. potreby, ktoré sú nepokryté		
Vyhodnotenie dotazníkového prieskumu - výstupy do strategickej časti		

Diskusia v pracovných skupinách a zverejnenie výstupov z 2. fázy spracovania KPSS	Stupeň	
Definovanie cieľov na základe stromov problémov a výstupov dotazníkového prieskumu - tvorba stromu cieľov		
Diskusia o potrebách a cieľoch s poskytovateľmi SS		
Verejné stretnutie s občanmi, poskytovateľmi, prijímateľmi SS - oboznámenie s výsledkami 2. fázy procesu		

3. fáza spracovania KPSS - strategická časť - stanovenie priorít

Rozvojová stratégia	Stupeň	
Vyhodnotenie príležitostí a ohrození, kompatibility cieľov so strategickými dokumentami na národnej, regionálnej úrovni		
Stanovenie cieľov a priorít, merateľných ukazovateľov		
Návrh opatrení a aktivít na celé programové obdobie		

4.fáza spracovania KPSS - implementačná časť - návrh - spracovanie plánu rozvoja

	Stupeň	
Monitoring a hodnotenie - spôsob vyhodnocovania KPSS - subjekt, periodicita, spôsob		
Návrh indikátorov a požadovaných hodnôt aktivít		
Verejné stretnutie s občanmi, poskytovateľmi, prijímateľmi SS - oboznámenie s výsledkami 3. fázy procesu - záverečné prerokovanie		

5. fáza finalizácia spracovania KPSS - technické záležitosti - spracovanie plánu rozvoja

	Stupeň	
Záverečná kontrola komplexne spracovaného materiálu, zoznamy skratiek, obsahová a jazyková kompatibilita		
Grafické spracovanie		

6. fáza spracovania KPSS - schvaľovanie v MsZ/OZ a zverejňovanie KPSS

	Stupeň	
Proces schvaľovania na úrovni miestnej samosprávy		
Prejednávanie v komisiách - sociálnej, finančnej		
Prejednávanie v MsR/OR		
Prejednanie a schválenie v MsZ/OZ - výstup uznesenie o schválení KPSS		

7. fáza spracovania KPSS - proces zverejňovania a distribúcie KPSS

	Stupeň	
Zaslanie schváleného KPSS na príslušný úrad samosprávneho kraja		
Tlačová správa o schválení KPSS		
Zverejnenie KPSS na web stránky mesta/obce		
Distribúcia tlačenej formy KPSS zainteresovaným subjektom		

8.fáza KPSS - implementačná časť - realizácia - monitorovanie, hodnotenie

	Stupeň	
Návrh akčného plánu na príslušný rok s prepojením na programový rozpočet a disponibilné zdroje z operačných programov, grantov....		
Schválenie akčného plánu na príslušný rok v zastupiteľstve resp. v rámci programového rozpočtu		
Stretnutia riadiaceho tímu a pracovných skupín v rámci navrhovaných aktivít min. 1 x polročne		
Priebežné monitorovanie, hodnotenie a informovanie verejnosti a zainteresovaných subjektov		

Poznámky z priebehu spracovávaní a tvorby KPSS

Zaznamenávanie podnetov, pripomienok, ktoré v priebehu procesu spracovávaní KPSS vzišu z diskusií, pracovných skupín a verejných prerokovávaní a ich prioritizácia vo vzťahu ku globálnym a špecifickým cieľom

Vzorový
formulár

7

Príklady dobrej praxe

Mesto/obec:

Kontakt:

Názov projektu alebo programu:

Téma/oblasť, pre ktorú je projekt relevantný:

- Dlhodobá starostlivosť
- Krízová intervencia
- Medzigeneračné vzťahy
- Dobrovoľníctvo
- Komunitné služby
- Sieťovanie a tvorba partnerstiev

Dátum začiatku a ukončenia projektu. Priložte časový plán a krátku správu o implementácii.

Cieľ

Popis do 300 slov

Stupeň realizácie

Krátky popis, prečo je tento projekt, resp. program príkladom dobrej praxe

Odkaz na webové stránky alebo iné zdroje informácií

Monitorovanie počtu sociálnych služieb

Opatrenie: 1.1.1 – Zvýšenie počtu terénnych a ambulantných SS (údaje za ostatný kalendárny rok)				
Cieľová skupina	Počet služieb k 1.1.RRRR		Počet služieb k 31.12.RRRR	
	Sociálne služby	Program	Sociálne služby	Program
Seniori				
Rodina s deťmi a mládež				
Osoby so zdravotným postihnutím				
Osoby v krízových/ne-priaznivých životných situáciách				

NÁZOV SUBJEKTU:				
Spracoval:				
Dátum:				

Dotazník KPSS pre verejnosť

Dotazník, ktorý držíte v rukách je zameraný na prieskum potrieb v oblasti poskytovania sociálnych služieb pre občanov vašej obce/vášho mesta. Vaša účasť na prieskume je veľmi dôležitá, pretože na základe potrieb a informácií získaných prostredníctvom dotazníkov sa budú určovať priority pre rozvoj sociálnych služieb. Dotazník je jedným zo zdrojov informácií pre vypracovanie Komunitného plánu sociálnych služieb, ktorý je strategickým dokumentom pre vylepšenie a uspokojovanie potrieb občanov v sociálnej oblasti v obci/meste.

Odpovede sú anonymné a výsledky prieskumu budú po ukončení prieskumu zverejnené a sprístupnené verejnosti. Za vyplnenie dotazníka a spoluprácu ďakujeme!

I. ČASŤ

Všeobecné otázky týkajúce sa spokojnosti života občanov v obci/meste

Označte krížikom vami preferovanú odpoveď

1.1 Ak zoberiete do úvahy všetky stránky života v obci/meste, ako sa celkovo v obci/meste cítite?

Určite spokojný/á	
Skôr spokojný/á	
Skôr nespokojný/á	
Určite nespokojný/á	
Neviem/bez odpovede	

1.2 Plánujete zostať žiť v obci/meste....?

Určite áno	
Skôr áno	
Skôr nie	
Určite nie	
Chcem odísť na určitý čas, avšak plánujem sa vrátiť	
Neviem/bez odpovede	

Označte stupnicou od 1 – 5, pričom 1 je najlepšie hodnotenie a 5 najhoršie

1.3 Ako hodnotíte v obci/meste nasledovné?					
Bývanie	1	2	3	4	5
Možnosti na podnikanie	1	2	3	4	5
Sociálne služby	1	2	3	4	5
Komunitný život	1	2	3	4	5
Voľný čas – kultúra	1	2	3	4	5
Voľný čas – šport	1	2	3	4	5
Obchody	1	2	3	4	5
Verejná doprava	1	2	3	4	5

1.4 Čo považujete za najväčší problém v obci/meste?

1. MODUL

Informovanosť o sociálnych službách

2.1 Na koho sa obrátite v prípade, že by ste potrebovali získať informácie o niektorej zo sociálnych služieb v obci/meste?	
obrátim sa na človeka, ktorý sa s podobným problémom stretol	
kontaktujem organizácie, o ktorých viem, že podobné služby poskytujú	
vyhľadám pomoc u priateľov, v rodine	
získam informácie z internetu	
opýtam sa na úradoch	
iné zdroje	

1. ČASŤ

Sociálne služby

(1 – využívam a som spokojný/á, 2 – využívam a nie som spokojný/á, 3 – nevyžívam, 4 – neviem)

3.1 Ktoré z nasledujúcich služieb využívate? Označte prosím pri každej službe jej prislúchajúcu hodnotu.				
poradenstvo (sociálne, psychologické, právne,...)	1	2	3	4
Služby pre seniorov				
Stravovanie pre dôchodcov	1	2	3	4
Denný stacionár	1	2	3	4
Opatrovateľská služba	1	2	3	4
Prepravná služba	1	2	3	4
Signalizácia potreby pomoci – SOS senior	1	2	3	4
Požičovňa kompenzačných pomôcok	1	2	3	4
Zariadenie opatrovateľskej služby na krátkodobý pobyt	1	2	3	4
Zariadenie pre seniorov (domov dôchodcov)	1	2	3	4
Špecializované zariadenie	1	2	3	4
Služby pre občanov so zdravotným postihnutím				
Denný stacionár	1	2	3	4
Prepravná služba	1	2	3	4
Rehabilitačné stredisko	1	2	3	4
Zariadenie podporovaného bývania	1	2	3	4
Podpora samostatného bývania	1	2	3	4
Sprievodcovská/predčítateľská alebo tlmočnícka služba	1	2	3	4
Požičiavanie pomôcok	1	2	3	4
Domov sociálnych služieb	1	2	3	4
Špecializované zariadenie	1	2	3	4

Sociálne služby krízovej intervencie				
Zariadenie núdzového bývania	1	2	3	4
Služby pre matky s deťmi	1	2	3	4
Útulok/nocľaháreň	1	2	3	4
Komunitné centrum	1	2	3	4
Nízkoprahové denné centrum	1	2	3	4
Nízkoprahové služby pre deti a rodinu	1	2	3	4
Terénna krízová intervencia	1	2	3	4
iná (vypíšte)	1	2	3	4
	1	2	3	4
	1	2	3	4

Vyberte max. 3 odpovede

3.2 Ak sa Vaša rodina o niekoho dlhodobo stará, čo by Vám najviac pomohlo k lepšiemu zabezpečeniu starostlivosti?	
Informácie o možnostiach a podmienkach starostlivosti	
poradenstvo	
susedská pomoc	
pomoc dobrovoľníkov – neplatená forma	
pomoc kvalifikovanej opatrovatelky – platená forma	
zaistenie krátkodobých pobytov mimo rodinu pre opatrovanú osobu	
iné (vypíšte)	
.....	
.....	
nič nepotrebujem, rodina sa postará o zaistenie starostlivosti bez väčších problémov	
peniaze	
neviem/bez odpovede	

3.3 Ako by ste postupovali v prípade trvalého zdravotného postihnutia (dlhodobej choroby, staroby so stratou sebestačnosti a pod.) člena Vašej rodiny?

snažil/a by som si zabezpečiť starostlivosť sám/sama, príp. využiť pomoc blízkych	
využil/a by som služby poskytované v domácom prostredí (opatrovateľská služba a pod.)	
spoločil/la by som sa na pomoc inštitúcií, ktoré by mohli zaistiť trvalú starostlivosť (domov sociálnych služieb, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby a špecializované zariadenie)	
iné (vypíšte)	
.....	
neviem/bez odpovede	

Vyberte max. 3 odpovede

3.4 Na ktoré oblasti pomoci by sa malo mesto/obec v budúcnosti viac zamerať?

rozvoj služieb poskytovaných v domácnosti	
zastupovanie na úradoch, sprevádzanie (napr. tlmočník posunkovej reči)	
prepravná služba	
opatrovateľská služba	
stravovanie/jedáleň pre dôchodcov	
denný stacionár pre seniorov	
zariadenie pre seniorov (domov dôchodcov)	
služby pre občanov so zdravotným postihnutím (stacionáre, prepravná služba)	
štartovacie byty pre mladé rodiny	
bývanie pre seniorov (byty pre seniorov)	
podporované bývanie pre občanov so zdravotným postihnutím	
riešenie zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím	
školy pre osoby so zdravotným postihnutím (začlenenie do bežných škôl – MŠ, ZŠ)	
starostlivosť o osoby ohrozené závislosťou (záchytná izba, resocializačné centrá,...)	
zariadenia na zosúladenie rodinného a pracovného života (jasle)	
iné (vypíšte)	
.....	
neviem/bez odpovede	

(1 – využil/a pre seba, 2 – využil/a pre blízkych, 3 – už využívam, 4 – nevyužil/a)

3.5 Uvažujete o tom, že by ste v blízkej budúcnosti (do 5 rokov) využili niektorú zo sociálnych služieb? (vy alebo niekto z vašej domácnosti, blízkych v Tomášovciach, pokiaľ sám nevyplňa dotazník)

poradenstvo (sociálne, psychologické, právne,...)	1	2	3	4
Služby pre seniorov				
Stravovanie pre dôchodcov	1	2	3	4
Denný stacionár	1	2	3	4
Opatrovateľská služba	1	2	3	4
Prepravná služba	1	2	3	4
Signalizácia potreby pomoci – SOS senior	1	2	3	4
Požičovňa kompenzačných pomôcok	1	2	3	4
Zariadenie opatrovateľskej služby na krátkodobý pobyt	1	2	3	4
Zariadenie pre seniorov (domov dôchodcov)	1	2	3	4
Špecializované zariadenie	1	2	3	4
Služby pre občanov so zdravotným postihnutím				
Denný stacionár	1	2	3	4
Prepravná služba	1	2	3	4
Rehabilitačné stredisko	1	2	3	4
Zariadenie podporovaného bývania	1	2	3	4
Podpora samostatného bývania	1	2	3	4
Sprievodcovská/predčítateľská alebo tlmočnícka služba	1	2	3	4
Požičiavanie pomôcok	1	2	3	4
Domov sociálnych služieb	1	2	3	4
Špecializované zariadenie	1	2	3	4

Sociálne služby krízovej intervencie				
Zariadenie núdzového bývania	1	2	3	4
Služby pre matky s deťmi	1	2	3	4
Útulok/nocľaháreň	1	2	3	4
Komunitné centrum	1	2	3	4
Nízkoprahové denné centrum	1	2	3	4
Nízkoprahové služby pre deti a rodinu	1	2	3	4
Terénna krízová intervencia	1	2	3	4
iná (vypíšte)	1	2	3	4
	1	2	3	4
.....	1	2	3	4

4. ČASŤ

Identifikačné údaje

Pohlavie	Muž	Žena
Vek do 18 rokov		
19 – 55 rokov		
56 – 75 rokov		
76 rokov a viac		

Dotazníky môžete odovzdávať do

Miesta zberu dotazníkov:

Dotazník KPSS pre poskytovateľov SS

Dotazník, ktorý držíte v rukách je zameraný na prieskum poskytovateľov sociálnych služieb na území mesta/obce. Dotazník je jedným zo zdrojov informácií pre vypracovanie Komunitného plánu sociálnych služieb, ktorý je strategickým dokumentom pre vylepšenie a uspokojovanie potrieb občanov v sociálnej oblasti v obci/meste. Informácie, ktoré prostredníctvom dotazníka zbierame majú byť podkladom pre analýzu stavu poskytovaných sociálnych služieb vrátane vyhodnotenia materiálno-technického vybavenia, personálneho vybavenia, má poskytnúť informácie o kapacitách existujúcich služieb a o kvalite poskytovaných služieb.

Vyplnené dotazníky zasielajte e-mailom na adresu:

Za vyplnenie dotazníka a spoluprácu ďakujeme!

1. MODUL

Identifikačné údaje o poskytovateľovi sociálnych služieb

Názov organizácie:	
Adresa organizácie:	
Kontakt: email, č.tel. www.	
Miesto poskytovania SS:	
Názov zriaďovateľa:	

PRÍLOHY VF 10

Označte krížikom vami zvolenú odpoveď

1.2 Právna forma organizácie:	
Mesto/obec	
Rozpočtová organizácia (s právnou subjektivitou)	
Preddavková organizácia bez právnej subjektivity	
Príspevková organizácia	
Občianske združenie (OZ)	
Nezisková organizácia poskytujúca všeobecne prospešné služby (n.o.)	
Cirkevná organizácia	
Podnikateľský subjekt (napr. akciová spoločnosť, živnosť)	
Iné	
.....	

Vpíšte

1.3 V zmysle akej právnej úpravy poskytujete sociálne služby alebo opatrenia SPOaSK (uvedte príslušný § zákona č. 448/2008, zákona č. 305/2005 Z.z. alebo iné zákony)	
Zákon č.	§
Zákon č.	§
Zákon č.	§
Zákon č.	§

Označte krížikom vami zvolenú odpoveď

1.4 Forma poskytovanej sociálnej služby:	
Pobytová – celoročný pobyt – neurčitý čas	
Pobytová – celoročný pobyt – určitý čas	
Pobytová – týždenný pobyt	
Ambulantná	
Terénna	

1.5 Dopravná dostupnosť zariadenia	Veľmi dobrá	Dobrá	Zlá	Veľmi zlá
Prostriedkami verejnej hromadnej dopravy				
Autom				
Vlakom				

2. MODUL

Informácie o zamestnancoch

Vpíšte

2.1 Počet zamestnancov	
Bez zamestnancov	
Do 5 zamestnancov	
6 – 10 zamestnancov	
11 – 15 zamestnancov	
16 – 20 zamestnancov	
21 a viac zamestnancov	

2.2 Podiel odborných zamestnancov na celkovom počte zamestnancov	
Celkový počet zamestnancov	
Z toho počet odborných zamestnancov*	
...Z toho počet pomocného personálu	

2.3 Kvalifikačné predpoklady zamestnancov	
Počet zamestnancov spĺňajúcich kvalifikačné predpoklady na pracovné miesto	
Počet zamestnancov nespĺňajúcich kvalifikačné predpoklady na pracovné miesto	

2.4 Vzdelanie zamestnancov	
Celkový počet zamestnancov:	
Z toho s vysokoškolským vzdelaním	
Z toho s ÚSO vzdelaním	
Z toho so základným vzdelaním/kurz	

2.5 Úväzky a druh PP	
Počet zamestnancov na plný pracovný úväzok	
Počet zamestnancov na čiastočný úväzok	
Počet zamestnancov pracujúcich na dohodu o pracovnej činnosti	
Iné	

3. MODUL

Informácie o klientoch/prijímateľoch sociálnej služby

Označte krížikom vami zvolenú odpoveď

3.1 Cieľová skupina, ktorej poskytuje sociálne služby vaše zariadenie	
Deti a mládež	
Rodina	
Rodič s dieťaťom	
Seniori	
Osoby s mentálnym postihnutím	
Osoby s telesným postihnutím	
Osoby so zmyslovým postihnutím	
Osoby s duševným postihnutím	
Osoby po výkone trestu	
Osoby ohrozené týraním a zneužívaním	
Osoby ohrozené závislosťou	
Osoby/rodiny v krízovej situácii	
Mladí dospelí po náhradnej ústavnej starostlivosti	
Nezamestnaní	
Utečenci, žiadatelia o azyl	
Iné	

3.3 Pohlavie klientov	
Celkový počet klientov	
Z toho muži	
Z toho ženy	

Uvedte počty klientov

3.2 Veková štruktúra klientov	
0 – 4 rokov	
5 – 9 rokov	
10 – 14 rokov	
15 – 19 rokov	
20 – 24 rokov	
30 – 34 rokov	
35 – 39 rokov	
40 – 44 rokov	
45 – 49 rokov	
50 – 54 rokov	
60 – 64 rokov	
65 – 69 rokov	
70 – 74 rokov	
75 – 79 rokov	
80 a viac rokov	

3.4 Klienti podľa trvalého pobytu	
Počet klientov z mesta/obce	
Počet klientov z okresu	
Počet klientov z príslušného samosprávneho kraja	
Počet klientov z iných samosprávnych krajov	
Počet klientov mimo územia SR	

4. MODUL

Informácie o prevádzke zariadenia sociálnych služieb

Označte krížikom vami zvolenú odpoveď

4.1 Údaje o priestorových podmienkach	áno	nie
Objekt vo vlastníctve		
Objekt v nájme menej ako 10 rokov		
Objekt v nájme viac ako 10 rokov		
Objekt po rekonštrukcii – dobrý technický stav		
Objekt v zlom technickom stave		
Bezbariérový prístup		
Strava zabezpečovaná vlastnou vývarovňou		

4.2 Ktoré druhy činností poskytujete a zabezpečujete?	
Pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby	
Bežné úkony starostlivosti o dieťa (jasle)	
Pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov	
Základné sociálne poradenstvo	
Špecializované sociálne poradenstvo	
Sociálna rehabilitácia	
Ošetrovateľská starostlivosť	
Pracovná terapia	
Pomoc pri pracovnom uplatnení	
Pomoc pri príprave na školskú dochádzku	
Pomoc pri prevádzke domácnosti, pri hospodárení s peniazmi, pri zapojení sa do spoločenského života	
Ubytovanie	

PRÍLOHY VF 10

Stravovanie	
Upratovanie	
Pranie, žehlenie, úprava bielizne	
Úschova cenných vecí	
Iné – uveďte aké	

4.3 Spolupráca zariadenia s inými subjektami	áno	nie
Spolupracujete s miestnou samosprávou		
Spolupracujete s inými poskytovateľmi služieb		
Spolupracujete s dobrovoľníckymi organizáciami		
iné		

4.4. Rozvoj zariadenia a zámery do budúcnosti - popíšte	
Strategické ciele - vízie	
Špecifické ciele, zámery strednodobé, krátkodobé, časový horizont dosiahnutia a pod.	

5. MODUL

Informácie o financovaní

Uveďte informácie v eurách

5.1 Ekonomické ukazovatele	
Rozpočet za rok 2016	
Výdavky	
príjmy	
Priemerné náklady na 1 klienta/mesiac	
Priemerná výška úhrad na 1 klienta/mesiac	

* Za odborného zamestnanca sa považuje zamestnanec poskytovateľa sociálnej služby, ktorý vykonáva alebo riadi vykonávanie odbornej činnosti podľa § 16 alebo činnosti podľa § 61 ods. 9

Vzory žiadostí o poskytnutie údajov

Hlavičkový papier/údaje mesta/obce

Mesto/obec

adresa

Miesto, dátum:

Sociálna poisťovňa

Vec: Žiadosť o súčinnosť pri poskytnutí údajov z databáz

Mesto/Obec XY je na začiatku komunitného plánovania a cieľom je zlepšiť kvalitu a rozmanitosť komunitných sociálnych služieb s uplatnením princípu zameraného na človeka - princípu individualizácie služieb, ktoré budú uspokojovať konkrétne potreby človeka/rodiny. Predpokladom poskytovania alebo zabezpečovania služieb na tomto princípe je dôkladná analýza cieľových skupín, ich potrieb, ich početnosť v meste/obci a pod.

V záujme dosiahnutia čo najkvalitnejších údajov a vychádzajúc tiež z §97 zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách sa obraciame na vás so žiadosťou o poskytnutie údajov z databáz, ktorými disponuje Sociálna poisťovňa. Údaje žiadame za mesto/obec Jedná sa o nasledovné údaje za rok RRRR/roky :

- Počet poberateľov invalidných dôchodkov (miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť do 70% a nad 70%) – z toho ženy
- Počet poberateľov starobných dôchodkov – z toho ženy
- Počet poberateľov len vdovského/vdoveckého dôchodku – z toho ženy
- Počet poberateľov sirotského dôchodku – z toho ženy

Vašu odpoveď a údaje nám zašlite na adresu @

Za spoluprácu a ústretovosť ďakujeme a ostávame s pozdravom

Meno a priezvisko

Starosta obce/primátor mesta

PRÍLOHY VF II

Hlavičkový papier/údaje mesta/obce

Mesto/obec

adresa

Miesto, dátum:

Miesto, dátum:

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

Sekcia riadenia,
Odbor metodiky informačných systémov
Oddelenie štatistiky a zberu údajov
Špitálska ulica č. 8
812 67, Bratislava

Žiadosť o údaje potrebné pre komunitné plánovanie sociálnych služieb

Obec/mesto Vás žiada o údaje potrebné pre komunitné plánovanie sociálnych služieb v súlade s § 83 a § 97 zákona o sociálnych službách a to v tejto štruktúre:

POČET A ŠTRUKTÚRA DETÍ, S KTORÝMI PRAČUJE ORGÁN SO(ČIÁLNO-PRÁVNE) OCHRANY DETÍ A SO(ČIÁLNE) KURATELY

TABUĽKA 1. A 2.

Štruktúra detí a dospelých s trvalým pobytom v obci/meste,
ktoré sú v evidencii orgánu SPOaSK – v roku RRRR

	Sociálno-právna ochrana		Deti a mladiství v náhradnej výchove	
	počet detí v evidencii	z toho dievčatá	celkom	z toho v detskom domove
Od 0 do 7 rokov				
Od 7 do 15 rokov				
Mladiství				
Spolu				

	Sociálna kuratela
Do 15 rokov	
Od 15 do 30 rokov	
Viac ako 30 rokov	
Spolu	

PRÍLOHY VF II

TABUĽKA 1A.

SPO pre deti s trvalým pobytom v obci/meste, v roku RRRR

Počet detí, ktorým sú nariadené výchovné opatrenia orgánom SPO a SK	
Počet detí, ktorým sú nariadené výchovné opatrenia súdom	
Deti, ktorým bol orgán SPO ustanovený za kolízneho opatrovníka v trestnom konaní	
Počet detí (mladistvých), ktorým bola ukončená starostlivosť v zariadení na výkon rozhodnutia súdu	
Počet detí zverené do starostlivosti príbuzným	
Počet detí zverené do pestúnskej starostlivosti	

TABUĽKA 3.

Rodičovský príspevok - obyvatelia obce/mesta, - rok RRRR

Počet poberateľov rodičovského príspevku v čase od 0 do 3 rokov dieťaťa	
Počet poberateľov rodičovského príspevku v čase od 4 do 6 rokov dieťaťa	

TABUĽKA 4.

Príspevok na opatrovanie a osobná asistencia – obyvatelia obce/mesta
..... v roku RRRR

	Veková štruktúra		
Počet	Do 17 rokov	Od 18 do 60 r.	Viac ako 60 r.
Poberatelia príspevku na opatrovanie	X		
Opatrované osoby			
opatrovatelia	x		

TABUĽKA 5.

Dávka v hmotnej núdzi – obyvatelia obce/mesta.....
aktuálny stav k

Počet nezamestnaných v evidencii úradu práce	
Z toho viac ako 1 rok	
Počet nezamestnaných poberaajúcich príspevkov v hmotnej núdzi	
Počet osôb v domácnosti príjemcu (príspevku v hmotnej núdzi)	
Počet iných poberaateľov dávky v hmotnej núdzi	

TABUĽKA 6.

Dávka v hmotnej núdzi (DHN) – obyvatelia obce/mesta
aktuálny stav k

Počet poberaateľov DHN podľa druhu príjmu – neúplné rodiny	
Počet poberaateľov DHN podľa druhu príjmu – úplné rodiny	
Počet poberaateľov DHN podľa výšky príjmu – neúplné rodiny	
Počet poberaateľov DHN podľa výšky príjmu – úplné rodiny	

TABUĽKA 7.

Ťažké zdravotné postihnutie – obyvatelia obce/mesta.....
aktuálny stav k

Počet poberaateľov peňažného príspevku na kompenzáciu ŤZP	
Počet poberaateľov peňažného príspevku na osobnú asistenciu	

PRÍLOHY VF II

TABUĽKA 7A.

Ťažké zdravotné postihnutie – obyvatelia obce/mesta.....
aktuálny stav k

Počet osôb s ŤZP	ženy	muži	spolu
Vo veku do 7 rokov			
Vo veku od 8 do 18 rokov			
Vo veku od 19 do 65 rokov			
Vo veku od 66 do 80 rokov			
Vo veku nad 80 rokov			

Vašu odpoveď a údaje nám zašlite elektronicky na adresu

S pozdravom

Meno a priezvisko

Starosta obce/primátor mesta

Zoznam použitý(h) zdrojov

Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2015 – 2020, Dostupné na internete: https://www.employment.gov.sk/files/slovensky/rodina-socialna-pomoc/socialne-sluzby/np2015-2020_vd.pdf

Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014-2020, Dostupné na internete: <https://www.employment.gov.sk/files/slovensky/rodina-socialna-pomoc/tazke-zdravotne-postihnutie/narodny-program-rozvoja-zivotnych-podmienok-osob-so-zdravotnym-postihnutim-roky-2014-2020.pdf>

Národný program aktívneho starnutia 2014 – 2020, Dostupné na internete: <https://www.employment.gov.sk/files/ministerstvo/konzultacne-organy/rada-vlady-sr-ludske-prava-narodnostne-mensiny-rodovu-rovnost/narodny-program-aktivneho-starnutia-roky-2014-2020.pdf>

Národný akčný plán pre elimináciu a prevenciu násilia na ženách na roky 2014 – 2019, Dostupné na internete: http://www.gender.gov.sk/wp-content/uploads/2012/06/NAP_nasilie_print.pdf

Národná stratégia na ochranu detí pred násilím, Dostupné na internete: <https://www.employment.gov.sk/files/slovensky/ministerstvo/narodne-koordinacne-stredisko/narodna-strategia-ochranu-deti-pred-nasilim.pdf>

Národná stratégia zamestnanosti do roku 2020, Dostupné na internete: <https://www.employment.gov.sk/files/slovensky/praca-zamestnanost/podpora-zamestnanosti/narodna-strategia-zamestnanosti-slovenskej-republiky-do-roku-2020.pdf>

Stratégia SR pre integráciu Rómov do roku 2020, Dostupné na internete: <https://www.minv.sk/?romske-komunity-uvod&subor=160449>

Dobrovoľníctvo. Dostupné na internete: <https://sk.wikipedia.org/wiki/Dobrovo%C4%BEn%C3%ADctvo>

Metodiky pro plánování sociálních služeb, Dostupné na internete: https://www.mpsv.cz/files/clanky/6480/Metodika_obecna.pdf

Návrhy kapitol pro komunitní plánování sociálních služeb v ČR, Dostupné na internete: https://www.mpsv.cz/files/clanky/2472/Kapitoly_KPSS.pdf

Prečo sú princípy verejného obstarávania dôležité? Dostupné na internete: <http://voprakticky.sk/preco-su-principy-verejneho-obstaravania-dolezite/>

ARNSTEIN, Sherry R. 1969. A Ladder of Citizen Participation. In Journal of the American Planning Association, vol. 35, no. 4, July, pp. 216-224

ARNSTEIN, Sherry R. 1969. A Ladder of Citizen Participation. In Journal of the American Planning Association, vol. 35, no. 4, July, pp. 216-224

KRBCOVÁ MAŠÍNOVÁ, Lenka – POLESNÝ, Michal. 2008. Deset kroků procesem komunitního plánování (metodiky pro plánování sociálních služeb). Ústí nad Labem: Centrum komunitní práce Ústí nad Labem. ISBN 978-80-254-2800-9. Dostupné na internete: <https://www.mpsv.cz/cs/6810>

MAJTÁN, M. a kol. 2005. Manažment. Bratislava: Sprint, ISBN 80-89085-17-2

POPPL, Keith. Analysing community work (its theory and practice). Buckingham - Philadelphia: Maidenhead: Open University Press, 61 s. ISBN 0-335-19408-7

Sociální práce/Sociálna práca Časopis pro teorii, praxi a vzdělávání v sociální práci Časopis pre teóriu, prax a vzdelávanie v sociálnej práci, Asociace vzdělavatelů v sociální práci, Brno, vol. 9, no. 1/2009, ISSN 1213-6204

VÍŠEK, Petr – PRŮŠA, Ladislav. 2012. Optimalizace sociálních služeb. Praha: Národní centrum sociálních studií, o.p.s., Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v.v.i. ISBN 978-80-7416-099-8, Dostupné na internete: http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_343.pdf

ZATLOUKAL, Leoš. 2008. Plánování rozvoje sociálních služeb metodou komunitního plánování. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. s. 94, ISBN: 978-80-244-2128-5

1) NERUD, Marek – BAJER, Pavel. 2009. Držet slovo a metodu je nezbytné k tomu, naučit se komunitně plánovat, tvrdí metodik, In Sociální práce/Sociálna práca Časopis pro teorii, praxi a vzdělávání v sociální práci Časopis pre teóriu, prax a vzdelávanie v sociálnej práci, Asociace vzdělavatelů v sociální práci, Brno, vol. 9, no. 1/2009, pp. 24. ISSN 1213-6204

2) REICHWEIN, Alfred et al. 2011. Moderne Sozialplanung, Ein Handbuch für Kommunen, Düsseldorf: Nordrhein-Westfalen/Ministerium für Arbeit, Integration und Soziales, str. 127, Dostupné na internete: <https://broschueren.nordrhein-westfalendirekt.de/broschuerenservice/mags/moderne-sozialplanung/1215>

3) Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR, Sekcia regionálnej politiky. 2004. Metodická príručka pre vypracovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja, Bratislava: Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR, Dostupné na internete: <http://www.mpsr.sk/sk/index.php?navID=2&navID2=2&slID=67&id=2903>

4) BALOGOVÁ, Beáta. 2012. Výzvy dobrovolníctva v dlhodobej starostlivosti o seniorov. In Dobrovolníctvo ako výskumná téma sociálnej práce a sociológie, zborník z vedeckej konferencie. Liberec: Technická univerzita v Liberci, ISBN 978-80-7372-856-4

5) MATULAYOVÁ, Tatiana. 2012. Dobrovolníctvo ako výskumná téma sociálnej práce a sociológie, Zborník z vedeckej konferencie. Liberec: Technická univerzita v Liberci, Fakulta prírodovedne-humanitná a pedagogická, Katedra sociálnych študií a špeciálnej pedagogiky, ISBN 978-80-7372-856-4

6) MYDLÍKOVÁ, Eva a kolektív, 2002, Dobrovolníctvo na Slovensku alebo „Čo si počať s dobrovoľníkom“, Bratislava: Asociácia supervízorov a sociálnych pracovníkov, ISBN 80-968713-0-7

7) HAVLÍK, Miloš – PECLOVÁ, Kateřina – SYROVÝ, Jan – Úlehla, Ivan. Vzdělávací program pro plánování rozvoje sociálních služeb, Dostupné na internete: https://www.mpsv.cz/files/clanky/8026/Vzdelavaci_program.pdf

KOMUNITNÉ PLÁNOVANIE = PARTNERSTVO A DIALÓG

ISBN: 978-80-89851-08-9 (brožovaná)

ISBN: 978-80-89851-09-6 (PDF)

